

BESKÆFTIGELSESREGION

SYDDANMARK

ANALYSERAPPORT 2011 FOR SYDDANMARK

Januar 2010

Indholdsfortegnelse

Forord	4
1. Sammenfatning	5
2. Fremtidige udfordringer på arbejdsmarkedet	11
2.1. Arbejdsudbuddet skal øges på længere sigt.....	11
2.2. Fald i beskæftigelsen på kort sigt	14
2.3. Beskæftigelsesindsats i en lavkonjunktur – er det muligt?.....	16
2.4. Unge skal uddannes	19
2.5. Antallet af offentligt forsørgede stiger	22
3. Introduktion til målgrupper og indsatsen i jobcentrene	23
4. Jobklare ydelsesmodtagere.....	25
4.1. Målgruppens karakteristika	25
4.2. Udviklingen i resultatmål	30
4.3. Indsatsen over for de jobklare ydelsesmodtagere	32
5. De indsatsklare ydelsesmodtagere	44
5.1. Målgruppens karakteristika	44
5.2. Udviklingen i resultatmål	51
5.3. Indsatsen over for de indsatsklare ydelsesmodtagere	52
6. Sygedagpengemodtagere.....	60
6.1. Målgruppens karakteristika	60
6.2. Udviklingen i resultatmål	64
6.3. Indsatsen over for sygedagpengemodtagere	66
7. De midlertidigt passive ydelsesmodtagere	72
7.1. Målgruppens karakteristika	72
7.2. Udviklingen i resultatmål	76
7.3. Indsatsen over for de midlertidigt passive ydelsesmodtagere	78
8. Tilgangen til førtidspension.....	80

Forord

Det Regionale Beskæftigelsesråd og Beskæftigelsesregionen udarbejder hvert år en analyserapport, der redegør for udviklingstendenser, udfordringer og resultater på det syddanske arbejdsmarked.

Analyserapporten er udarbejdet med henblik på at understøtte den lokale tilrettelæggelse af beskæftigelsesindsatsen i de syddanske kommuner, herunder den lokale dialog om beskæftigelsesplanen for 2011. Samtidig udgør analyserapporten grundlaget for Det Regionale Beskæftigelsesråds dialog med beskæftigelsesministeren.

Siden efteråret 2008 er der sket et væsentligt skift i konjunktursituationen, hvilket har betydet, at den historisk lave ledighed i Syddanmark såvel som resten af landet er blevet efterfulgt af en stadigt stigende ledighed.

Den nuværende lavkonjunktur fjerner imidlertid ikke behovet for fortsat at holde fokus på at øge arbejdsudbuddet. Den demografiske udvikling i Syddanmark betyder, at virksomhederne om få år igen vil mangle arbejdskraft, og at samfundet derfor kommer til at miste væsentlige ressourcer i forhold til den fortsatte finansiering af velfærdsstaten.

I rapportens afsnit 2 belyses udviklingen på det syddanske arbejdsmarked. Her sættes fokus på mulighederne for at udløse arbejdskraftpotentialer blandt de offentligt forsørgede i regionen. Ligeledes belyses behovet for fortsat at sikre et højt og effektivt arbejdsudbud. Trods den kraftigt stigende ledighed sker der nemlig fortsat mange nyansættelser på det danske arbejdsmarked. Det er imidlertid vigtigt, at de ledige gør deres kompetencer tilgængelige for arbejdsmarkedet ved i stadig stigende grad at være fagligt og geografisk mobile.

Fra rapportens afsnit 3 og frem ses der på jobcentrenes enkelte målgrupper for at belyse, hvilken indsats der skaber den ønskede forandring og dermed de ønskede resultater. Afsnittene beskriver målgruppernes karakteristika, rammerne for arbejdet med målgrupperne samt den eksisterende viden om specifikke sammenhænge mellem indsats og resultater.

Beskæftigelsesrådet og Beskæftigelsesregionen ønsker med Analyserapporten for 2010 at belyse de beskæftigelsespolitiske muligheder og potentialer i den aktuelle situation. Formålet er dermed også at understøtte og give pejlemærker for tilrettelæggelsen af den lokale beskæftigelsesindsats.

1. Sammenfatning

Den mest centrale udfordring på det syddanske arbejdsmarkedet på sigt er at øge arbejdsstyrken. I løbet af de kommende 20 år forventes arbejdsstyrken i Syddanmark at falde med over 30.000, og det vil give store udfordringer, ikke mindst fordi antallet af borgere, der står udenfor arbejdsmarkedet, samtidig vil stige med 90.000 personer til over 660.000 borgere.

Det ændrer dog ikke på, at beskæftigelsesindsatsen i Syddanmark aktuelt udfordres af faldende beskæftigelse og stigende ledighed. Fra sommeren 2008 er ledigheden steget, og det har ramt kraftigt – især inden for industrien og bygge- og anlægssektoren.

Beskæftigelsen forventes at fortsætte sit fald ind i 2010 og et mere afdæmpet fald i 2011.

Der er dog stadig mange job at få. Selv under en lavkonjunktur er der op mod 200.000 jobåbninger alene i Syddanmark, og der skabes mere end 40.000 helt nye job.

Arbejdsmarkedet går således ikke i stå. Faktisk finder ledige i dag nyt job stort set lige så hurtigt som i 2007, hvor der var højkonjunktur. Ofte kræver det dog, at de ledige er villige til at være mobile både geografisk og fagligt – 47 pct. af de borgere, der har fundet nyt job, har således fået nye arbejdsopgaver, og mange pendler længere.

Det vil for nogle grupper være sværere at finde et nyt job. Derfor er det vigtigt, at det økonomiske omsving bruges til at sikre, at de unge, der trådte direkte ud på arbejdsmarkedet under højkonjunkturen, nu får en uddannelse. Der er derfor lanceret en ungestrategi, der skal sikre, at hver femte ung ikke står uden uddannelse i fremtiden - for det vil blive et problem både for de unge selv og for virksomhederne, der vil komme til at mangle kvalificeret arbejdskraft.

Det er stadig beskæftigelsesindsatsens fornemste opgave at sikre, at de aktuelt næsten 11 pct. af befolkningen (16-64 år), som modtager en af jobcenterets ydelser, mødes med en indsats, der giver resultater i form af job eller uddannelse.

Indsatsen over for jobklare ydelsesmodtagere

Jobcentrene skal håndtere stadig flere jobklare borgere i den aktuelle situation med faldende beskæftigelse og stigende ledighed. På et år er der kommet over 15.000 flere jobklare personer i Syddanmark, d.v.s. personer der kan varetage et ordinært arbejde på kort sigt. I gruppen af jobklare findes bl.a.:

- En gruppe af ressourcestærke, som har gennemført en kompetencegivende uddannelse, men som i den aktuelle situation har svært ved at få et job

- En gruppe af ufaglærte som for nylig er blevet ledige som følge af den faldende beskæftigelse, og som har risiko for at få en ustabil fremtid på arbejdsmarkedet med hyppige ledighedsperioder
- En gruppe af personer der gennem flere år har bevæget sig ud og ind af arbejdsmarkedet
- En gruppe af unge, hvor mange endnu ikke har opnået en fast tilknytning til arbejdsmarkedet eller har taget en uddannelse

Indsatsen overfor de jobklare borgere kan med fordel sigte på, at der er tale om ressourcestærke personer, som dog aktuelt er uden arbejde og kan have risiko for længerevarende ledighed. Indsatsstrategierne fremadrettet bør være følgende:

Unge skal have en uddannelse

Hver femte ung får ikke en uddannelse. En del unge får aldrig startet på en uddannelse efter grundskolen (5 %). Det store problem er dog, at mange unge frafalder deres uddannelse – ikke mindst på erhvervsuddannelserne, hvor halvdelen falder fra.

Indsatsen skal være tidlig og intensiv

Resultater viser, at et meget tidligt og intensivt indsats giver resultater. Dette udnyttes allerede til dels i jobcentrene. Halvdelen af kontanthjælpsmodtagerne får en samtale i første ledighedsuge, mens dagpengemodtagerne får samtale efter 6-7 uger.

Ledige skal vejledes til at rette deres jobsøgning mod jobåbninger

De jobklare borgere retter generelt deres jobsøgning mod gode eller rigtig gode beskæftigelsesområder. 95 pct. af kontanthjælpsmodtagernes CV'er ligger inden for gode eller rigtig gode beskæftigelsesområder mod 97 pct. af dagpengemodtagernes.

Geografisk og faglig mobilitet skal understøttes

Over de senere år er arbejdsstyrkens geografiske mobilitet steget, og 23 pct. pendler nu mere end 20 kilometer til job. Den nuværende beskæftigelsessituation kræver, at de ledige tilskyndes til både at rejse længere efter job og til at søge job inden for områder, der ikke eller kun i mindre grad er ramt af krisen.

Langtidsledige skal aktiveres målrettet

Virksomhedsrettet aktivering giver de bedste beskæftigelsesresultater for langtidsledige. Det gælder særligt private løntilskudsansættelser, hvor langt over halvdelen af de ledige får job efterfølgende (65 %). Tidligere kriser viser desuden, at det er muligt at finde plads i virksomhederne – også i en lavkonjunktur.

Opkvalificeringsindsatsen skal modvirke aktuel mangel på arbejdskraft eller målrettes de ledige, hvor alt andet er prøvet. Voksenlærlingeordningen er én af metoderne.

Indsatsen overfor de indsatsklare personer

Jobcentrene står overfor en stor gruppe af indsatsklare borgere (18.000), som har svært ved at komme i beskæftigelse på egen hånd og dermed kræver en særlig indsats. Indsatsen udfordres aktuelt af, at rummeligheden på arbejdspladserne kan være under pres pga. den økonomiske krise. I gruppen af indsatsklare findes bl.a.:

- Kontanthjælpsmodtagere, der har problemer ud over ledighed, men som kan deltage i en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud
- Unge, der ikke umiddelbart er egnede til at gennemføre en uddannelse
- Personer, der har handicap eller begrænsninger i arbejdsevnen

Indsatsen overfor de indsatsklare borgere kan med fordel sigte på, at der er tale om personer, der har behov for en tæt støtte og aktiv indsats. Indsatsstrategierne fremadrettet bør være følgende:

Unge skal opkvalificeres så de kan gennemføre en uddannelse

Det er centralt, at de unge opkvalificeres, så de kan gennemføre en uddannelse. Indsatsen skal tackle, at de unge ofte er frafaldet tidligere uddannelse, har få faglige kundskaber, lav selvtillid og svært ved at finde en lærerplads. Hvis indsatsen skal lykkes, kræver det et stærkt samarbejde i mellem de mange aktører på områder.

Indsatsen skal fastholde fokus på job

Når indsatsklare borgere skal i job, kræver det ofte et langsigtet perspektiv. Siden jobcentrenes etablering er 15 pct. af gruppen afgået til beskæftigelse eller uddannelse, men afgang til førtidspension er lige så stor (16 pct.). Der er dog stor forskel på resultaterne fra jobcenter til jobcenter.

Kontakten skal være tæt og intensiv

En tæt kontakt er nødvendigt for at få gruppen af indsatsklare videre i job eller uddannelse. Det intensive kontaktforsøg bør dog suppleres med aktive tilbud, der øger den lediges kompetencer i forhold til arbejdsmarkedet.

Der skal ske en intensiv aktiveringsindsats

Resultaterne af især Ny Chance-indsatsen viser, at det nytter at aktivere indsatsklare borgere. De opnåede resultater fra indsatsen er blevet fastholdt og aktuelt aktiveres 25-30 pct. af gruppen løbende.

Aktiveringen skal være virksomhedsrettet (øget brug af virksomhedscentre)

Opgørelser viser, at de bedste resultater for gruppen skabes via virksomhedsrettet aktivering, hvor borgerne lærer at klare sig på en arbejdsplads. Særligt løn-tilskudsjob giver resultater, men også nye forsøg med virksomhedscentre viser lovende resultater. Der er stor forskel på anvendelsen af virksomhedsaktivering i jobcentre.

Der skal anvendes parallelle indsatser

De indsatsklare har behov, som ikke alene kan tackles i beskæftigelsesindsatsen. Derfor er det vigtigt, at der etableres et samarbejde, som sikrer, at målgruppen kan deltage parallelt i beskæftigelsesrettede forløb samtidig med eksempelvis sociale indsatser, behandlingsforløb/genoptræning mv.

Indsatsen over for sygedagpengemodtagere

En del af jobcentrenes målgruppe er sygemeldte og modtager sygedagpenge. Nogle sygemeldte er kun syge i kortere tid og kræver ikke en omfattende indsats, mens andre er sygemeldte i længere tid og har brug for særlige tiltag for at kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Det kan være vanskeligt for jobcentret at forebygge tilgangen til sygedagpenge, d.v.s. hvor mange der bliver berørt af sygdom. Jobcentret har til gengæld en stor opgave i via deres indsats at medvirke til at gøre perioden på sygedagpenge så kort som muligt. I gruppen af sygemeldte er bl.a.:

- Personer med lidelser i bevægeapparatet. Bl.a. nakke-, skulder- og rygproblemer
- Personer med psykiske lidelser. Bl.a. depression, stress og nervøse tilstande
- Personer med læsioner. Bl.a. knoglebrud, hjernerystelser mv.
- Personer med andre fysiske sygdomme. Bl.a. kræft og hjertekarsygdomme.

Indsatsen overfor de sygemeldte borgere kan med fordel sigte på, at der er tale om borgere, der på trods af deres sygdom ofte kan deltage i en beskæftigelsesrettet indsats, der kan være med til at sikre, at de ikke under sygdomsforløbet mister kontakten til arbejdsmarkedet. Indsatsstrategierne fremadrettet bør være følgende:

Indsatsen skal så vidt muligt fastholde den syge på arbejdspladsen

Erfaringerne viser, at der er gevinster ved at sikre et fokus på arbejdsfastholdelse i virksomhederne og i sygedagpengeindsatsen. Det kan eksempelvis være i form af rundbordssamtaler, nye arbejdsopgaver og rådgivning om arbejdspladsindretning.

Der skal anvendes delvise raskmeldinger

Hver fjerde sygedagpengemodtager i Syddanmark med et længere sygdomsforløb er delvist raskmeldt. Delvis raskmelding kan for længerevarende syge øge sandsynligheden for fuld raskmelding. Det er især personer med enkle sager, der delvis raskmeldes. Der er dog stor forskel på, i hvilken grad redskabet anvendes i det enkelte jobcenter, og der bør derfor være et potentiale for en øget anvendelse.

Indsatsen skal være tidlig og aktiv

En tidlig indsats øger den sygemeldtes sandsynlighed for at komme tilbage i arbejde. Det er påvist, at sygemeldte, der deltager i en tidlig opfølgningssamtale, har større chance for at komme tilbage i job end andre. Ligeledes kan mange sygemeldte have gavn af et aktivt tilbud – ikke mindst hvis der ikke er mulighed for en delvis raskmelding, hvis f.eks. borgeren har mistet sit arbejde.

Der skal arbejdes tværfagligt og koordineret

Sygedagpengeindsatsen involverer typisk en række forskellige aktører, hvorfor det er vigtigt med en tæt koordinering. Det kan ske igennem tværfaglige team, der eksempelvis foretager udredning og identifikation af den sygemeldtes barrierer for at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Tidligere opgørelser viser, at jobcentrene allerede arbejder med et tæt samarbejde i forhold til en række af de mange aktører.

Indsatsen over for midlertidigt passive

De midlertidigt passive ydelsesmodtagere er kendetegnet ved at have så alvorlige problemer, at de ikke umiddelbart kan hverken arbejde eller deltage i en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud.

De midlertidigt passive er karakteriseret ved at have en række væsentlige barrierer for at komme i beskæftigelse. Der er som oftest tale om:

- Psykiske problemer
- Sociale problemer
- Stof- og alkoholmisbrug
- Fysiske problemer

Indsatsen overfor de midlertidigt passive vil skulle tage hensyn til gruppens barrierer, herunder især dårligt helbred (både fysisk og psykisk). Barriererne er så omfattende, at en social- og/eller sundhedsmæssig indsats ofte er nødvendig, inden en beskæftigelsesmæssig indsats kan påbegyndes. Indsatsstrategierne begrænser sig derfor til følgende:

Sikre en tæt opfølgning på borgerens udvikling

En stor del af målgruppen opfatter deres arbejdsevne som kraftigt nedsat, og mere end halvdelen ønsker at komme på førtidspension. Det er derfor jobcenterets opgave at sikre et langsigtet jobperspektiv i samtalerne. I gennemsnit afholder jobcentrene opfølgningssamtaler med målgruppen hver tredje måned og opfylder dermed lovgivningens minimumskrav.

Det skal løbende vurderes om der kan sættes ind med aktive tilbud

Det er vigtigt, at sagsbehandlerne løbende vurderer, hvornår der skal iværksættes indsatser, der kan medvirke til at bringe borgeren tættere på arbejdsmarkedet og forebygge tilgangen til førtidspension. Vigtigheden understreges af, at 10-12 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i det nuværende match 5 aktuelt er i et aktivt tilbud.

Det skal løbende vurderes om borgeren skal tildeles førtidspension

Det er ligeledes jobcenterets opgave at vurdere, hvornår der ikke længere er en realistisk sandsynlighed for, at borgeren på sigt vil kunne komme i ordinær eller støttet beskæftigelse. Der er store forskelle mellem kommunerne i forhold til, i hvilken grad de svagere målgrupper førtidspensioneres. I hele Syddanmark er 40 pct. af de borgere, der var i match 5 ved jobcentrenes etablering, tildelt førtidspension 2½ år senere.

Indsatsen for at begrænse tilgangen til førtidspension

Personer på førtidspension er - bortset fra indsatsen i forhold til skånejob - ikke en målgruppe for beskæftigelsesindsatsen. Førtidspension er tværtimod forbeholdt personer, hvor arbejdsevnen er varigt nedsat i et sådant omfang, at personen ikke vil kunne varetage et arbejde hverken ordinært eller støttet i form af fleksjob.

Udviklingen i antallet af borgere, der modtager førtidspension i Syddanmark, er problematisk. Samlet set er antallet steget med ca. 4.500 personer (9 pct.) over de seneste 6 år, og antallet af nytilkendelser stiger år for år.

Selvom førtidspensionister ikke er en målgruppe for jobcentret, har jobcentret en stor opgave i via indsatsen for de svagere grupper af ledige - især de midlertidigt passive - at begrænse tilgangen til førtidspension. Derfor er det vigtigt, at førtidspension kun tildeles i de tilfælde, hvor sagsbehandleren er sikker på, at arbejdsevnen aldrig vender tilbage.

Op mod halvdelen af de borgere, som oplever alvorlige funktionsnedsættelser, forbedrer deres arbejdsevne over tid – det gælder især for borgere med psykiske lidelser. Derfor er det et stort problem, når mere end halvdelen af alle tildelinger af førtidspension i Syddanmark sker på baggrund af psykiske diagnoser. Blandt unge under 30 år er det hele 80 pct., som tildeles førtidspension på baggrund af en psykisk diagnose.

Derfor har jobcentret en vigtig opgave i at begrænse tildelingen af førtidspension via bl.a. revalidering, fleksjob og en effektiv sygedagpengeindsats. Det gælder ikke mindst for unge under 30 år.

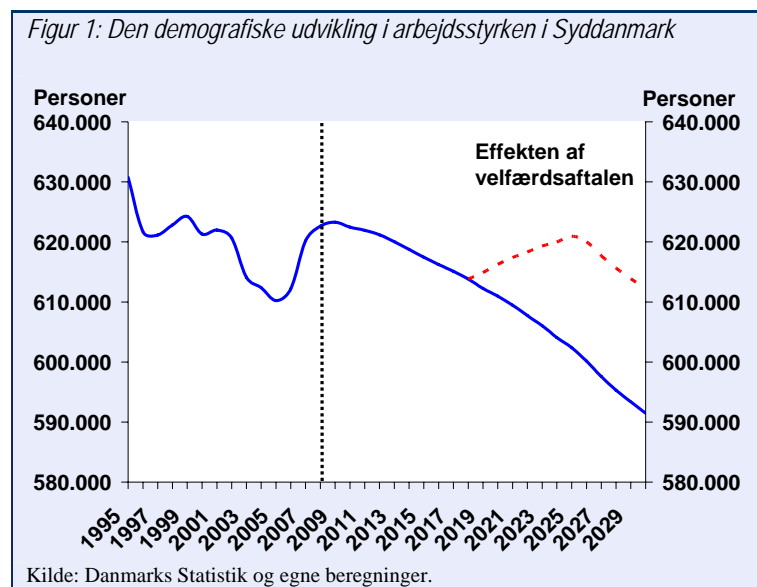
2. Fremtidige udfordringer på arbejdsmarkedet

I de følgende afsnit gennemgås de overordnede udviklinger og udfordringer på det syddanske arbejdsmarked.

2.1. Arbejdsudbuddet skal øges på længere sigt

I gennem 1990erne faldt arbejdsstyrken betydeligt. Denne udvikling vendte dog i 2006, og på grund af gode konjunkturer er arbejdsstyrken på få år vokset kraftigt til ca. 623.000 personer i dag, jf. figur 1.

Højkonjunktoren er nu erstattet af en lavkonjunktur, og dermed peger udviklingen på, at 2008 blev et højdepunkt. Hermed begynder den langsigtede tendens, hvor arbejdsstyrken vil falde gradvist over de kommende årtier. Den demografiske udvikling betyder, at færre personer vil befinde sig i den arbejdsdygtige alder, og allerede i 2020 forventes arbejdsstyrken i Syddanmark at være faldet med knap 13.000 personer.

Den viste udvikling i figur 1 forudsætter, at erhvervsfrekvensen forbliver på sit nuværende høje niveau. Imidlertid viser tidligere erfaringer, at der er en tendens til faldende erhvervsfrekvens i nedgangstider, bl.a. fordi:

- Nogle ældre trækker sig tidligere tilbage fra arbejdsmarkedet
- Unge bliver længere tid i uddannelsessystemet
- Flere risikerer længere ledighed, der på sigt kan betyde, at de mister tilknytningen til arbejdsmarkedet.

I højkonjunktoren fra 2005 til 2008 steg erhvervsfrekvensen med 1 procentpoint. Med det samme fald i erhvervsfrekvensen på 1 procentpoint i konjunkturedgangen, vil det svare til, at omkring 8.000 personer forlader arbejdsmarkedet i Syddanmark.

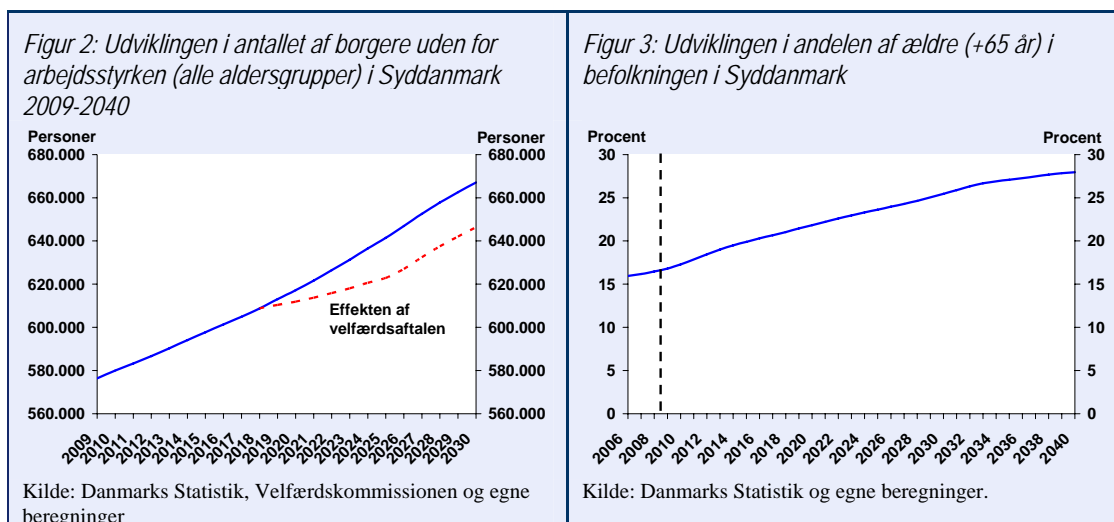
Da f.eks. ældre kun sjældent kommer tilbage til arbejdsmarkedet, når de først har trukket sig tilbage, er det vigtigt at have fokus på, at øget tilbagetrækning udgør en særlig risiko for udviklingen i arbejdsstyrken.

Folketingets aftale om en velfærdsreform vil mindske faldet i arbejdsstyrken, men den estimerede effekt er forbundet med stor usikkerhed.

I de kommende årtier vil antallet af personer uden for arbejdsstyrken vokse kraftigt jf. figur 2. Alene fra i dag og frem til 2020 forventes antallet at være vokset med over 40.000 personer.

Der er flere årsager til stigningen i antallet af personer uden for arbejdsstyrken, men den væsentligste er demografien. I de næste årtier vil antallet af ældre personer vokse, og de ældre vil samtidig udgøre en stigende andel af befolkningen jf. figur 3.

Velfærdsaftalen betyder, at den ventede stigning kommer til at være mindre kraftig, men den vil ikke forhindre, at antallet af personer uden for arbejdsstyrken vokser.

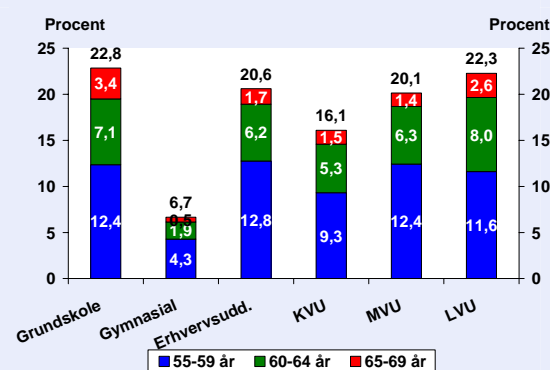

De ældre på arbejdsmarkedet udgør en væsentlig andel af den uddannede arbejdskraft. Således er mere end hver femte af de beskæftigede med en lang videregående uddannelse mellem 55 og 64 år, og andelen er næsten lige så stor for mellemlange videregående uddannelser, jf. figur 4.

Den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder er på 61 år, og om få år vil mange ældre gå på pension. Det betyder, at en stor del af den uddannede arbejdskraft vil forlade arbejdsmarkedet, og der vil derfor blive øget efterspørgsel efter personer med kompetencegivende uddannelser.

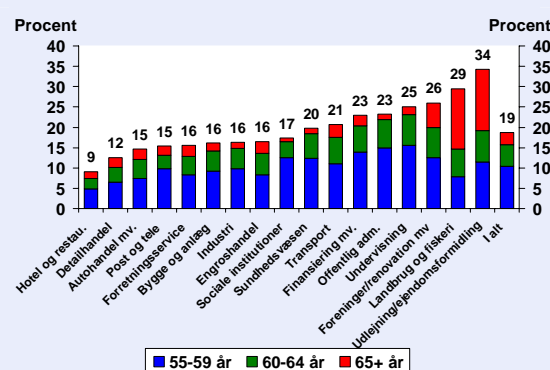
De ældres tilbagetrækning påvirker brancherne forskelligt, jf. figur 5. Blandt de mest udsatte brancher er undervisningssektoren, den offentlige administration og den finansielle sektor. Derudover bliver landbruget og fiskeriet hårdt ramt, idet mellem en tredje- og en fjerdedel af de beskæftigede er mellem 55 og 64 år.

Figur 4: Andelen af beskæftigede fordelt efter uddannelsesniveau, der er over 55 år i Syddanmark, 2008

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Figur 5: Andelen af arbejdspladser fordelt på brancher, hvor de ansatte er over 55 år i Syddanmark, 2008

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

I forhold til de enkelte uddannelser rammer den demografiske sammensætning endnu mere skævt. I tabel 1 er angivet en række uddannelser med en høj andel af beskæftigede ældre. Det fremgår, at der om få år vil blive stor efterspørgsel på f.eks. læger, tandlæger, jurister, folkeskolelærere og finansuddannede.

Tabel 1: Antallet (og andelen) af beskæftigede over 55 år inden for udvalgte uddannelser i Syddanmark 2008

Erhvervsuddannelser	KVU	MVU	LVU
2258 Finansuddannede (35%)	710 Sundhedsuddannede (31%)	5.161 Folkeskolelærere (28%)	228 Arkitekter (41%)
1.200 Snedkere (29%)	774 Politi/forsvar (27%)	184 Bibliotekare (28%)	347 Tandlæger (38%)
958 Frisører (28%)	352 Levnedsmiddeludd. (24%)	916 Transportuddannede (25%)	1078 Læger (28%)
1.169 Serviceuddannede (26%)	452 Erhvervsprog udd. (22%)	2.590 Teknisk uddannede (23%)	420 Jurister (27%)

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Udfordringen er dermed dobbelt påvirket af kravet om uddannet arbejdskraft. Både fordi kravet til arbejdskraftens uddannelse generelt er stigende, men også fordi en betydelig del af den uddannede arbejdskraft om få år vil trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. En hovedopgave bliver derfor at sikre, at de unge, der indtræder på arbejdsmarkedet i de kommende år, opnår en kompetencegivende uddannelse. Det gælder både i Syddanmark som i landet som helhed.

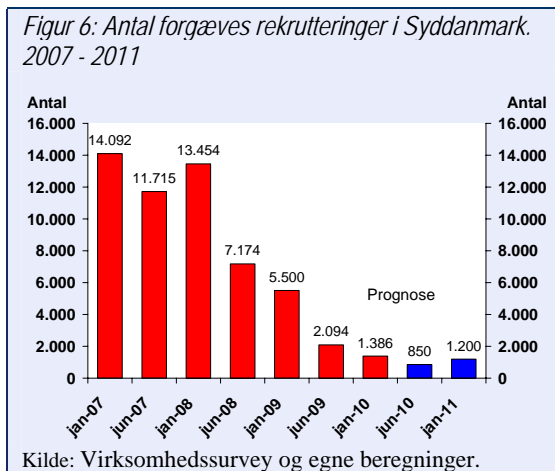
2.2. Fald i beskæftigelsen på kort sigt

De seneste års høje beskæftigelse og historisk lave ledighed har betydet mangel på arbejdskraft på en lang række områder. Derfor har de syddanske virksomheder ofte forgæves søgt efter arbejdskraft, jf. figur 6.

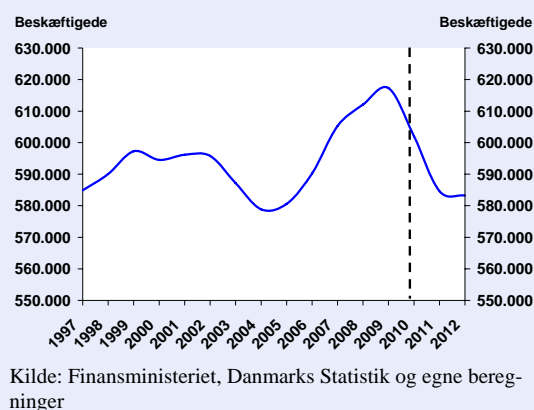
Den nuværende krise har ændret dette billede, og antallet af forgæves rekrutteringer er faldet. Selvom økonomien er afmattet, er der dog stadig mangel på arbejdskraft inden for visse brancher. I efteråret 2009 (januar 2010 i fig. 6) måtte syddanske virksomheder således søge forgæves efter knap 1.400 medarbejdere.

Det faldende antal forgæves rekrutteringer er en følge af den faldende beskæftigelse. Det forventes, at beskæftigelsen vil være faldende i de næste par år, jf. figur 7.

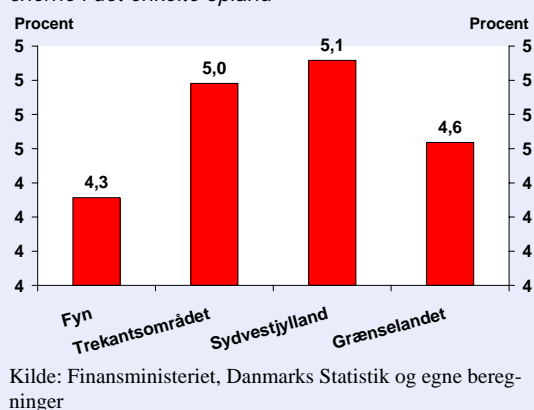
Faldet i beskæftigelsen i de kommende år vil ramme forskelligt på tværs af geografi og brancher. I perioden 2008-2012 vil det største fald i beskæftigelsen være i Sydvestjylland med 5,1 pct., jf. figur 8. Fyn bliver omvendt mindre påvirket af beskæftigelsesfaldet end resten af regionen.

Figur 7: Udviklingen i beskæftigelsen i Syddanmark, 1997-2012

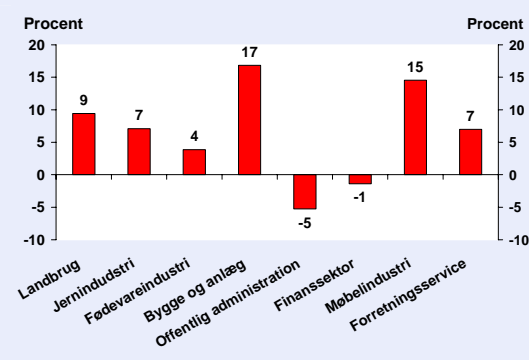
Figur 8: Det forventede fald i beskæftigelsen i de fire syddanske arbejdskraftoplåde i perioden 2008-2012, hvis den regionale prognose slår fuldt igennem i brancherne i det enkelte opland

Faldet i beskæftigelsen vil især ramme bygge- og anlæg samt industrien. Beskæftigelsen inden for bygge- og anlæg forventes at falde med 17 pct. mens møbel- og jernindustrien forventes at falde med henholdsvis 15 pct. og 7 pct. jf. figur 9. Inden

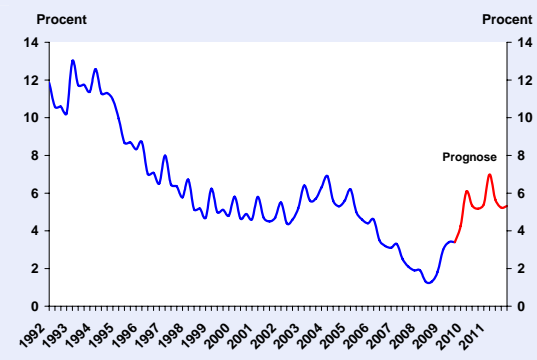
for forretningsservice forventes der ligeledes at være en faldende beskæftigelse på 7 pct. Finanssektoren og den offentlige sektor forventes at have en mindre beskæftigelsesfremgang. På længere sigt forventes stort set alle brancher at blive ramt af den generelle mangel på arbejdskraft på grund af den demografiske udvikling, men det nuværende krisebetingede fald i beskæftigelsen rammer skævt.

Figur 9: Fald i beskæftigelse 2008-2012 for udvalgte brancher

Kilde: Finansministeriet, Danmarks Statistik og egne beregninger

Figur 10: Udviklingen i ledigheden i Syddanmark.

Kilde: Finansministeriet, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Anm.: Ledighedstallene er kvartalsvise. Definitionen tager udgangspunkt i nyeste ledighedsopgørelse og tidligere data er interpoleret i henhold til den nye metode.

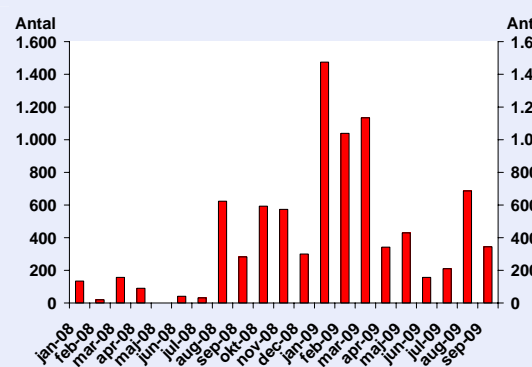
Syddanmark skal på kort sigt håndtere udfordringen med fald i beskæftigelsen for udsatte sektorer. Alene jernindustrien udgør 9 pct. af den samlede beskæftigelse i regionen, mens bygge- og anlægssektoren udgør 7 pct.

Ledigheden i Syddanmark har været faldende siden starten af 1990'erne, jf. figur 10. I 2008 nåede ledigheden ned på et historisk lavt niveau på 1 pct. Den økonomiske krise har det sidste års tid medført stigende ledighed, og den udvikling forventes at fortsætte noget tid endnu. Ledigheden vil dog stadig være lav set i et historisk perspektiv.

Stigningen i varslede afskedigelser, jf. figur 11. bekræfter, at ledigheden er på vej op. En varslet afskedigelse er ikke altid ensbetydende med en faktisk afskedigelse, men udviklingen i antallet af varslinger bruges som en tidlig indikator på ledigheden. I de seneste par måneder er antallet af varslinger faldet, og det antyder, at væksten i ledigheden er aftagende.

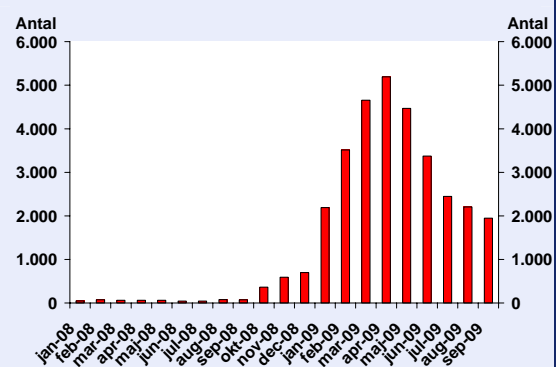
Samme budskab fortæller udviklingen i antallet af arbejdsfordelinger, jf. figur 12. En arbejdsfordeling er en ordning, hvor arbejdstiden i en virksomhed nedsættes i en begrænset periode for at undgå afskedigelser. Arbejdsfordelinger er en anden konjunkturindikator, og denne har været kraftigt stigende under krisen, men er nu nedadgående.

Figur 11: Udviklingen i antallet af varslede afskedigelser i Syddanmark

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Figur 12: Udviklingen i antallet af igangværende arbejdsfordelinger i Syddanmark

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Tendensen fra de to konjunkturindikatorer er, at ledighedens stigningstakt nærmer sig et vendepunkt. Ledigheden vil fortsat vokse, men den langsigtede udvikling med faldende arbejdsstyrke og mangel på kvalificeret arbejdskraft vil om få år afløse den midlertidige krise som vigtigste beskæftigelsespolitiske udfordring.

2.3. Beskæftigelsesindsats i en lavkonjunktur – er det muligt?

Selvom ledigheden er kraftigt stigende, er der stadig en stor rotation mellem ledighed og beskæftigelse på det syddanske arbejdsmarked. Sammenlignes 1. kvartal i år med de to foregående år, er der et mindre fald i hastigheden, jf. tabel 2. Mere end 42 pct. af de nyledige i Syddanmark i 2009 fandt job inden for 13 uger – i 2007 var det 46 pct.

Kort sagt lykkes det fortsat for mange at vende hurtigt tilbage til job. Der er dog stor forskel blandt kommunerne, hvor de større byer i Syddanmark har en mindre andel af de nyledige, som hurtigt kommer i beskæftigelse.

Den store omsætning mellem ledighed og beskæftigelse betyder, at mange ledige hurtigt forlader ledighed. Men der kommer samtidig nye ledige til. Jobcentrene kan derfor sam-

Tabel 2: Procentvis andel af nyledige der er kommet i beskæftigelse inden for 13 uger efter ledighed fordelt på jobcentre i 1. kvartal 2007-2009

Jobcenter	1. kvartal 2007 Procent	1. kvartal 2008 Procent	1. kvartal 2009 Procent
Middelfart	45.2	56.0	47.0
Assens	49.2	52.8	40.2
Faaborg-Midtfyn	45.8	54.3	42.5
Kerteminde	40.6	48.6	42.0
Nyborg	40.9	47.2	38.0
Odense	41.5	44.4	39.4
Svendborg	45.2	53.3	41.6
Nordfyn	43.8	54.1	49.7
Haderslev	46.4	55.2	43.4
Billund	54.6	64.5	49.7
Sønderborg	47.5	52.2	41.3
Tønder	49.2	51.8	54.3
Esbjerg	46.1	55.2	40.3
Varde	57.9	65.1	45.8
Vejen	52.5	64.7	48.9
Aabenraa	43.1	55.0	40.3
Fredericia	49.4	49.1	41.0
Kolding	47.0	54.7	37.8
Vejle	49.2	52.9	41.0
Syddanmark	46.2	52.5	42.2

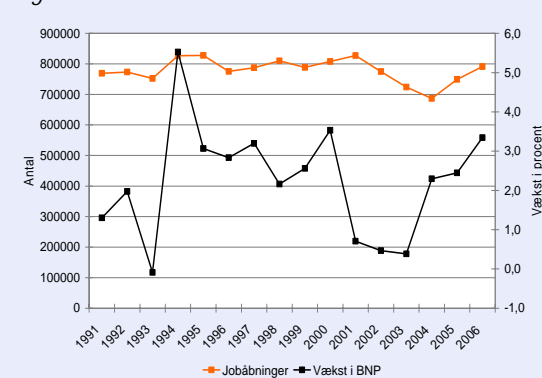
Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsen og egen bearbejdning

menlignes med en banegård, hvor der løbende er en stor udskiftning blandt de ventende passagerer. Det illustreres af, at der i 2. kvartal 2009 var 34.354 ledige i Syddanmark, som påbegyndte ledighed, og ved udgangen af kvartalet var 33.746 ledighedsforløb afsluttet igen.

Der er hele tiden mange jobmuligheder på arbejdsmarkedet. På landsplan er der mellem 700.000 og 800.000 jobskift årligt, jf. figur 13. Det svarer til mellem 150.000 og 200.000 jobskift i Syddanmark,

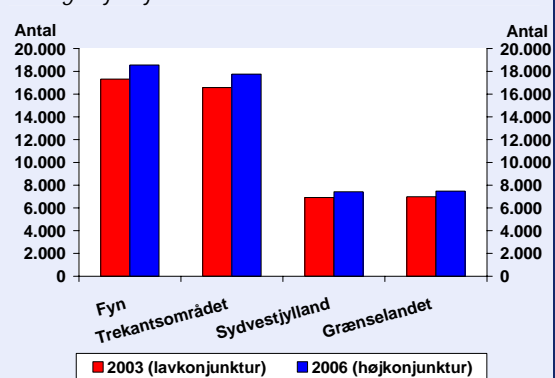
Ligeledes har antallet af jobskabelser været stort set uændret gennem de sidste mange år. Sammenlignes lavkonjunktoren i 2003 med højkonjunktoren i 2006 ses det, at antallet af jobskabelser ikke påvirkes væsentligt af konjunkturerne, jf. figur 14.

Figur 13: Udviklingen i antallet af jobåbning og udviklingen i BNP i hele landet

Kilde: Danmarks Statistik og IDA

Figur 14: Antallet af jobskabelser under henholdsvis lav- og højkonjunktur

Kilde: Egen bearbejdning pba. AE-Rådets analyse: Ufaglærte har fortsat de mest usikre job v. Kristine J. Pedersen (2008)

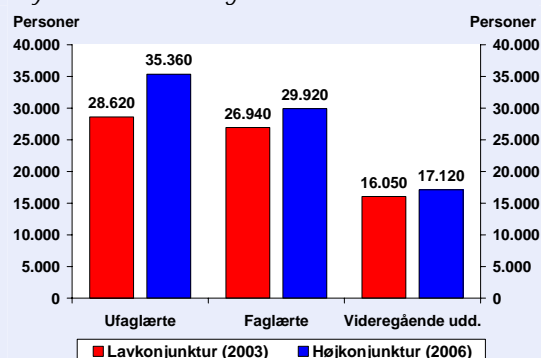
Anm.: Oplysningerne er en simpel nedskalering af jobskabelsen på landsplan

Konjunkturerne rammer oftest dem med lave uddannelser hårdest. Hvor antallet af jobskabelser indenfor videregående uddannelser er stort set uændret uanset konjunkturerne, jf. figur 15, er de ufaglærte hårdere ramt under en lavkonjunktur. Der skabes dog fortsat mange ufaglærte jobs under en lavkonjunktur.

Syddanmark er et geografisk stort område, hvorfor mobilitet har stor betydning for arbejdsmarkedet. Når ansatte pendler mellem bopæl og arbejdsplads, giver det et bedre match mellem udbudt og efterspurgt arbejdskraft. Den geografiske mobilitet har således afgørende betydning for arbejdsmarkedets fleksibilitet.

Der er stor forskel på, hvor langt der

Figur 15: Antallet af årlige nye job på arbejdsmarkedet i Syddanmark i 2003 og 2006

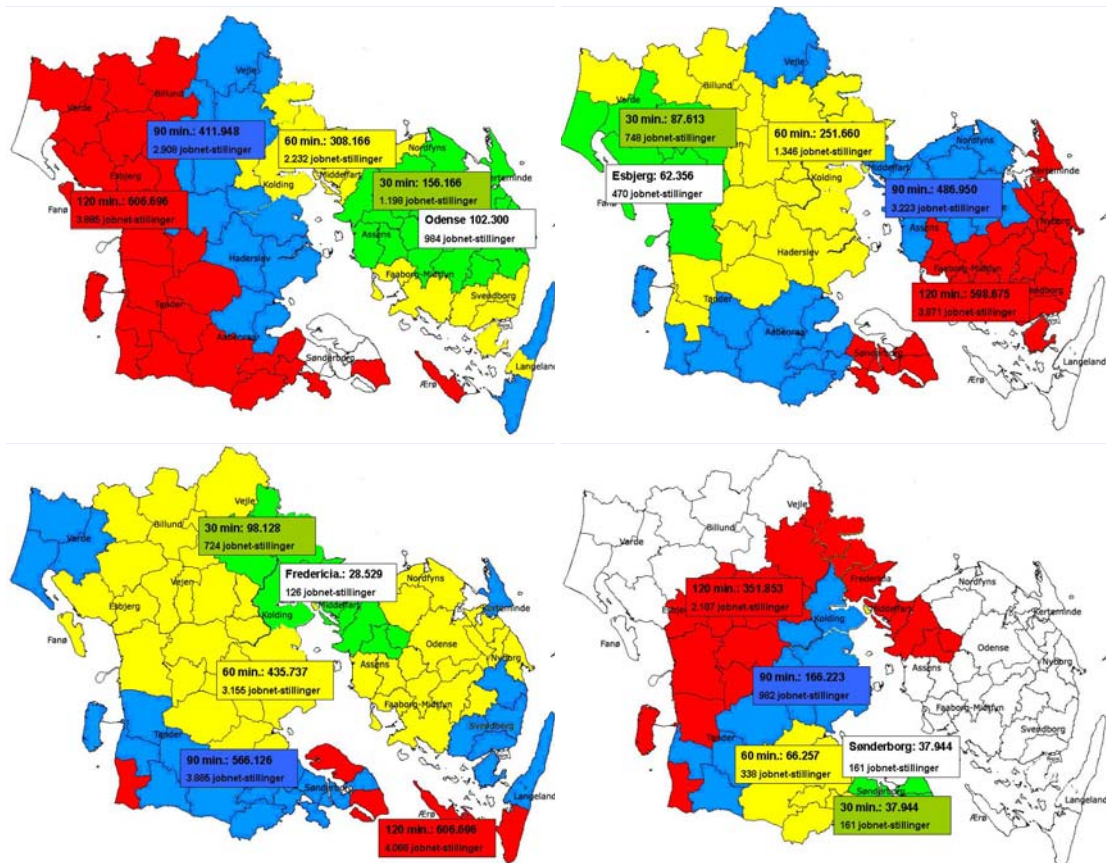
Kilde: AE-Rådet, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Anm.: Oplysningerne er en simpel nedskalering af jobskabelsen på landsplan

er behov for at pendle for at få job i regionen. Figur 16 viser, hvor mange jobåbninger der findes inden for forskellige transportafstande for 4 udvalgte byer. Eksempelvis viser opgørelsen, at ledige med bopæl i Esbjerg kan finde 750 stillinger i jobnet, hvis de søger inden for en 30 minutters radius.

Det fremgår, at især de sydlige kommuner har en udfordring med krav om geografisk mobilitet for at sikre fleksibiliteten i arbejdsmarkedet.

Figur 16: Antallet af stillinger på jobnet.dk som kan nås ved op til to timers transporttid - udgangspunkt i Odense, Esbjerg, Fredericia og Nordborg – august 2009

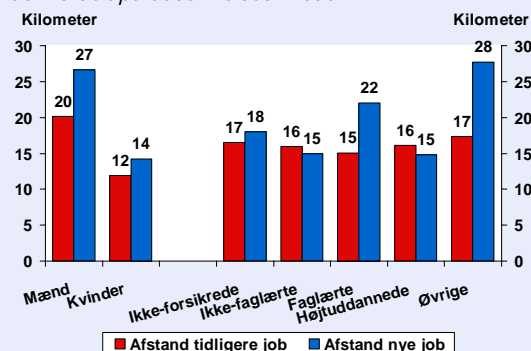
Kilde: Jobnet.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Anm.: Tallene er antallet af stillinger i jobnet.dk og antallet af beskæftigede der kan nås inden for den givne pendlingstid. Grøn er 0-30 minutter fra udgangspunktet, Gul 31-60 minutter, Blå 61-90 minutter, og Rød er 91-120 minutter. Transporttiden er beregnet ud fra Krak.

Generelt har personer som har fundet ny beskæftigelse været villige til at pendle længere, jf. figur 17. Derfor ser der ud til at være et potentiale for ufaglærte og højtuddannede i øget geografisk pendling.

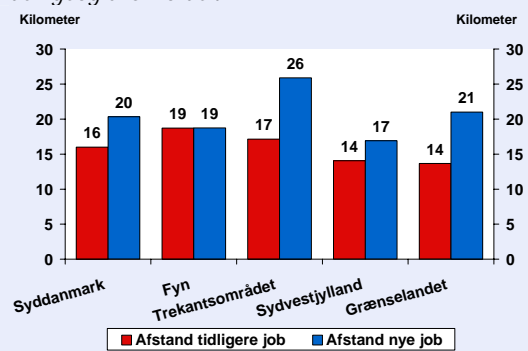
Der er også en geografisk forskel i arbejdskraftens bevægelighed. Således er pendlerafstanden for de nybeskæftigede betydeligt større i Grænselandet og i Trekantsområdet end i resten af regionen, jf. figur 18. På Fyn derimod har pendlerafstanden været uændret.

Figur 17: Hvad er den gennemsnitlige pendlingsafstand for nybeskæftigede før og efter ledighedsperioden fordelt på uddannelsesniveau

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse, maj 2009, mploy

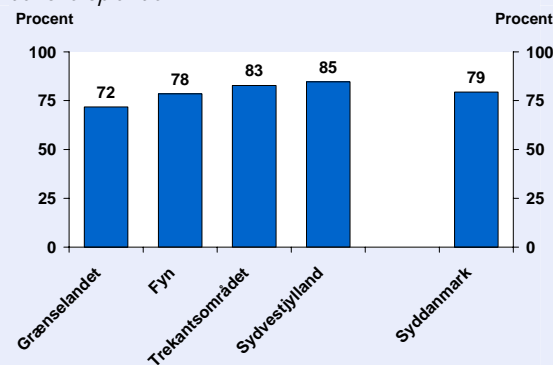
Figur 18: Hvad er den gennemsnitlige pendlingsafstand for nybeskæftigede før og efter ledighedsperioden geografisk fordelt

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse, maj 2009, mploy

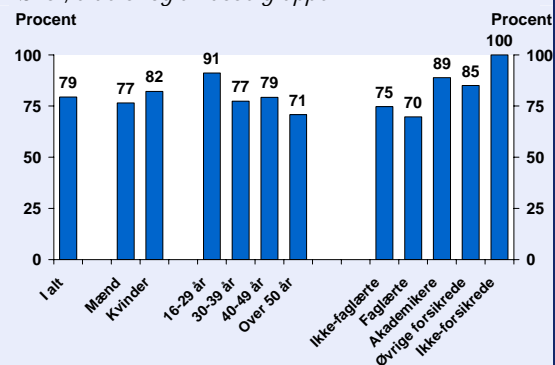
Det er ikke alene den geografiske mobilitet, der har betydning for at få job igen. Den faglige mobilitet har ligeledes stor betydning for genbeskæftigelse, ikke mindst når det gælder skift fra en branche med beskæftigelsesnedgang til en branche med fremgang. Som det fremgår af figur 19, har langt den overvejende del af de genbeskæftigede fået arbejde hos en anden arbejdsgiver med et nyt arbejdsindhold.

Figur 19: Andelen af genbeskæftigede som har skiftet arbejdsgiver i forbindelse med nyt arbejde i de syddanske oplande.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse, maj 2009, mploy. N=200

Figur 20: Andelen af genbeskæftigede som har skiftet arbejdsgiver i forbindelse med nyt arbejde fordelt efter køns-, alders- og a-kasse grupper.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse, maj 2009, mploy. N=200

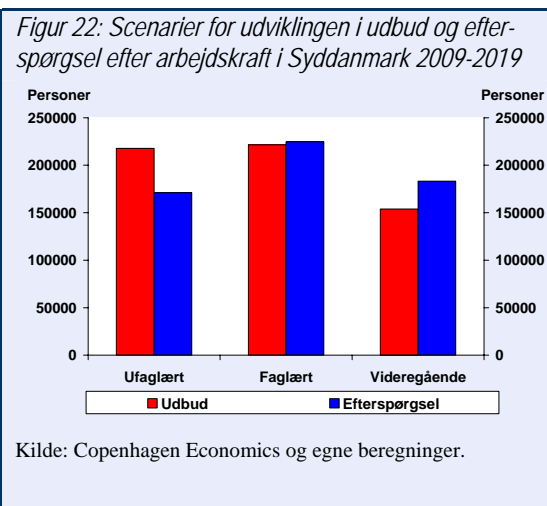
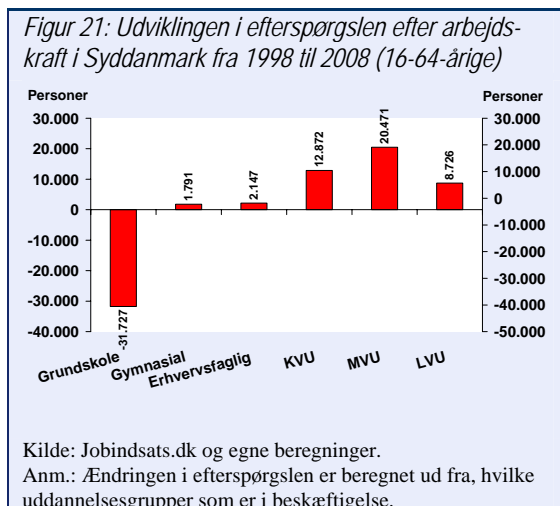
Anm.: Uddannelsesniveau bygger på a-kassefordelingen, og er derfor behæftet med en vis usikkerhed, idet mange a-kasser forsikrer lønmodtagere på forskellige udd.niveauer.

En væsentlig forudsætning for at finde et job i den nuværende konjunkturedgang er, at den ledige selv opsøger jobs, idet ledige stillinger ikke i samme grad som tidligere bliver opslået. I dag kan arbejdsgivere i langt højere grad vælge den nye medarbejder ved, at de henvender sig personligt eller sender en uopfordret ansøgning.

2.4. Unge skal uddannes

Det moderne arbejdsmarked stiller i stigende grad krav til arbejdskraftens uddannelsesniveau. I de kommende mange år vil efterspørgslen efter faglærte og højtuddannede personer vokse, og det er afgørende, at arbejdsmarkedet omstiller sig til at mø-

de de nye behov. Alene i de seneste 10 år er der forsvundet 30.000 ufaglærte job i Syddanmark, mens efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft er vokset jf. figur 21. Den udvikling vil fortsætte, og hvis de unge skal møde de stigende krav, er det en forudsætning, at de gennemfører en uddannelse.

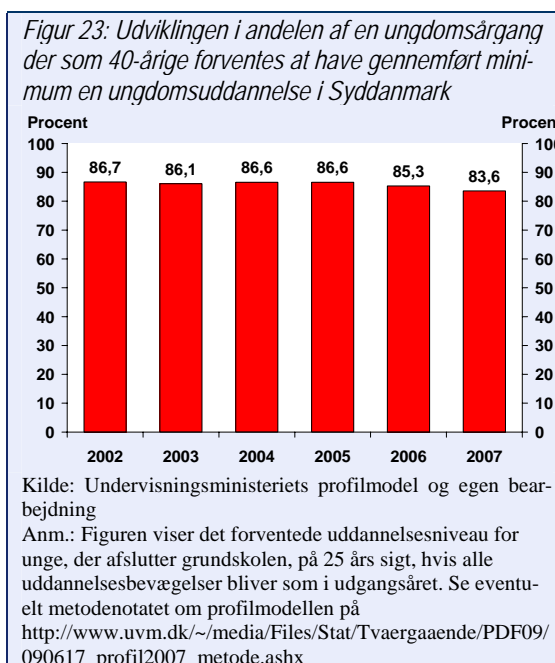
Udviklingen med mindre efterspørgsel efter ufaglærte forventes at fortsætte i de kommende år, mens der bliver en øget efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft. Således viser beregninger, at der i 2019 vil være 46.000 ufaglærte i overskud, jf. figur 22. Omvendt vil der mangle knap 30.000 med videregående uddannelser.

En prognose fra Undervisningsministeriet viser, at andelen af unge der forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse er faldende, jf. figur 23.

Hvis en ungdomsårgang har adfærd som de studerende i 2007, vil andelen af årgangen, der gennemfører en ungdomsuddannelse, være 83,6 pct.

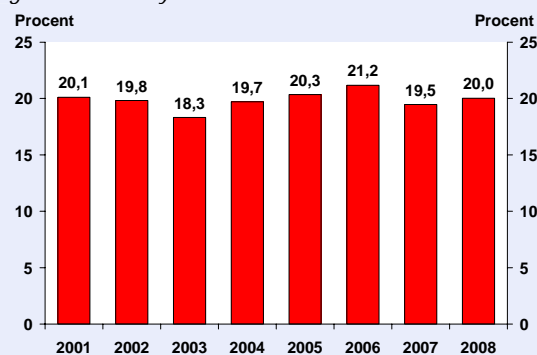
En mulig forklaring på faldet i prognosen er den gunstige økonomiske udvikling, der har gjort det attraktivt for mange unge at gå direkte ud på arbejdsmarkedet.

En del af forklaringen på, at mange unge ikke opnår en uddannelse, er, at ca. en femtedel af ungdomsårgang ikke påbegynder en uddannelse umiddelbart efter grundskolen, og andelen har været nogenlunde konstant de sidste 10 år, jf. figur 24.

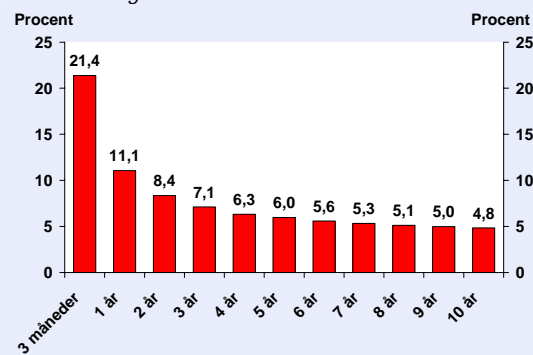
De fleste af de unge, der ikke umiddelbart bliver optaget på en uddannelse, får dog påbegyndt en uddannelse 1-2 år senere, jf. figur 25. Efter 10 år er der imidlertid stadig en restgruppe på 5 pct. af en ungdomsårgang, der aldrig kommer i gang med en uddannelse.

Figur 24: Udviklingen i andelen af unge der ikke påbegynder en uddannelse umiddelbart efter afgang fra grundskolen i Syddanmark

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger
Anm.: Andelen af unge som ikke er i uddannelse 3 måneder efter afgang fra grundskolen

Figur 25: Andelen af unge, der afgik grundskolen i 1998 i Syddanmark, som ikke har påbegyndt en uddannelse et givent antal år senere

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

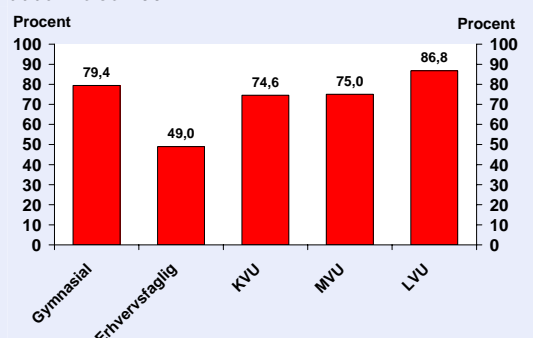
Ud over at nogle unge aldrig starter på en ungdomsuddannelse, er den væsentligste forklaring på manglende uddannelse, at en stor del ikke gennemfører den, de påbegynder. 20 pct. frafalder deres gymnasiale uddannelse, og over 50 pct. frafalder deres erhvervsfaglige uddannelse, jf. figur 26.

Især frafaldet på de erhvervsfaglige uddannelser er højt, og det er særligt problematisk, idet de unge, der frafalder en erhvervsfaglig uddannelse, ikke påbegynder en ny uddannelse i samme grad som unge, der frafalder andre uddannelser.

Den høje andel af unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse udgør en central udfordring for Syddanmark.

Det er derfor en afgørende målsætning, at flere unge opnår en kompetencegivende uddannelse de kommende år, så arbejdsstyrken kan imødekomme de fremtidige krav til kompetencer og kvalifikationer.

Figur 26: Hvor stor en andel gennemfører den uddannelse de påbegynder i Syddanmark – fordelt efter uddannelse 2007

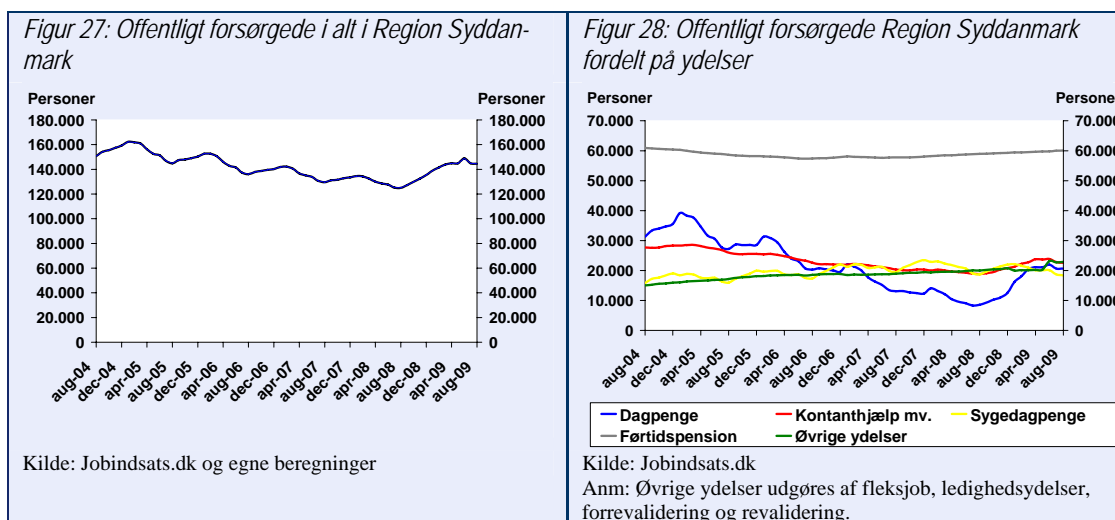
Kilde: Undervisningsministeriets databank og egne beregninger

Anm.: Der er tale om en beregnet gennemførelsesprocent, der udelukkende bygger på forholdet imellem antallet af personer, som frafalder den påbegyndte uddannelse, og andelen som gennemfører – opgørelsen er således følsom overfor ændringer i antallet af optagne og gennemførelsestiden.

2.5. Antallet af offentligt forsørgede stiger

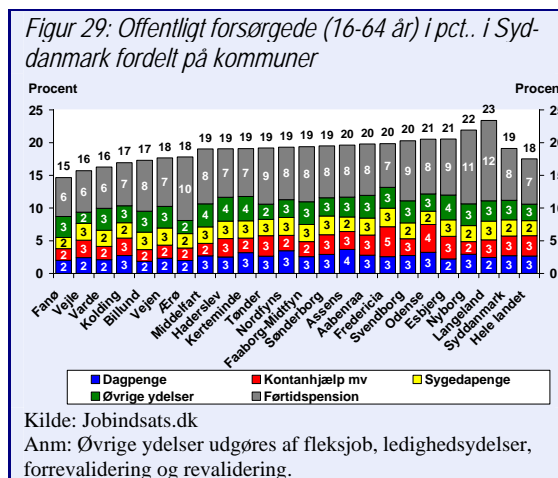
De seneste år har antallet af offentligt forsørgede personer været nedadgående, jf. figur 27. Den økonomiske krise har imidlertid medført, at antallet igen er på vej op, og alt tyder på, at gruppen af offentligt forsørgede vil vokse yderligere i de nærmeste år som følge af udviklingen i økonomien.

Stigningen i antallet af offentligt forsørgede fordeler sig ujævnt på de forskellige ydelser. Det er især antallet af dagpengemodtagere, der er steget, men også antallet af kontanthjælpsmodtagere har udvist en mindre stigning. Derimod har antallet af personer på førtidspension, sygedagpenge og øvrige ydelse som f.eks. fleksjob været relativt stabilt, jf. figur 28.

Det samlede forsørgelsestryk er forskelligt fra kommune til kommune. Fanø, Vejle og Varde har f.eks. relativt få offentligt forsørgede (ca. 15 pct.), mens Odense, Esbjerg, Nyborg og Langeland har relativt mange (21-23 pct.), jf. figur 29.

Generelt har Syddanmark lidt flere offentligt forsørgede end landet som helhed. Knap en femtedel af befolkningen i den erhvervsaktive alder er på offentlig forsørgelse i Syddanmark. Disse personer udgør et potentielt arbejdsudbud, og det er således en opgave at få flyttet så mange som muligt til job eller uddannelse

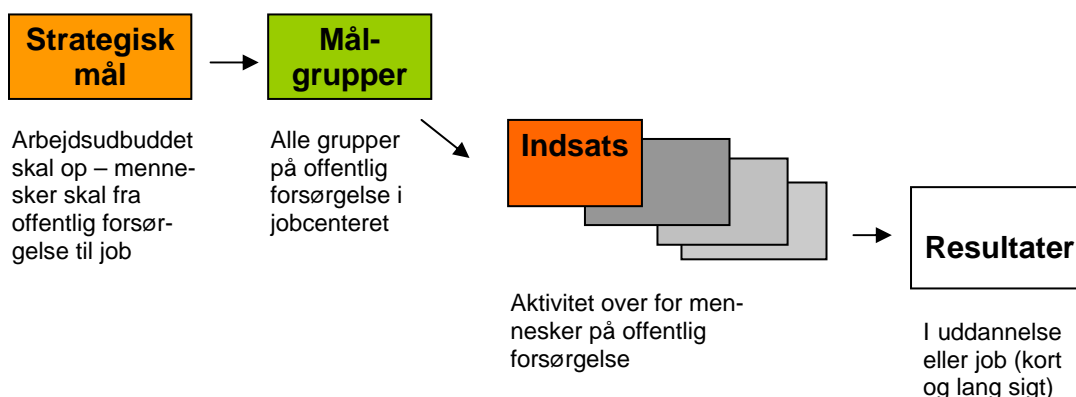
3. Introduktion til målgrupper og indsatsen i jobcentrene

Som det fremgår ovenfor, er det overordnede strategiske mål med beskæftigelsesindsatsen at øge arbejdsudbuddet – dvs. at flytte borgere fra offentlig forsørgelse til job.

For at lykkes med at flytte mennesker fra offentlig forsørgelse til job, er det væsentligt at indtænke sammenhængen mellem indsats og resultater for de enkelte målgrupper i jobcentret. Grundidéen er, at når der gennemføres en bestemt indsats for en given målgruppe, vil det føre til resultater i form af job eller uddannelse eller en progression i mulighederne for job eller uddannelse.

I figur 30 er strategien illustreret med det strategiske mål yderst til venstre. Næste trin er definitionen af de målgrupper, som skal bringes fra offentlig forsørgelse til job eller på det korte sigt uddannelse for siden at gå i job.

Figur 30: Beskæftigelsesstrategi

Til hver målgruppe skal der tilknyttes en indsats, som er tilpasset netop de barrierer, der afholder målgruppen for at komme i job. Idealet er, at der så vidt muligt tages udgangspunkt i evidensbaseret viden om, hvad der virker for den enkelte målgruppe. Dvs. først og fremmest viden, som er afledt af kontrollerede forsøg, som ”Hurtigt i gang 1 og 2, ”Aktive - hurtigere tilbage” m.fl. I anden omgang forsøg med afprøvning af nye redskaber i stor skala som f. eks. ”Forsøg med virksomhedscentre”. Det afgørende er, at der tages udgangspunkt i dokumenteret viden om, hvad der virker.

Ingen af forsøgene giver så detaljeret viden, at forsøgsresultaterne kan stå alene, når en indsats skal tilrettelægges. Forsøgene og analyserne udstikker en overordnet ramme for, hvilken indsats der virker. Den konkrete sammenhæng og indsats udvikles og fastlægges på lokalt niveau.

Målgrupper og den nye matchmodel

Målgrupperne skal ideelt set baseres på en opdeling i homogene målgrupper med samme forhindringer i forhold til at komme i arbejde/uddannelse. Udgangspunktet

for målgruppegennemgangen i denne analyserapport er den nye matchmodel, som skal implementeres i jobcentrene med udgangen af 1. kvartal 2010. Da matchmodellen ikke er implementeret endnu, er der i denne analyse lavet en målgruppeinddeling, der så vidt muligt tilnærmer sig den nye model. Målgrupperne er dog samtidigt defineret, så der for det første kan laves konkrete målinger på dem, og for det andet kan forefindes dokumentation for effekter, resultater og indsatser, som kan relateres til den enkelte gruppe. Det betyder, at der i denne analyse er defineret 4 målgrupper for beskæftigelsesindsatsen.

Derudover er tilgangen til førtidspension behandlet selvstændigt, da arbejdet med at begrænse antallet af borgere, der trækker sig tidligt tilbage fra arbejdsmarkedet, udgør et særligt fokusområde for jobcentrene.

De kommende afsnit beskriver således følgende grupper:

1. **Jobklare ydelsesmodtagere**
Alle a-dagpengemodtagere samt kontant- og starthjælpsmodtagere i match 1-3
2. **Indsatsklare ydelsesmodtagere**
Kontant- og starthjælpsmodtagere i match 4, personer på ledighedsydelse og revalidender
3. **Sygedagpengemodtagere**
Alle modtagere af sygedagpenge
4. **Midlertidigt passive ydelsesmodtagere**
Kontant- og starthjælpsmodtagere i match 5
5. **Tilgang til førtidspension**
Personer der har så kraftige og varige begrænsninger i arbejdsevnen, at de ikke vil kunne finde hverken støttet eller ordinær beskæftigelse

Analyserapport 2011 er struktureret ud fra beskæftigelsesstrategien i figur 30. I foregående afsnit 2 blev der redegjort for de strategiske mål. I de kommende afsnit bliver de enkelte målgrupper beskrevet (alders- og kønsfordeling, ydelsesvarighed, barrierer, muligheder m.v.). I hvert afsnit redegøres for udviklingen i de politisk fastsatte mål, hvorefter de overordnede indsatsstrategier for målgruppen beskrives.

4. Jobklare ydelsesmodtagere

En stor del af jobcentrenes målgrupper er kendetegnet ved at være ganske tæt på arbejdsmarkedet.

I den nye matchmodel, som træder i kraft i løbet af 1. kvartal 2010, betegnes denne gruppe som ”jobklare”. De jobklare er personer, der vurderes at kunne påtage sig et ordinært arbejde inden for tre måneder.

I de følgende afsnit beskrives målgruppen af jobklare personer og den aktuelle indsats overfor målgruppen.

De jobklare personer er i denne analyse konkret defineret som:

- Dagpengemodtagere
- Kontanthjælpsmodtagere i match 1-3

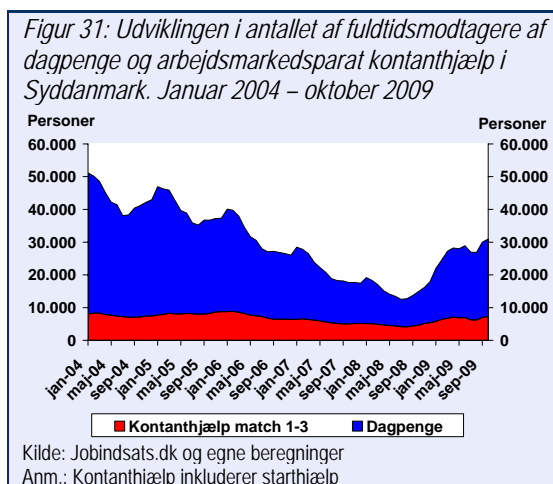
4.1. Målgruppens karakteristika

I det følgende gøres rede for karakteristika og kendetegn for gruppen af jobklare ydelsesmodtagere.

Hvordan har udviklingen på arbejdsmarkedet påvirket de jobklare?

Den negative økonomiske udvikling har medført en kraftig stigning i antallet af jobklare ydelsesmodtagere. I oktober 2009 er antallet mere end fordoblet i forhold til det rekordlave niveau i oktober 2008, jf. figur 31. Antallet er dog stadig på et relativt lavt niveau set i et historisk perspektiv.

Stigningen i antallet af jobklare har i Syddanmark været kraftigere end i hele landet, og det gælder på tværs af både køn, alder og herkomst, jf. figur 33

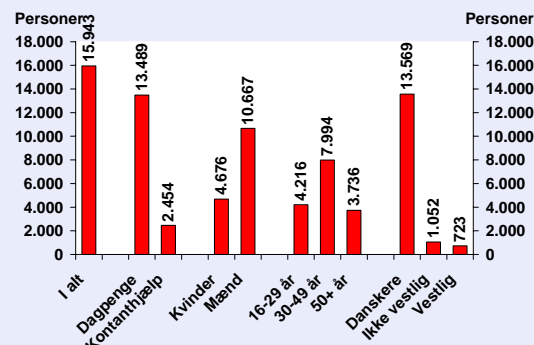

I Syddanmark er antallet af dagpengemodtagere steget med 13.500 personer, mens antallet af arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere er steget med i alt ca. 2.500 personer, jf. figur 32.

Den stigende ledighed har ramt næsten tre mænd for hver gang, den har ramt én kvinde, og således er ledigheden blandt mænd næsten tredoblet på ét år. Årsagen er,

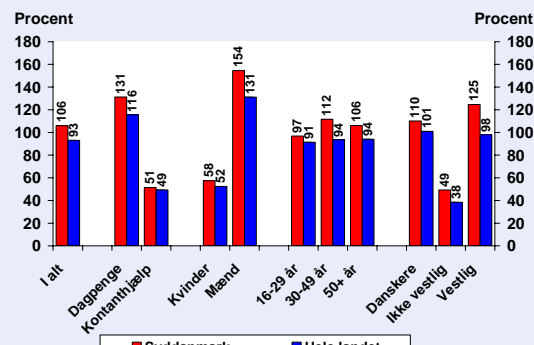
at omsvinget primært har ramt industrien og byggebranchen, hvor størstedelen af de beskæftigede er mænd.

Figur 32: Stigningen i antallet af jobklare i Syddanmark fra oktober 2008 til oktober 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Udviklingen er i fuldtidspersoner.

Figur 33: Den procentvise udvikling i antallet af jobklare i Syddanmark fra oktober 2008 til oktober 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Udviklingen er i fuldtidspersoner.

Ledighedsstigningen for unge i Syddanmark er ikke kraftigere end blandt de øvrige aldersgrupper, jf. figur 33. Men især de 25-29-årige har en væsentligt højere ledighedsstigning end øvrige gruppe på arbejdsmarkedet. Og de ca. 4.200 nye unge ledige i Syddanmark har en særlig risiko for ikke at få et stabilt fodfæste på arbejdsmarkedet, hvis de først bliver ledige i længere tid. Det gælder især de ufaglærte unge, som under højkonjunktoren valgte at træde direkte ud på arbejdsmarkedet uden først at tage en uddannelse.

Hvad kendetegner de jobklare ydelsesmodtagere?

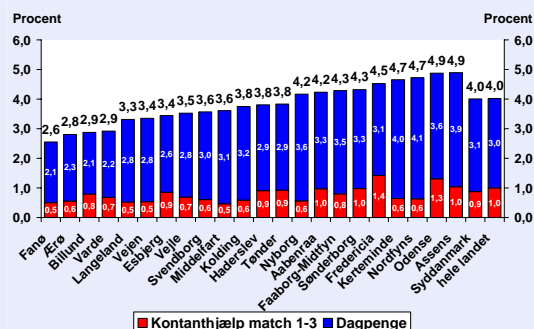
Udviklingen på arbejdsmarkedet betyder, at der i Syddanmark i august 2009 er ca. 31.000 ledige personer, som vurderes at kunne varetage et ordinært job inden for kort tid.

De 31.000 jobklare borgere udgør 4,0 pct. af borgerne i den erhvervsaktive alder i Syddanmark. Dette svarer til niveauet i landet som helhed, jf. figur 34.

Andelen af jobklare personer er forskellig på kommuneniveau. Der er flest jobklare i Assens, Odense og Nordfyns kommune og færrest jobklare personer i Fanø, Ærø, Billund og Varde.

Størstedelen af de jobklare er modtagere af dagpenge (knap 24.000), mens de resterende ca. 7.000 fuldtidspersoner er arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere, jf. figur 35.

Figur 34: Andelen af befolkningen (16-64 år) i de syddanske kommuner som er dagpengemodtager eller arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtager i september 2009

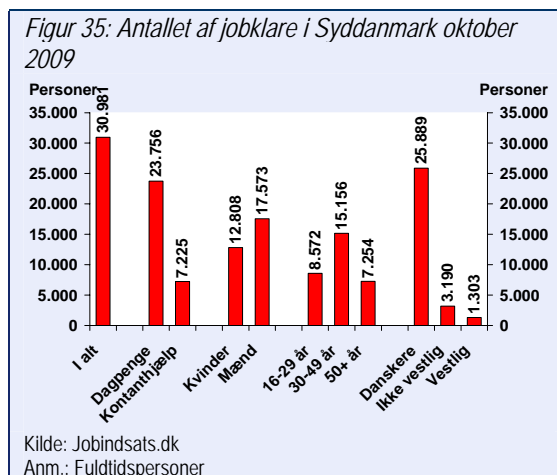

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Næsten seks ud af ti jobklare er mænd - en fordeling der, jf. ovenstående, skyldes at omslaget på arbejdsmarkedet primært har ramt brancher, der traditionelt beskæftiger mænd.

Aldersfordelingen viser, at ca. halvdelen af de jobklare er 30-49 år, mens ca. hver fjerde er seniorer over 50 år. Den tilbageværende fjerdedel er unge under 30 år, hvoraf nogle har både uddannelse og erhvervserfaring, mens andre ikke har nogen af delene.

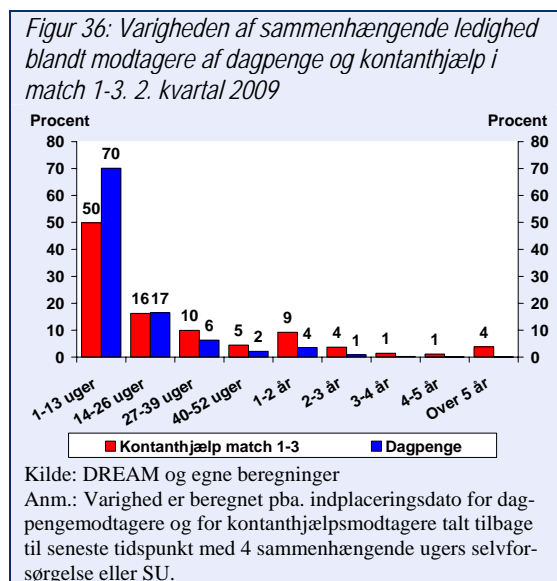
Derudover er det karakteristisk, at langt størstedelen af de jobklare har dansk oprindelse (85 pct.), mens ca. 4 pct. har oprindelse i et vestligt land og ca. 11 pct. i et ikke-vestligt, jf. figur 35.

Hovedparten af de jobklare dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere har været ledige i relativt kort tid, jf. figur 36.

For dagpengemodtagere har 70 pct. en ledighed på under 13 uger, mens det for kontanthjælpsmodtagere er 50 pct. Det skal i den forbindelse bemærkes, at i en tid med stor stigning i ledigheden vil andelen af korttidsledige alt andet lige også stige.

Det er meget få dagpengemodtagere, der har ledighed ud over et år, mens det gælder for en lidt større del af kontanthjælpsmodtagerne. Generelt har kontanthjælpsmodtagere længere sammenhængende ledighed end dagpengemodtagere.

Sammensætningen af målgruppen betyder i sammenhæng med den aktuelle udvikling på arbejdsmarkedet, at indsatsen i dag står over for flere grupper af borgere, som er jobklare, men som har forskellige udfordringer i forhold til arbejdsmarkedet, jf. boks 2.

Boks 1: Jobklare fordelt på undergrupper

- En gruppe af ressourcestærke, som har gennemført en kompetencegivende uddannelse, men som i den aktuelle situation har svært ved at få et job og dermed risikerer at få en længere periode med ledighed.
- En gruppe af ufaglærte som for nylig er blevet ledige som følge af den faldende beskæftigelse, og som har risiko for at få en ustabil fremtid på arbejdsmarkedet med hyppige ledighedsperioder af kortere eller længere varighed.
- En gruppe af personer der gennem flere år har bevæget sig ud og ind af arbejdsmarkedet. Gruppen har typisk kortere eller længere perioder med offentlig forsørgelse.
- En gruppe af unge, hvor mange endnu ikke har opnået en fast tilknytning til arbejdsmarkedet eller har taget en uddannelse

En stor del af de svagere grupper af jobklare modtager kontanthjælp. Disse er - sammenlignet med dagpengemodtagerne - generelt karakteriseret ved følgende:

- Større afstand til arbejdsmarkedet (lavere match i den nuværende kategorisering)
- Længere ydelsesforløb
- En større andel af indvandrere/efterkommere med ikke-vestlig oprindelse
- En væsentligt yngre aldersprofil

Desuden kan det fremhæves, at dagpengemodtagere generelt har mere jobberfaring og et højere uddannelsesniveau end kontanthjælpsmodtagerne.

Hvad karakteriserer de unge

De unge udgør en særlig prioriteret målgruppe, når konjunkturerne på arbejdsmarkedet vender. De unge rammes på tre fronter:

- For det første har mange unge høj risiko for at blive afskediget. Dels fordi en del er trådt direkte ud på arbejdsmarkedet uden at få en uddannelse, og dels fordi de endnu ikke har samme erfaring som deres ældre kolleger.
- For det andet betyder aktivitetsnedgangen i økonomien, at unge, som bliver færdige med en uddannelse, har sværere ved at finde deres første rigtige job.
- For det tredje er der risiko for, at det bliver sværere for unge at finde den læreplads, som skal bruges til at gennemføre ønskeuddannelsen.

Størstedelen af de unge er dagpengemodtagere (57 pct.). De unge har forskellige karakteristika afhængigt af, om de er dagpenge- eller kontanthjælpsmodtagere, jf. tabel 3.

Tabel 3. Karakteristika for unge under 30 år, som modtager dagpenge eller kontanthjælp i match 1-3 i Syddanmark. . September 2009

	Unge dagpengemodtagere	Unge Kontanthjælpsmodtagere match 1 -3
Antal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4.301 fuldtidspersoner ▪ 13.892 berørte om året 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3.207 fuldtidspersoner ▪ 9.608 berørte om året
Køn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Flest mænd (63 %) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Flest kvinder (58 %)
Alder	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Flest over 25 år (62 %) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Flest under 25 år (64 %)
Herkomst	<ul style="list-style-type: none"> ▪ En del ikke-vestlige (11 %) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ En del ikke-vestlige (13 %)
Match	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Flest i match 1 (67 %) ▪ En del i match 2 (30 %) ▪ Få i match 3 (3 %) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Få i match 1 (14 %) ▪ En del i match 2 (42 %) ▪ En del i match 3 (44 %)
Andre kendetegn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ En stor del har en kompetencegivende uddannelse ▪ En del er nyuddannede 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mange er ufaglærte ▪ Mange er tidligere frafaldet uddannelse
<small>Kilde: Egne beregninger baseret på jobindsats.dk, DREAM og survey om unges uddannelsesparathed. Anm: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede.</small>		

Ovenstående viser, at der er en stor udfordring i at sikre unge både uddannelse og job. Udfordringen må forventes at være forholdsvis vanskeligere blandt de unge kontanthjælpsmodtagere end blandt dagpengemodtagerne, idet de generelt befinder sig længere fra arbejdsmarkedet.

Målgruppernes grundlæggende karakteristika

Samlet set kan kendetegnene for forskellige grupper af jobklare ydelsesmodtagere opsummeres i henhold til tabel 4 og tabel 5.

Tabel 4. Karakteristika for ledige dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere i match 1-3 under 30 år i Syddanmark.

	Dagpengemodtagere	Kontanthjælpsmodtagere match 1 -3
Under 30 år	<p>Generelt: De unge dagpengemodtagere udgør ca. 4.300 personer. Størstedelen er mænd, heriblandt mange som har mistet deres arbejde i lavkonjunktoren.</p> <p>Jobberfaring: Mange af de unge har desuden konkret jobberfaring og matcher arbejdsmarkedets krav.</p> <p>Uddannelse: Størstedelen af de unge dagpengemodtagere har en kompetencegivende uddannelse (ca. 70 pct.*) – en del af disse må forventes at være nyuddannede.</p>	<p>Generelt: De unge arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere udgør ca. 3.200 personer. Størstedelen er kvinder og under 25 år.</p> <p>Jobberfaring: Nogle unge har relevant jobberfaring, men en stor del vil kun have kortere beskæftigelsesperioder. Kun få matcher arbejdsmarkedet fuldt.</p> <p>Uddannelse: Størstedelen af de unge kontanthjælpsmodtagere har ikke en kompetencegivende uddannelse (ca. 90 pct. blandt alle kontanthjælpsmodtagere)</p>

Tabel 5. Karakteristika for ledige dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere i match 1-3 over 30 år i Syddanmark.

	Dagpengemodtagere	Kontanthjælpsmodtagere match 1 -3
Over 30 år	<p>Generelt: Dagpengemodtagere over 30 år udgør ca. 18.000 personer. Størstedelen er mænd, heriblandt mange som har mistet deres arbejde i lavkonjunktoren. Dagpenge modtagerne er jævnt fordelt på alle aldersgrupper.</p> <p>Jobberfaring: Mange af dagpengemodtagerne er stærke ledige, der er blevet ramt af krisen og kun i begrænset omfang tidligere har været ledige.</p> <p>Uddannelse: En stor del af gruppen vil have en kompetencegivende uddannelse. En del vil dog være uddannet inden for områder, hvor der i øjeblikket er stor konkurrence om jobbene.</p>	<p>Generelt: Kontanthjælpsmodtagere over 30 år udgør ca. 2.600 personer. Størstedelen er mænd og der er få over 50 år.</p> <p>Jobberfaring: Der er dels en gruppe med aktuel jobberfaring, som ikke forsikrede sig under højkonjunktoren. Derudover er der en gruppe, som gennem længere tid har haft en ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Mange er placeret i match 2 og 3 og matcher dermed ikke arbejdsmarkedet fuldt ud.</p> <p>Uddannelse: En stor del af gruppen har ikke en kompetencegivende uddannelse.</p>
<p>Kilde: Egne beregninger baseret på jobindsats.dk og DREAM. Anm: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. * Opgørelse foretaget af Beskæftigelsesministeriet (2006)</p>		

Det kan således konstateres, at der er væsentlige forskelle på tværs af både alder og ydelser, som skal håndteres i tilrettelæggelsen af indsatsen

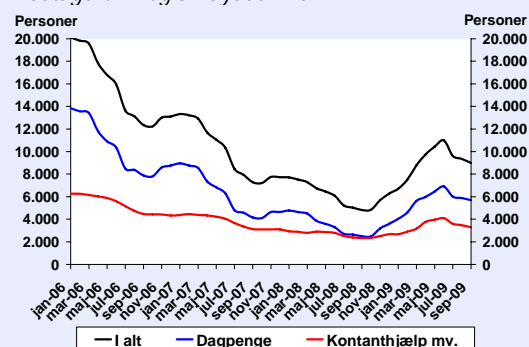
4.2. Udviklingen i resultatmål

Et af de overordnede formål med indsatsen i jobcentrene er at modvirke længerevarende ledighed. Der er derfor fastsat et mål om, at antallet af ledige med mere end tre måneders sammenhængende ledighed (= arbejdskraftreserven) skal begrænses mest muligt.

Antallet af ledige i arbejdskraftreserven i Syddanmark har siden 2006 været kraftigt faldende, men med den økonomiske krise er udviklingen vendt, og ved udgangen af 2008 er arbejdskraftreserven begyndte at stige. Både den faldende og senere stigende udvikling har været kraftigst for personer på dagpenge, jf. figur 37.

Udviklingen i arbejdskraftreserven varierer betydeligt mellem de syddanske kommuner jf. figur 38. Således er særligt Varde og Vejen hårdt ramt med en stigning på et enkelt år på over 160 pct. Modsat har Faaborg-Midtfyn kun haft en stigning på ca. 20 pct. Samlet set er arbejdskraftreserven vokset med 86 pct. i Syddanmark, hvilket er næsten 10 procentpoint mere end i hele landet.

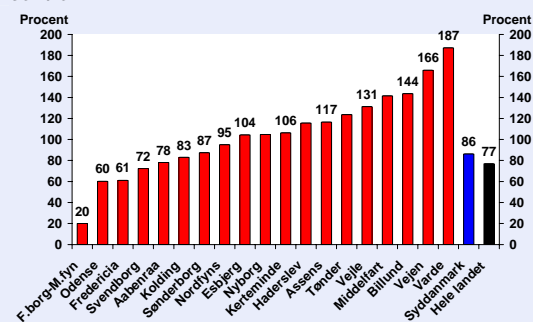
Figur 37: Udviklingen i arbejdskraftreserven opdelt i dagpenge- og arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere i Region Syddanmark

Kilde: Jobindsats.dk

Anm.: Arbejdskraftreserven udgøres af arbejdsmarkedsparate ledige med mere end 13 ugers sammenhængende ledighed.

Figur 38: Udviklingen i arbejdskraftreserven fra september 2008 til september 2009 i de syddanske jobcentre

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Anm.: Arbejdskraftreserven udgøres af arbejdsmarkedsparate ledige med mere end 13 ugers sammenhængende ledighed.

De jobcentre, som har de bedste rammevilkår, har oplevet de kraftigste procentvise stigninger i antallet af borgere i arbejdskraftreserven, jf. tabel 6. Det hænger formodentligt sammen med, at antallet af personer i arbejdskraftreserven i slutningen af højkonjunktoren var endog meget lavt i disse jobcentre. Således giver selv et mindre antal nye personer i arbejdskraftreserven en stor procentvis stigning.

Generelt har jobcentre med en stor andel af deres ledige placeret i arbejdskraftreserven de dårligste rammevilkår. Der er dog forholdsvis stor variation imellem resultaterne i de enkelte jobcentre, hvilket peger på, at jobcentrene via deres indsats direkte påvirker, i hvilken grad det lykkes at begrænse tilgangen til arbejdskraftreserven.

Tabel 6: Udviklingen i arbejdskraftreserven, andelen af ledige i arbejdskraftreserven og placering på rangliste efter rammevilkår for de syddanske jobcentre

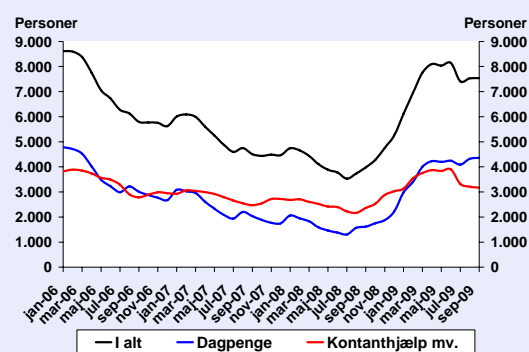
	Procentvis udvikling i arbejdskraftreserven fra september 2008 til september 2009	Andel af ledige i arbejdskraftreserven september 2009	Placering på rangliste efter rammevilkår
Varde	187	23	26
Vejen	166	23	36
Kolding	83	17	39
Middelfart	142	24	42
Billund	144	27	43
Vejle	131	26	46
Esbjerg-Fanø	104	26	50
Sønderborg	87	28	52
Faaborg-Midtfyn	20	24	54
Assens	117	32	61
Tønder	124	29	62
Nordfyns	95	26	63
Kerteminde	106	23	64
Nyborg	105	29	65
Aabenraa	78	32	67
Fredericia	61	32	78
Haderslev	116	28	79
Odense	60	34	80
Sv.borg-Langeland-Ærø	72	28	83

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger. De grønne felter angiver at kommunen er blandt de fem, der klarer sig bedst, og de røde felter angiver, at kommunen er blandt de fem, der klarer sig dårligst.

Beskæftigelsesministeren har ligeledes fastsat et mål om at begrænse antallet af unge, der er offentligt forsørgede på dagpenge eller kontanthjælp.

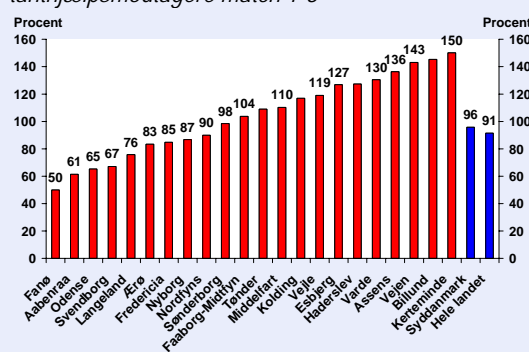
Udviklingen i antallet af jobklare unge følger udviklingen i arbejdskraftreserven med en faldende tendens frem til den økonomiske krise, hvorefter der sker en stigning. Stigningen har været meget kraftig, og antallet af jobklare unge er tilbage på stort set samme niveau som i starten af 2006, jf. figur 39.

Figur 39: Udviklingen i ministerens mål for unge i Syddanmark – opgjort for dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere match 1-3

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Fuldtidspersoner

Figur 40: Udviklingen i ministerens mål for unge i de syddanske kommuner fra september 2008 til september 2009 – opgjort for dagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere match 1-3

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Fuldtidspersoner

Også ift. stigningen i ungedigheden er der store forskelle imellem kommunerne. F.eks. har Billund og Kerteminde haft en stigning på ca. 150 pct., mens Fanø og Aabenraa har haft en noget mindre stigning på 50-60 pct. Samlet set har Syddanmark haft en større stigning i antallet af jobklare unge end landet som helhed, jf. figur 40.

4.3. Indsatsen over for de jobklare ydelsesmodtagere

Forskellene i kendetegn og rammer inden for de enkelte delmålgrupper indikerer, at de jobklare er en relativ bred og heterogen gruppe, og indsatsen skal tage højde for dette. Der kan dog på baggrund af viden om og erfaring med indsatsen opstilles en række overordnede indsatsstrategier:

- Uddannelse til unge, der ikke i forvejen har en uddannelse
- Tidlig og intensiv indsats
- Vejledning og jobsøgning ift. aktuelle og fremtidige jobåbninger
- Understøtte geografisk og faglig mobilitet
- Målrettet aktivering af længerevarende ledige

Nedenfor sættes fokus på den konkrete indsats for de jobklare i Syddanmark.

Uddannelse til unge, der ikke i forvejen har en uddannelse

Indsatsen for de jobklare ydelsesmodtagere under 30 år afhænger af, hvorvidt den ledige har en erhvervskompetencegivende uddannelse eller ej.

For jobklare unge, der ikke har en kompetencegivende uddannelse, skal fokus i indsatsen være på uddannelse, da den overordnede politiske målsætning er, at unge skal have en uddannelse.

Erfaringen viser, at unge med uddannelse klarer sig bedre på arbejdsmarkedet end unge uden en uddannelse, jf. figur 41. Desuden er der fremover risiko for mangel på uddannet arbejdskraft, jf. afsnit 2.4.

Det skal bemærkes, at når personer med uddannelse klarer sig bedre på arbejdsmarkedet, skyldes det formentlig også andre forhold end uddannelsen, f.eks. at de er mere motiverede og ikke har de samme personlige problemer som personer uden uddannelse. Hovedkonklusionen er imidlertid fortsat, at der er et potentiale for at nedbringe ledigheden ved at sikre unge en uddannelse.

Den nye lovgivning på området præciserer derfor, at unge uden uddannelse skal pålægges at tage en ordinær uddannelse, såfremt de vurderes uddannelsesegne. Det er vurderingen, at hovedparten af de unge jobklare uden uddannelse vil være uddannelsesegne og dermed vil skulle have et egentligt pålæg. Men for alle unge uden uddannelse skal der være fokus på indsats, der kan lede hen imod uddannelse.

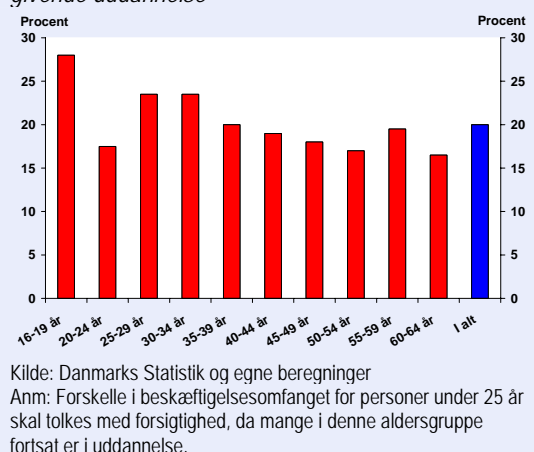
Indsatsen for de jobklare unge, der allerede har en kompetencegivende uddannelse, skal have fokus på job, og indsatsen skal dermed være parallel med indsatsen for jobklare over 30 år, jf. nedenfor. Dog er der lovkrav om en tidligere indsats end for de over 30-årige med første samtale efter senest 1 måned og aktivering senest efter 3 måneder.

Der skal sættes tidligt og intensivt ind med jobsamtaler og tilbud

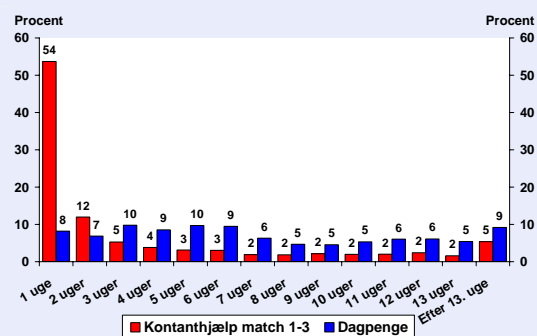
En aktuel opgørelse viser, at jobcentre i Syddanmark indleder kontaktførelsen med de jobklare borgere tidligt i ledighedsforløbet - og væsentlig tidligere end loven foreskriver.

Det illustreres af, at hhv. 80 pct. og 50 pct. af de nyledige kontanthjælps- og dagpengemodtagere får deres første jobsamtale inden for de første 6 uger af ledigheden, jf. figur 42.

Figur 41: Beskæftigelsesforskel (i procentpoint) mellem personer med erhvervskompetencegivende uddannelse og personer uden erhvervskompetencegivende uddannelse

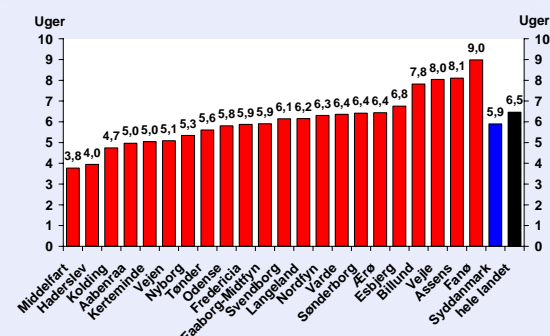
Figur 42: Tidspunktet for første samtale for nyledige tilgæet i 2. halvår 2009 i Syddanmark

Kilde: DREAM og egne beregninger.

Anm.: Der er tale om første nulstillende samtale – dvs. CV-samtaler medtælles ikke. For dagpengemodtagerne er antallet af uger talt fra første indplaceringsdato, mens der for kontanthjælpsmodtagere er talt fra nyttilgang efter minimum 4 ugers sammenhængende selvforsørgelse.

Figur 43: Det gennemsnitlige antal uger før afholdelsen af første samtale i de syddanske jobcentre

Det tidlige kontaktføreløb illustreres også af, at der i gennemsnit kun går knap 6 uger, før de jobklare kontanthjælps- og dagpengemodtagere har deres første jobsamtale med jobcenteret, jf. figur 43.

Dermed indledes kontaktføreløbet lidt tidligere end på landsplan, hvor første jobsamtale med de jobklare borgere gennemføres efter 6,5 uger.

Tidspunktet for den første jobsamtale ligger i alle kommuner før de 13 ugers ledighed, omend der er tale om store variationer. Det gennemsnitlige tidspunkt for den første jobsamtale varierer fra 4-5 uger i Middelfart, Haderslev og Kolding til 8-9 uger i Vejle, Assens og Fanø.

Med andre ord møder jobcentrene i Syddanmark generelt de jobklare borgere med et tidligt kontaktføreløb. Den tidlige indsats afspejler:

- at mange jobcentre sætter ind med jobsamtaler og straksaktivering til kontanthjælpsmodtagerne allerede ved tilmelding eller ved afholdelse af CV-samtalen.
- at flere jobcentre i Syddanmark har medvirket i forsøg med tidlige kontaktføreløb, jf. beskrivelsen af "Hurtigt i gang 1" og "Hurtigt i gang 2" nedenfor.

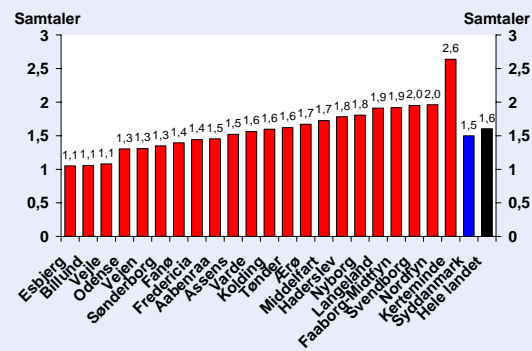
Jobcentrene i Syddanmark gennemfører i gennemsnit 1,5 jobsamtaler pr. dagpengemodtager i kvartalet, jf. figur 44. Dermed ligger hyppigheden af jobsamtalerne på niveau med landsgennemsnittet.

Som helhed er de 1,5 jobsamtaler pr. dagpengemodtager udtryk for et ganske intensivt kontaktføreløb, hvor en betydelig del af de jobklare borgere får mere end 1 jobsamtale i løbet af kvartalet, som lovgivningen kræver.

Der er dog tale om en vis spredning i samtalehyppigheden fordelt på jobcentre, hvor dagpengemodtagerne i Esbjerg, Billund og Vejle i løbet af et kvartal får 1,1 jobsam-

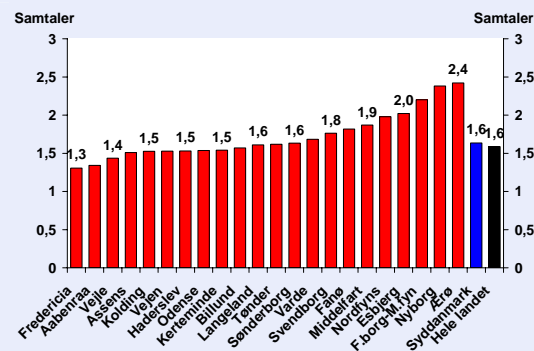
taler, mens dagpengemodtagerne i Svendborg, Nordfyn og Kerteminde får mellem 2,0 og 2,6 jobsamtaler i løbet af et kvartal.

Figur 44: Samtaleintensiteten for dagpengemodtagere i de syddanske kommuner i 2. kvartal 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger
Anm.: Antallet af samtaler per fuldtidsledig

Figur 45: Samtaleintensiteten for kontanthjælpsmodtagere i match 1-3 i de syddanske kommuner i 2. kvartal 2009

Kilde: Jobindsats.dk, DREAM og egne beregninger
Anm.: Antallet af samtaler per fuldtidsledig – kun personer med matchkategori er medtalt.

For kontanthjælpsmodtagere er det gennemsnitlige antal samtaler 1,6 pr. kvartal, hvilket er på niveau med hele landet jf. figur 45. For kontanthjælpsmodtagere er der også en vis spredning mellem kommunerne, selvom den er lidt mindre end for dagpengemodtagere.

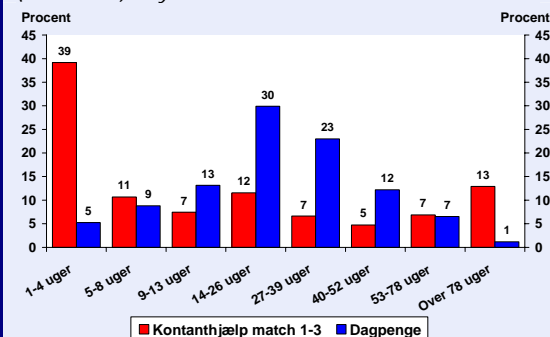
Den tidlige og intensive indsats over for de jobklare borgere indebærer - udover tidligere jobsamtaler - at jobcentre ofte iværksætter en tidlig aktivering, jf. figur 46.

Den tidlige aktiveringsindsats gælder særligt overfor kontanthjælpsmodtagere. Blandt jobklare kontanthjælpsmodtagere bliver næsten 40 pct. således ”straks-aktiveret” inden for de første 4 uger. Det er dog vigtigt at bemærke, at aktivering ikke er et mål i sig selv, og at den skal målrettes arbejdsmarkedets behov, jf. nedenfor.

I den modsatte ende af spekteret varer det for ca. 13 pct. af kontanthjælpsmodtagerne mere end halvandet, år før de modtager deres første aktive tilbud. Den lange ventetid kan dog hænge sammen med sygdoms- og barselsperioder.

Til sammenligning er den aktive indsats for dagpengemodtagere mindre polariseret. Størstedelen af dagpengemodtagerne modtager således – bl.a. i overensstemmelse med lovgivningens minimumskrav – aktivering efter mellem 6 og 9 måneders ledighed.

Figur 46: Tidspunktet for afgivelse af det første aktive tilbud givet for dagpenge og kontanthjælpsmodtagere (match 1-3) i Sydland.

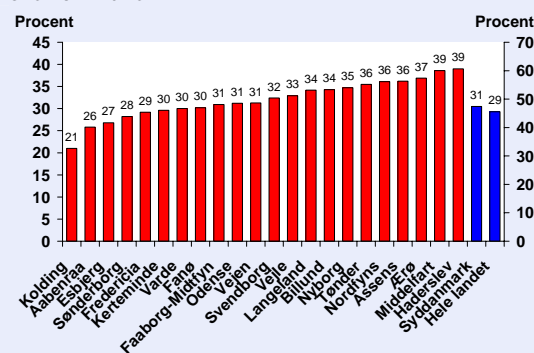
Kilde: DREAM og egne beregninger
Anm.: Tidspunktet for første aktiveringstilbud i seneste ledighedsforløb for personer, der er ledige i uge 34 2009

Jobcentrene i Syddanmark har i gennemsnit en aktiveringsgrad for arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere på 31 pct., hvilket ligger lidt højere end for hele landet, jf. figur 47. For dagpengemodtagere er aktiveringsgraden 19 pct., hvilket er på niveau med landsgennemsnittet, jf. figur 48.

Det kan således konstateres, at arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere i højere grad aktiveres end dagpengemodtagere i både Syddanmark og i hele landet. Dette afspejler bl.a., at gruppen af jobklare kontanthjælpsmodtagere er længere fra arbejdsmarkedet vurderet ud fra deres matchkategorisering, og at der således i højere grad kan være behov for en aktiveringsindsats for at bringe denne gruppe i job.

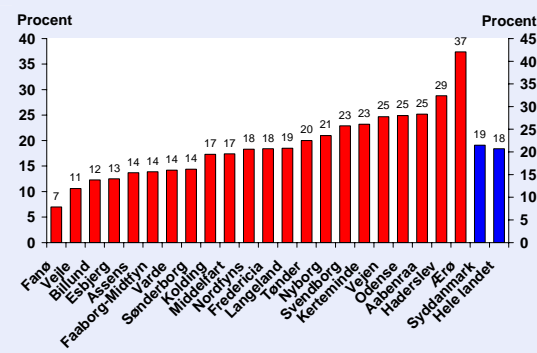
Der er for begge grupper en vis spredning mellem de enkelte jobcentre. Især for dagpengemodtagere er der en relativ stor spredning. F.eks. er dagpengemodtagere i Vejle kun i aktivering i 11 pct. af tiden, mens det tilsvarende tal for Haderslev er 29 pct.

Figur 47: Aktiveringsgraden for arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere i 2. kvartal 2009 i de syddanske kommuner

Kilde: Jobindsats.dk
Anm.: Aktiveringsgraden angiver den andel af perioden på ydelsen, hvor personerne er i aktivering (ekskl. voksenlærlingeforløb)

Figur 48: Aktiveringsgraden for dagpengemodtagere i 2. kvartal 2009 i de syddanske kommuner

Kilde: Jobindsats.dk
Anm.: Aktiveringsgraden angiver den andel af perioden på ydelsen, hvor personerne er i aktivering (ekskl. voksenlærlingeforløb).

Der findes en lang række analyser og målinger, der dokumenterer sammenhænge mellem indsats og resultater for jobklare ydelsesmodtagere, ligesom der har været gennemført kontrollerede forsøg for målgruppen.

Den konkrete vurdering af, hvilken indsats der er mest effektiv over for de jobklare, afhænger dog også af den enkelte delmålgruppe samt lokale forhold, ligesom der som tidligere nævnt er forskellige krav til indsatsen i lovgivningen ift. om den jobklare er under eller over 30 år.

Flere undersøgelser viser tegn på, at tilrettelæggelsen af en tidlig og intensiv indsats kan have stor betydning for effekterne af kontaktføløbet, dvs. om ledige kommer i job.

Evalueringen af forsøget med ”Hurtigt i gang 1” viser, at en tidlig og intensiv indsats har en positiv effekt. De ledige, der som en del af projektet fik bl.a. jobsamtaler hver eller hver anden uge, afklaringsforløb efter 5-6 ugers ledighed og aktivering efter senest 4 måneder, kom hurtigere i job end kontrolgruppen. I alt havde deltagerne tre uger kortere ledighedsperiode end kontrolgruppen.

Forsøget viste også, at det er afgørende, at den tidlige indsats er den rigtige indsats. Længerevarende aktivering kan fastholde de jobklare i ledighed og forhindre dem i at søge job. Man skal derfor finde det rette omfang aktivering med det rette indhold, f.eks. målrettede jobsøgningsforløb.

Boks 2: Hurtigt i gang 1

Hurtigt i gang 1 var et evidensbaseret forsøg rettet mod at undersøge effekten af en tidlig og intensiv indsats. (afholdt 2005-2006)

- **Målgruppe:** Mere end 5.000 forsikrede nyledige fra AF-Storstrøm og AF-Sønderjylland – dvs. blandt andet borgere fra de nuværende syddanske kommuner Aabenraa, Haderslev, Tønder og Sønderborg.
- **Indsats:** De ledige fik en intensiv indsats i form af:
 - To-ugers afklarings- og jobsøgningsforløb efter 5-6 ugers ledighed
 - Kontaktsamtaler hver uge (Storstrøm) eller hver anden uge (Sønderjylland)
 - Aktivering i minimum tre måneder senest efter fire måneders ledighed
- **Hovedresultater:**
 - Der er høj effekt af den tidligere indsats. Andelen, der finder arbejde i de første uger, er løbende 20-30 pct. højere for deltagergruppen end for kontrolgruppen.
 - Interview viser, at de stærkere ledige har fundet job for at undgå at deltage i tilbuddene, mens de svagere ledige er blevet hjulpet af vejledningsindsatsen.
 - Cost-benefit-analysen for projektet viser, at indsatsen betaler sig. Det offentlige sparede godt 2.700 kr. per ledig, der deltog i indsatsen.

Hovedkonklusionen af en række delforsøg i ”Hurtigt i gang 2” er, at de bedste indsatsresultater skabes via et intensivt og individuelt kontaktforsløb eller ved en kombination af hyppige kollektive samtaler og tidlig aktivering. I Syddanmark blev ledighedsperioderne reduceret med ca. 2 uger hos de deltagende ledige ift. kontrolgruppen.

”Hurtigt i gang 2” viste, at de nyledige, som modtog en tidlig og intensiv indsats, kom i arbejde hurtigere end kontrolgruppen, jf. figur 49.

Den øgede samtaleintensitet havde størst effekt blandt kvinder, mens mænd havde en øget afgang, når de havde udsigt til at skulle deltage i aktivering. Undersøgelsen viste desuden, at en øget aktiveringsindsats alene ikke giver forbedrede resultater.

I Syddanmark gav forsøget et samfundsmæssigt overskud på over 6.000 kr. per ledig.

En analyse fra 2008 af kontaktforsløbet for 16.000 personer i Syddanmark viser en positiv sammenhæng mellem hyppigheden af jobsamtalerne i kontaktforsløbet og udslusningen til job - både når det gælder dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere, jf. figur 50 og figur 51.

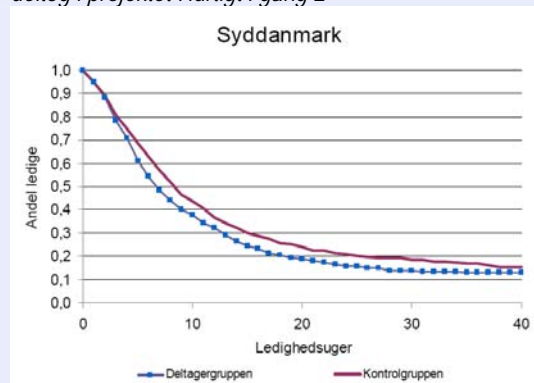
Opgørelsen i figur 50 er baseret på jobcentrenes kontakt med ca. 12.000 dagpengemodtagere. Opgørelsen fra 2008 viste, at ca. 70 pct. af ledige med en samtalehyppighed på 1-5 uger kom i ordinært arbejde. Til sammenligning kom ca. 42 pct. af ledige med en samtalehyppighed på 10-11 uger i ordinært arbejde.

Boks 3: Hurtigt i gang 2

Hurtigt i gang 2 er et evidensbaseret forsøg rettet mod at nuancere og udbygge resultaterne af en tidlig og intensiv indsats, som blev kortlagt i ”Hurtigt i gang 1” (afholdt 2008)

- **Målgruppe:** Ca. 5.400 forsikrede nyledige fra 11 udvalgte jobcentre. Fra Syddanmark deltog jobcentre i Esbjerg og Vejle.
- **Indsats:** De ledige fik forskellig indsats afhængigt af, i hvilken region forsøget blev udført:
 - Nordjylland: Intensivt og kollektivt kontaktforsløb
 - Østdanmark: Intensivt og individuelt kontaktforsløb
 - Midtjylland: Fremrykket aktivering
 - Syddanmark: Intensivt og kollektivt kontaktforsløb samt fremrykket aktivering
- **Hovedresultater:**
 - De bedste resultater blev skabt i Østdanmark og i Syddanmark. I Syddanmark blev ledighedsperioden nedbragt med i gennemsnit 1,9 uger i forhold til kontrolgruppen i løbet af de første 40 uger.
 - I Syddanmark blev ledighedsperioden afkortet med hele 2 uger. Der var dog samtidig en øget tilgang til sygedagpenge.
 - Samfundsmæssigt gav indsatsen i Syddanmark en cost-benefit gevinst på godt 6.000 kr. per forløb og i Østdanmark en gevinst på knap 8.000 kr. per forløb

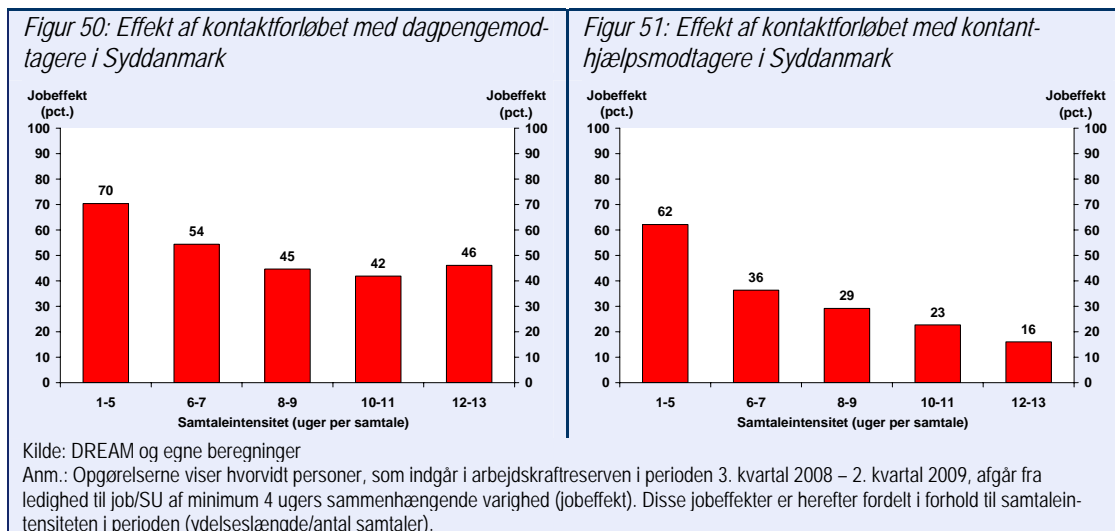
Figur 49: Overlevelseskurve for nyledige dagpengemodtagere i Syddanmark som hhv. deltog eller ikke deltog i projektet Hurtigt i gang 2

Kilde: Rosholm, Michael og Svarer, Michael (2009): Kvantitativ evaluering af Hurtigt i gang 2, evalueringsrapport udarbejdet for Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Anm.: Forskellen er signifikant på et 10 pct. niveau.

En opgørelse for ca. 6.000 kontanthjælpsmodtagere viste, at jobeffekten også for denne gruppe stiger med samtaleintensiteten. Ca. 62 pct. af de ledige med en samtalehyppighed på 1-5 uger fandt ordinær beskæftigelse, mens kun ca. 23 pct. af de ledige med en samtalehyppighed på 10-11 uger kom i ordinært arbejde.

Der er således tegn på, at kontaktførelset med de ledige har en positiv effekt på udslusningen af ledige til arbejdsmarkedet. Den tætte kontakt med og opfølgning på de lediges jobsøgning samt den systematiske brug af jobsøgningspålæg ser ud til at give resultater, selvom andre forhold også kan spille ind på jobeffekten, herunder konjunkturer og individuelle forhold, køn, alder, uddannelse, matchkategori mv.

De ledige skal vejledes mod aktuelle og fremtidige jobåbninger

I afsnit 2.3 fremgik det, at der uanset høj- eller lavkonjunktur er mange jobåbninger. Konkret viser opgørelserne, at 42 pct. af nyledige i Syddanmark i 2009 fandt job inden for 13 uger – i 2007 var det 46 pct.

Der er således stor rotation på arbejdsmarkedet, og jobcentret kan sammenlignes med en banegård, hvor der hele tiden kommer nye ledige, men hvor en stor del af dem hurtigt forlader jobcentret igen. En forudsætning for den hurtige omsætning er imidlertid, at de ledige ved, hvor jobbene er.

Jobcentret har derfor til opgave at vejlede de jobsøgende om de gode jobmuligheder, mens a-kasserne skal vejlede de ledige i udarbejdelse af CV'er, der er rettet mod arbejdsmarkedets behov.

Ses der på de jobklares CV'er, ligger 95 pct. af kontanthjælpsmodtagernes CV'er inden for gode eller rigtig gode beskæftigelsesområder. For dagpengemodtagere er det 97 pct.

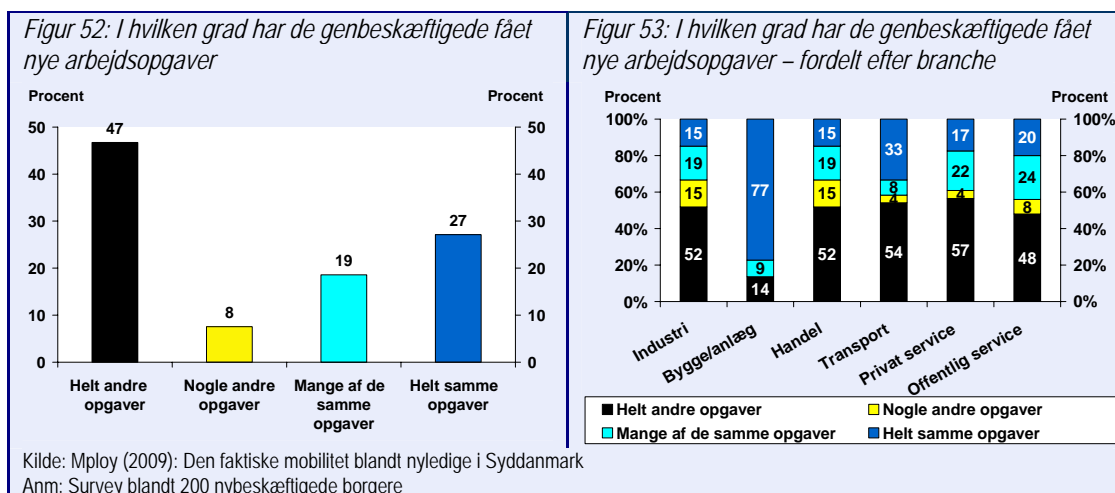
Der er således god sammenhæng mellem de lediges CV'er og arbejdsmarkedets behov, hvilket understøtter de lediges muligheder for at finde et job.

Geografisk og faglig mobilitet skal understøttes

En central opgave fremover bliver at forhindre, at de aktuelle og kommende ledige får længerevarende ledighed – f.eks. ved at de nyledige hurtigst muligt kanaliseres over mod de jobåbninger, som løbende opstår lokalt og regionalt.

Det kan bl.a. handle om, at jobcenteret synliggør de konkrete job og målretter de lediges jobsøgning mod de job- og brancheområder, hvor der fortsat er gode jobmuligheder, jf. ovenfor. Der er i den aktuelle situation behov for, at jobcenteret understøtter den enkelte ledige i at søge bredt – både fagligt og geografisk.

En analyse fra 2009 om de nylediges mobilitet viste, at knap halvdelen af de genbeskæftigede havde fundet beskæftigelse med helt andre arbejdsopgaver, jf. figur 52. Det peger på, at en høj grad af faglig mobilitet for de ledige kan være vejen til ny beskæftigelse.

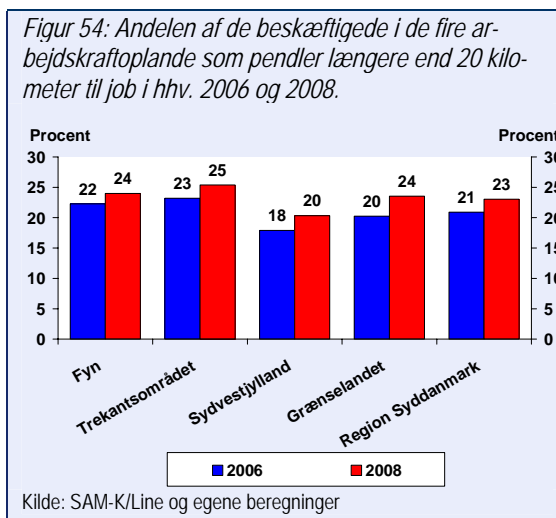

Den faglige mobilitet blandt de genbeskæftigede varierer dog betydeligt mellem brancherne, jf. figur 53. Således havde 77 pct. af de genbeskæftigede i bygge- og anlægsbranchen helt samme opgaver som tidligere, mens over halvdelen af de genbeskæftigede i industrien, transportsektoren og den private servicesektor havde fået helt andre opgaver.

Tendensen over de senere år har været en stigning i arbejdskraftens geografiske mobilitet. Fra 2006 til 2008 er antallet af personer, der pendler længere end 20 kilometer, steget i hele regionen, jf. figur 54.

Udviklingen har været mest markant i Grænselandet, men pendlingen er steget i alle arbejdskraftoplande siden 2006.

Der er således tegn på, at øgede pendlingsafstande er et vilkår for beskæftigelse fremover, og at jobcentret via deres vejledningsindsats skal støtte de ledige i at være geografisk mobile i deres jobsøgning.

Måltrettet aktivering af længerevarende ledige

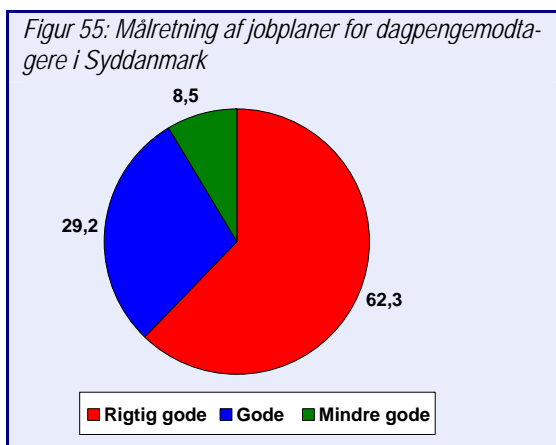
Med den nuværende lavkonjunktur og stigende ledighed er der risiko for, at antallet af personer med længerevarende ledighed stiger i den kommende periode.

Selvom fokus for de jobklare ydelsesmodtagere er hurtigst muligt i job, kan der være grupper, der vil have en positiv effekt af aktivering, især hvis den kombineres med et tæt og intensivt kontaktføreløb, jf. evalueringen af "Hurtigt i gang". Det er dog afgørende, at aktiveringen er målrettet arbejdsmarkedets behov.

Har den ledige behov for opkvalificeringsindsats skal dette modvirke aktuell mangel på arbejdskraft eller målrettes de ledige, hvor alt andet er prøvet.

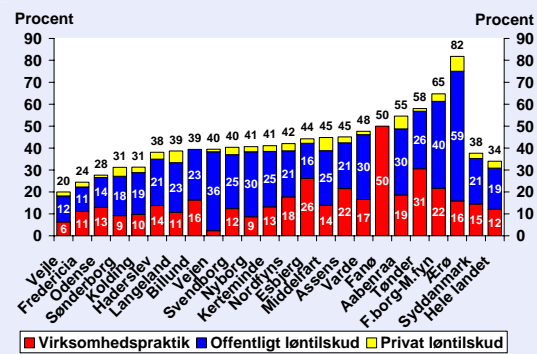
Langt den overvejende del af beskæftigelsesmålene i dagpengemodtagernes jobplaner ligger indenfor gode eller rigtig gode beskæftigelsesområder, jf. figur 55.

Generelt er virksomhedsrettet aktivering i form af privat eller offentligt løntilskud og virksomhedspraktik den aktiveringsform, der efterfølgende får flest ledige i ordinær beskæftigelse. I de syddanske kommuner er der imidlertid stor forskel på, hvor stor en andel af aktiveringsforløbene, der er virksomhedsrettede, jf. figur 56. De store byer som Odense, Fredericia og Kolding har en lavere andel af virksomhedsrettet aktivering, mens f.eks. Aabenraa, Tønder og Faaborg-Midtfyn har en høj andel.

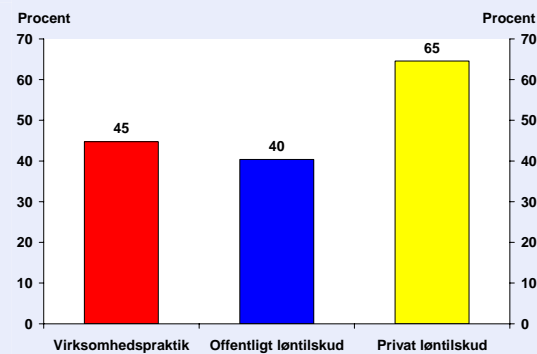
De fleste kommuner bruger primært offentligt løntilskud som virksomhedsrettet aktivering, jf. figur 56. Ses der på effekterne af de forskellige redskaber, viser det sig imidlertid, at effekten ved privat løntilskud er størst, jf. figur 57. Således er selvforsørgelsesgraden på 65 pct. for personer, der har modtaget privat løntilskud, mod henholdsvis 40 og 45 pct. for offentligt løntilskud og virksomhedspraktik.

Figur 56: Andelen af aktiveringsforløb for jobklare der er virksomhedsrettede i kommunerne i Syddanmark 3. kvartal 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm: Opgjort som fuldtidsaktiverede

Figur 57: Selvforsørgelsesgraden (andel uger i job og uddannelse) for jobklare de første 26 uger efter deltagelse i et virksomhedsrettet tilbud afsluttet i andet halvår 2008

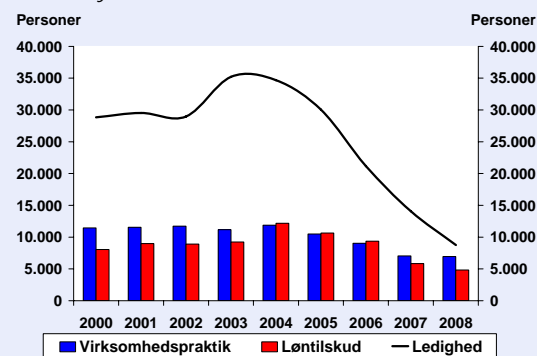
Kilde: DREAM og egne beregninger

Erfaringerne viser, at det selv under en lavkonjunktur er muligt at skaffe plads til ledige i virksomhederne på støttede vilkår, jf. figur 58.

I 2004, hvor ledigheden var væsentligt højere end i dag, lykkedes det således at skaffe plads til ca. dobbelt så mange borgere i henholdsvis løntilskud og virksomhedspraktik.

Selvom virksomhedsnær aktivering har den bedste effekt for de jobklare, kan det dog også for enkelte grupper af jobklare være relevant med et målrettet opkvalificeringsforløb. En analyse viser, at uddannelse for ledige virker bedst, hvis den knyttes op på en konkret virksomhed, som efterspørger den pågældende uddannelse som en forudsætning for at beskæftige den ledige fremover¹. Opkvalificering kan desuden være den rigtige vej tilbage til arbejdsmarkedet for ledige med et lavt kvalifikationsniveau, der igennem længere tid ikke har kunnet finde job.

Figur 58: Udviklingen i antallet af ledige og antallet af personer i virksomhedspraktik og løntilskud i virksomheder i Syddanmark 2000 til 2008

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

¹ AKF Rapport, Effektanalyse af voksenefterskole, 2009

Opsummering af indsatsen for de jobklare

Samlet set er det overordnede mål med indsatsen for de jobklare ydelsesmodtagere i de kommende år at begrænse stigningen i arbejdskraftreserven og den længerevarende ledighed mest muligt. Der er dog også en række udfordringer knyttet til indsatsen. Der kan peges på følgende centrale virkemidler og udfordringer i jobcentre-
ne:

Boks 4: Centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen for de jobklare

- **Uddannelse til unge, der ikke i forvejen har en uddannelse**
Uddannelsespålæg til uddannelsesegnede unge vil øge tilgangen til de ordinære uddannelser. Udfordringen bliver at sikre, at de unge støttes og motiveres til at gennemføre uddannelsen.
- **Tidlig og intensiv indsats**
En tidlig og intensiv indsats reducerer perioden på offentlig forsørgelse for nyledige. Udfordringen bliver at fastholde den intensive indsats med den aktuelle øgede tilgang af ledige.
- **Vejledning og jobsøgning ift. aktuelle og fremtidige jobåbninger**
Fokus på målrettet jobsøgning i form af kortere afklarings- og jobsøgningskurser øger sandsynligheden for job. Udfordringen bliver at finde et tilstrækkeligt antal relevante job som kan anvendes i jobsøgningen, især i de områder af regionen, der er ramt af større afskedigelser.
- **Understøtte geografisk og faglig mobilitet**
Synliggørelse af fagområder med gode beskæftigelsesmuligheder i den løbende indsats kan medvirke til at få de jobklare ledige til at se nye muligheder for job. Udfordringen bliver at motivere til faglig og geografisk mobilitet, især hvis de ledige har etableret sig med hus, familie m.v.
- **Målrettet aktivering af længerevarende ledige**
Jobklare ledige med længerevarende ledighed kan have behov for en målrettet aktiveringsindsats for at få job. Indsatsen bør som udgangspunkt ske i form af virksomhedsnær aktivering. Udfordringen bliver at prioritere anvendelsen af de tilgængelige pladser mellem de jobklare og de svagere grupper, f.eks. de indsatsklare. Samtidigt skal en opkvalificeringsindsats modvirke mangel på arbejdskraft eller målrettes de ledige, hvor alt andet er prøvet.

5. De indsatsklare ydelsesmodtagere

De indsatsklare ydelsesmodtagere er i den nye matchmodel kendetegnet ved ikke at være klar til et ordinært arbejde, men egnede til at modtage en beskæftigelsesrettet indsats.

Det følgende afsnit beskriver målgruppen og den aktuelle indsats over for dem.

Som det fremgår af afsnit 3 er gruppen af indsatsklare i denne analyse defineret som:

- **Kontant- og starthjælpsmodtagere i matchgruppe 4**
Kontant- og starthjælpsmodtagere der vurderes at have lav grad af match ift. arbejdsmarkedets behov
- **Modtagere af ledighedsydelse**
Personer der er visiteret til et fleksjob eller er ledige fra et fleksjob kan få udbetalt ledighedsydelse, dog fortsætter fleksjobvisiterede kontanthjælpsmodtagere på hidtidig ydelse, indtil de har været ansat i fleksjob.
- **Personer på revalidering**
Personer, der har begrænsninger i arbejdsevnen, kan få tilbudt revalidering, som kan bestå af både erhvervsrettede aktiviteter og økonomisk hjælp. Revalideringen skal have et konkret erhvervssigte og kan bestå af f.eks. omskoling, uddannelse og virksomhedspraktik.

De følgende afsnit gør rede for karakteristika, kendetegn og indsats for de indsatsklare ydelsesmodtagere.

5.1. Målgruppens karakteristika

I det følgende gøres rede for arbejdsmarkedsudviklingens betydning for de indsatsklare og for de indsatsklares grundlæggende karakteristika.

Udviklingen i målgruppen

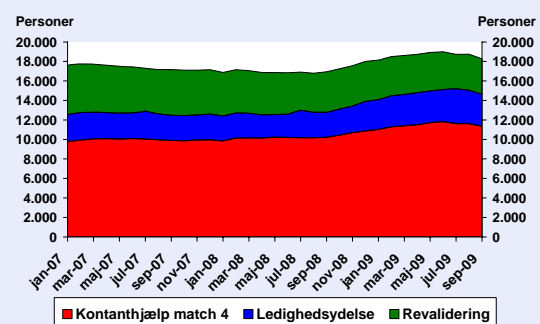
De indsatsklare ydelsesmodtagere er ikke i samme grad påvirket af de økonomiske konjunkturer som de mere jobklare målgrupper. Fra september 2008 til september 2009 har der været en stigning på 1.300 personer i målgruppen svarende til en stigning på 8 pct., jf. figur 59. Til sammenligning var stigningen for de jobklare på 105 pct.

Det øgede antal indsatsklare dækker over en meget forskellig udvikling i målgruppen. Antallet af kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 og modtagere af ledighedsydelse er vokset med henholdsvis 1.131 personer (11 pct.) og 726 personer (28 pct.), mens antallet under revalidering er faldet med 511 personer (12 pct.), jf. figur 60 og figur 61.

Overordnet er der tre grupper, som er vokset kraftigt det seneste år:

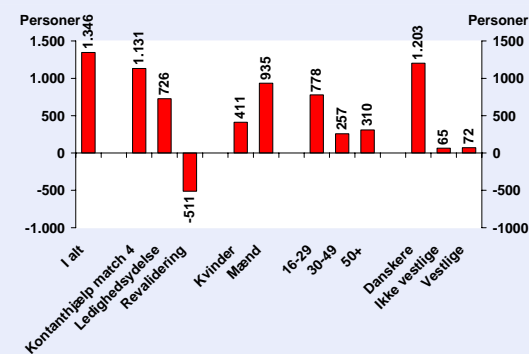
- **Unge:** Gruppen af unge på kontanthjælp i match 4 er vokset markant, og især de 20-24-årige er ramt.
- **Mænd:** Stigningen i antallet af mandlige kontanthjælpsmodtagere i match 4 er dobbelt så stor som for kvinder.
- **Ledighedsydelsesmodtagere:** Det øgede antal på ledighedsydelse kan stort set udelukkende tilskrives et voksende antal i alderen 45-59 år.

Figur 59: Udviklingen i antallet af indsatsklare ydelsesmodtagere i Syddanmark. Januar 2007 til september 2009

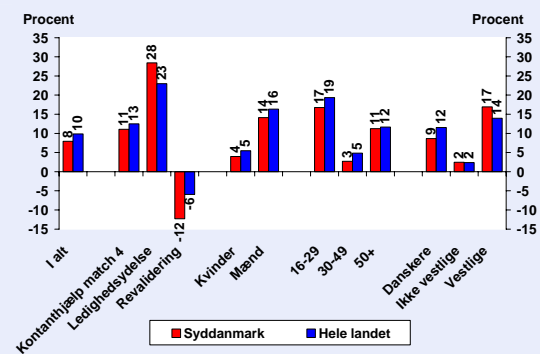
Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp. Revalidering inkluderer forrevalidering.

Figur 60: Udviklingen i antallet af indsatsklare i Syddanmark fra september 2008 til september 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Udviklingen i fuldtidspersoner inkl. aktiverede.

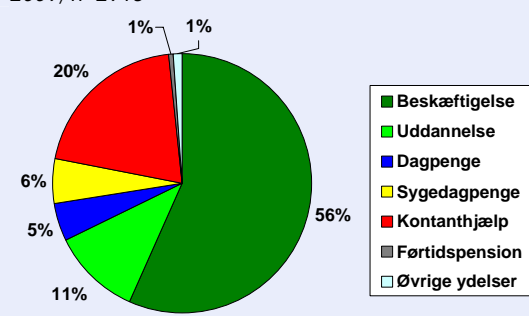
Figur 61: Den procentvise udvikling i antallet af indsatsklare i Syddanmark fra september 2008 til september 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Udviklingen i fuldtidspersoner inkl. aktiverede.

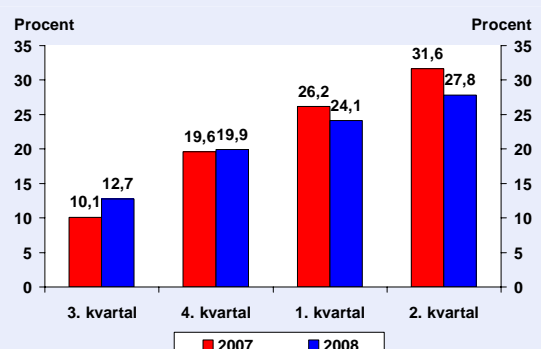
Den gunstige økonomiske udvikling har hjulpet mange svagere ledige i Syddanmark ind på arbejdsmarkedet. På trods af den økonomiske omsving er hovedparten af dem, der fandt et arbejde under højkonjunktoren, stadigvæk i beskæftigelse eller uddannelse. Kun en tredjedel er faldet tilbage på offentlig forsørgelse i forbindelse med krisen, jf. figur 62.

Figur 62: Andelen af kontanthjælpsmodtagere i match 4, som fandt arbejde under højkonjunktoren, der har fastholdt deres beskæftigelse – Status ultimo 2. kvartal 2009, n=2913

Kilde: DREAM og egne beregninger
 Anm.: Opgørelsen viser forsørgelsesstatus i slutningen af 2. kvartal 2009 for borgere, der tidligere har været indplaceret i match 4, og som i 3. kvartal 2008 var selvforsørgende i minimum 9 ud af 13 uger

Figur 63: Hvor stor en del af ledighedsydelsesmodtagerne i hhv. medio 2007 og medio 2008 finder fleksjob i løbet af det følgende år

Kilde: DREAM og egne beregninger.
 Anm.: Borgere på ledighedsydelse medio året og andelen som er i fleksjob i slutningen af hvert af de efterfølgende fire kvartaler

Modtagerne af ledighedsydelse er også i et vist omfang ramt af den økonomiske krise. Alligevel finder næsten lige så stor en andel af ledighedsydelsesmodtagerne i Syddanmark et fleksjob, jf. figur 63. Det betyder på den ene side, at rummeligheden på arbejdsmarkedet til en vis grad er udfordret, men på den anden side, at det stadig lykkes for mange at finde et fleksjob.

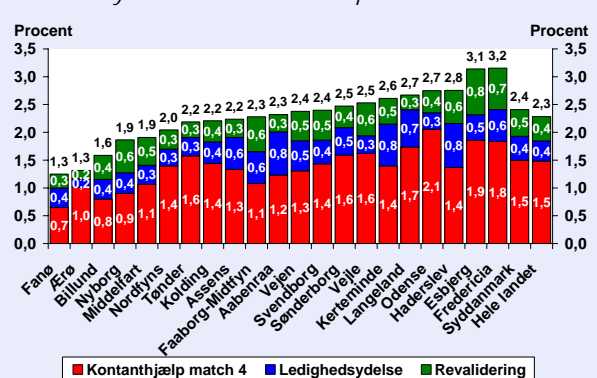
Hvad kendetegner de indsatsklare ydelsesmodtagere?

Gruppen af indsatsklare tæller godt 18.000 personer, jf. figur 65 nedenfor. De indsatsklare udgør således 2,4 pct. af den voksne befolkning i Syddanmark, hvilket er lidt over landsgennemsnittet, jf. figur 64.

Den geografiske spredning af de indsatsklare i Syddanmark er betydelig. De store byer som Odense, Esbjerg og Fredericia har en høj andel indsatsklare, men andelen er lav i de små økommuner Fanø og Ærø.

Knap 2 ud af 3 af de indsatsklare udgøres af kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4. Den resterende tredjedel er delt ligeligt på ledighedsydelse og revalidering.

Figur 64: Andelen af befolkningen (16-64 år) der er indsatsklare i de syddanske kommuner. September 2009

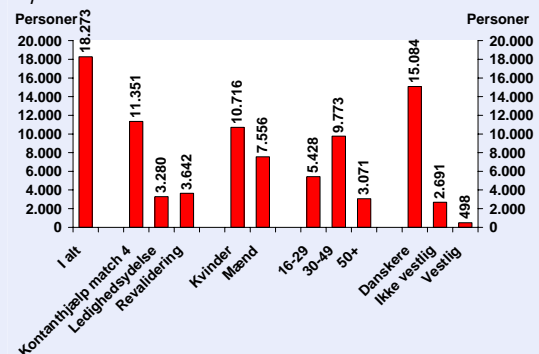
Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
 Anm.: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp. Revalidering inkluderer forrevalidering.

Generelt er der mange kvinder i gruppen af indsatsklare og en betydelig andel af unge, jf. figur 65. Fordelingen på køn, alder og etnicitet m.v. er dog meget forskellig for henholdsvis kontanthjælp, ledighedsydelse og revalidering.

Forskellene mellem de tre grupper dækker blandt andet over følgende:

- Ydelsesforløbene er længere for modtagere af kontanthjælp end for ledighedsydelsesmodtagere og revaliderer
- Der er en større andel kvinder på ledighedsydelse og revalidering end på kontanthjælp
- Der er en større andel unge på kontanthjælp, en del unge på revalidering og få på ledighedsydelse
- Mange kontanthjælpsmodtagere har ikke-vestlig oprindelse (20 pct.), mens andelen er mindre blandt personer på ledighedsydelse og revalidering

Figur 65: Antallet af indsatsklare ydelsesmodtagere i Syddanmark fordelt på ydelse, køn, alder og herkomst september 2009

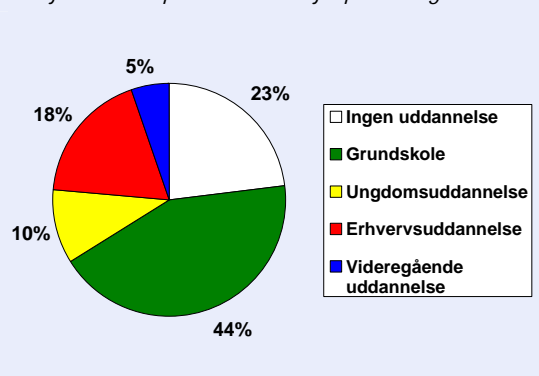
Kilde: Jobindsats.dk

Anm: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp. Revalidering inkluderer forrevalidering.

Ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere er dårligere uddannet end resten af befolkningen. En opgørelse viser, at 23 pct. ikke har gennemført grundskolen (gælder især flygtninge og indvandrere fra ikke-vestlige lande), og 44 pct. har kun gennemført grundskolen. Blot 23 pct. har gennemført en erhvervs- eller videregående uddannelse, jf. figur 66.

Hver femte kontanthjælpsmodtager i match 4 har modtaget offentlig forsørgelse i mere end fem år i træk, jf. figur 67 (nedenfor). Der er således en stor gruppe, som har modtaget offentlige ydelser meget længe. Lange ydelsesforløb er især fremtrædende blandt modtagere over 30 år, hvor 31 pct. har modtaget offentlige ydelser i mere end 5 år.

Figur 66: Uddannelsesniveaut blandt ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere

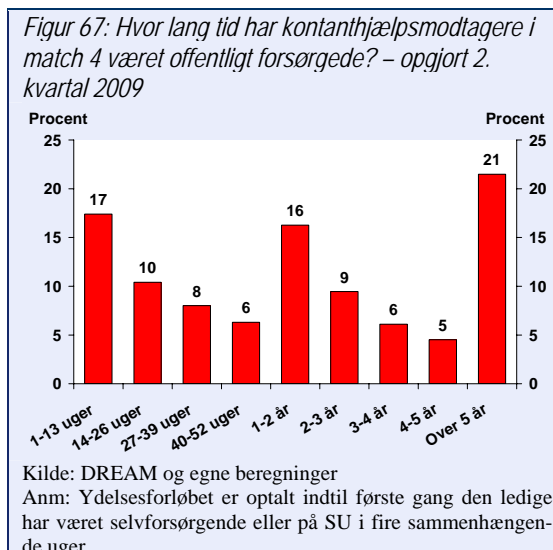
Kilde: Mploy – Gennemgang af 662 kontanthjælpsager blandt ikke-arbejdsmarkedssparate.

Samtidig er der en gruppe, som endnu kun har modtaget ydelse i kortere tid (under 13 uger). Det gælder især blandt unge under 30 år, hvor 24 pct. ikke har modtaget ydelser i mere end 13 uger i træk.

De mange lange ydelsesforløb afspejler dels gruppens lave uddannelsesniveau, jf. ovenstående, dels at en stor del af gruppen har andre jobbarrierer end manglende uddannelse og få faglige kompetencer. Det vil ofte være i form af:

- Psykiske problemer – både diffuse og diagnosticerede
- Fysiske problemer – både nedslidning og andre helbredsproblemer, herunder følger af dårlig kost/manglende motion
- Sociale problemer – herunder gæld og ustabile familieforhold
- Stof- og alkoholmisbrug

Gruppen er endvidere karakteriseret ved ofte at være præget af lange sygdomsforløb.

For den enkelte kontanthjælpsmodtager vil der desuden ofte være tale om både flere og sammensatte jobbarrierer.

Derudover har kontanthjælpsmodtagerne ofte svært ved at agere på en arbejdsplads, hvor der stilles krav til indsats, mødestabilitet mv., og hvor det ofte er væsentligt at kunne indgå i de sociale relationer på arbejdspladsen.

Tidligere undersøgelser² har desuden dokumenteret, at størstedelen af kontanthjælpsmodtagerne i match 4 ønsker at komme i arbejde, men at kun 35 pct. af gruppen selv vurderer, at de kan passe et almindeligt arbejde, og blot 26 pct. angiver at være jobsøgende. Der er således en klar modsætning imellem gruppens ønsker og ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet.

Karakteristika for ledighedsydelsesmodtagerne

Størstedelen af de borgere som visiteres til et fleksjob bliver det på baggrund af fysisk sygdom eller handicap. I alt er det ca. 60 pct., som angiver fysiske barrierer som årsag til visiteringen, mens 20 pct. er visiterede på baggrund af psykiske årsager.

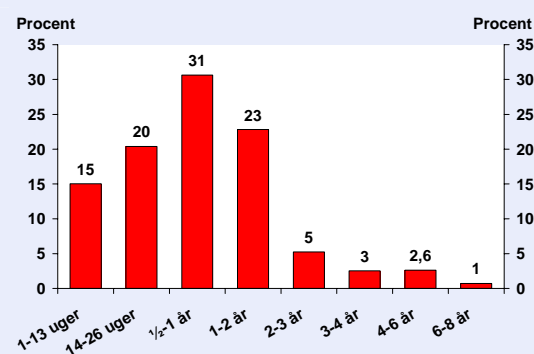
En række af ledighedsydelsesmodtagerne har modtaget deres ydelse længe, jf. figur 68, og det kan være problematisk, fordi motivationen for at udfylde et fleksjob falder over tid. Således angiver 80 pct., at være motiverede for et fleksjob på visiteringstidspunktet. Efter et års ventetid er andelen af motiverede faldet til ca. 50 pct. Det er desuden værd at bemærke, at ca. hver fjerde fleksjobvisiterede mener, at førtidspension er den rigtige løsning³.

² Socialforskningsinstituttet (2007): Kontanthjælpsmodtagerne i 2006. Surveyundersøgelse udarbejdet af Bach, Henning B. og Petersen, Kristine N.

³ Discus (2005): Undersøgelse vedr. personer, der afventer fleksjob – på ledighedsydelse eller kontanthjælp.

Der er stor variation mellem kommunerne i Syddanmark i forhold til, hvor længe borgerne modtager ledighedsydelse. De længste forløb findes i Fredericia og på Langeland (1½-2 års varighed i gennemsnit) og de korteste på Ærø og i Nyborg, hvor forløbene i gennemsnit er ca. ¾ år, jf. figur 69.

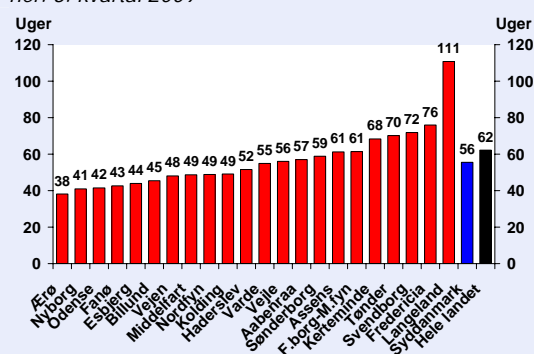
Figur 68: Varigheden af forløb på ledighedsydelse i Syddanmark 3. kvartal 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger

Anm.: Den sammenhængende ledighed er talt tilbage til første gang, hvor borgeren 4 uger i træk ikke modtager ledighedsydelse.

Figur 69: Den gennemsnitlige varighed af igangværende ledighedsydelsesforløb i de syddanske kommuner 3. kvartal 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger

Anm.: Den sammenhængende ledighed er talt tilbage til første gang, hvor borgeren 4 uger i træk ikke modtager ledighedsydelse.

Hvad kendetegner de unge?

Gruppen af unge indsatsklare ydelsesmodtagere har en række karakteristika, der adskiller dem fra de øvrige aldersgrupper, jf. tabel 7. Den overvejende del af de unge indsatsklare er kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4, mens der er ganske få unge blandt modtagere af ledighedsydelse.

Generelt er der lige mange mænd og kvinder i gruppen, og personer med oprindelse i et ikke-vestligt land er kun overrepræsenteret i mindre grad. De unge er yderligere karakteriseret ved at være lavt uddannede.

Tabel 7. Karakteristika for unge modtagere under 30 år af henholdsvis kontanthjælp i match 4, ledighedsydelse og revalidering i Syddanmark september 2009

	Kontanthjælp match 4	Ledighedsydelse	Revalidering
Antal	<ul style="list-style-type: none"> 4.205 fuldtidspersoner 6.682 berørte om året 	<ul style="list-style-type: none"> 177 fuldtidspersoner 415 berørte om året 	<ul style="list-style-type: none"> 1.046 fuldtidspersoner 1.666 berørte om året
Køn	<ul style="list-style-type: none"> Flest kvinder (53%) 	<ul style="list-style-type: none"> Lige mange mænd og kvinder 	<ul style="list-style-type: none"> Flest kvinder (55%)
Alder	<ul style="list-style-type: none"> En del under 20 år (19%) 	<ul style="list-style-type: none"> Ingen under 20 år 	<ul style="list-style-type: none"> Få under 20 år (15 pct.)
Herkomst	<ul style="list-style-type: none"> Ikke-vestlige overrepræsenteret (11%) 	<ul style="list-style-type: none"> Få ikke-vestlige (3%) 	<ul style="list-style-type: none"> Få ikke-vestlige (6%)

Kilde: Egne beregninger baseret på jobindsats.dk
Anm: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp. Revalidering inkluderer forrevalidering.

Udfordringen bliver at give disse indsatsklare unge de rette værktøjer til at begå sig på arbejdsmarkedet. Et centralt element heri bliver at gøre de unge klar til at gennemføre en uddannelse.

Opsamling: De indsatsklares overordnede karakteristika

Den samlede beskrivelse af gruppen af indsatsklare ydelsesmodtagere er opsummeret i tabel 8 nedenfor:

Tabel 8. Karakteristika for modtagere år af henholdsvis kontanthjælp i match 4, ledighedsydelse og revalidering i Syddanmark september 2009

	Kontanthjælp match 4	Ledighedsydelse	Revalidering
Under 30 år	<p>Generelt: De unge kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 udgør ca. 4.200 personer. Størstedelen er kvinder, og der er en del unge under 20 år i gruppen.</p> <p>Erfaring: Størstedelen af gruppen har begrænset erfaring fra arbejdsmarkedet og mange er frafaldet en uddannelse.</p>	<p>Generelt: De unge modtagere af ledighedsydelse er en lille gruppe, der i alt tæller 177 fuldtidspersoner.</p>	<p>Generelt: De unge modtagere af revalidering udgør ca. 1.000 personer. Størstedelen er kvinder, og kun få er under 20 år.</p> <p>Erfaring: Mange i gruppen har erhvervs erfaring. Gruppen er desuden karakteriseret ved et lavt uddannelsesniveau, men er bedre uddannet end de øvrige indsatsklare. Mange har fysiske, sociale og psykiske problemer.</p>
Over 30 år	<p>Generelt: Gruppen af kontanthjælpsmodtagere over 30 år udgør ca. 7.100 personer. Størstedelen er kvinder, og kun få er over 50 år.</p> <p>Erfaring: Generelt har gruppen begrænset erfaring fra arbejdsmarkedet og er lavt uddannet. Mange er desuden præget af psykiske, sociale og fysiske problemer, såvel som misbrugsproblemer.</p> <p>Uddannelse: Mange har enten ingen uddannelse eller kun grundskolen. Lavt uddannelsesniveau er især kendetegnende for personer med ikke-vestlig oprindelse (udgør 20 pct. af gruppen).</p>	<p>Generelt: Modtagere af ledighedsydelse over 30 år udgør ca. 3.200 personer. Klart hovedparten er kvinder.</p> <p>Erfaring: Gruppen har tidligere erhvervs erfaring. De fleste i gruppen er motiverede for beskæftigelse i fleksjob, men ca. ¼ ønsker at blive førtidspensioneret.</p> <p>Uddannelse: En stor del af gruppen har kun grundskolen som højeste gennemførte uddannelse.</p>	<p>Generelt: Revalidenderne over 30 år udgør ca. 2.500 personer. Langt hovedparten er kvinder, og de er stort set alle danskere.</p> <p>Erfaring: Gruppen er karakteriseret ved ofte at have fysiske problemer, men er også præget af psykiske og sociale problemer. De fleste revalidender kommer fra et forløb på enten kontanthjælp eller sygedagpenge.</p> <p>Uddannelse: En stor del af gruppen har i forvejen en kompetencegivende – ofte erhvervsfaglig – uddannelse</p>

Kilde: Egne beregninger baseret på jobindsats.dk

Anm: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp. Revalidering inkluderer forrevalidering.

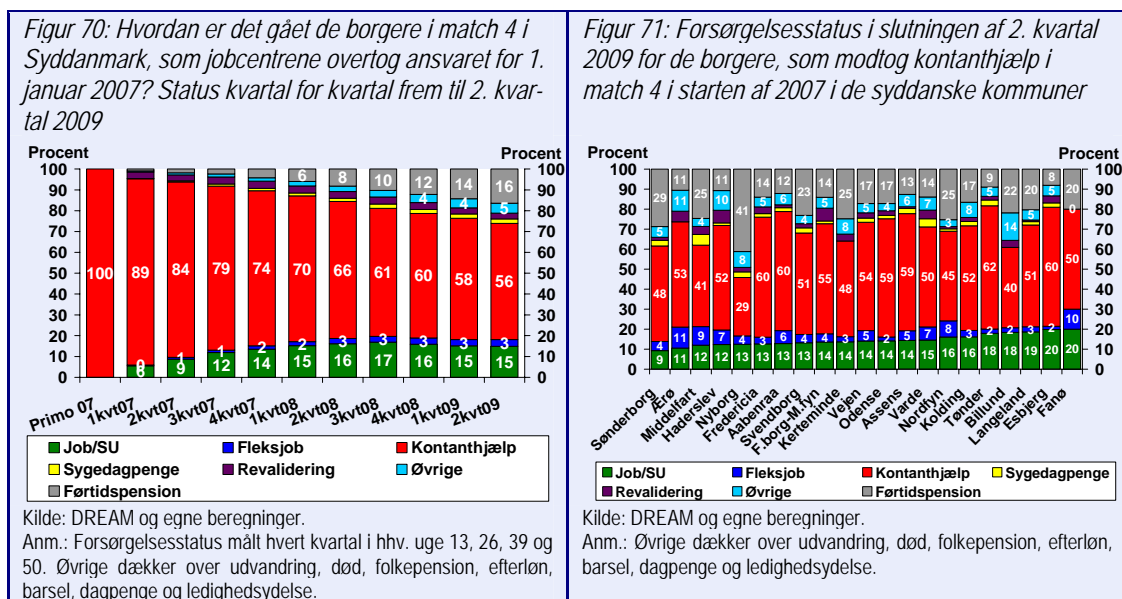
5.2. Udviklingen i resultatmål

Målsætningen for de indsatsklare er, at så mange som muligt kommer tættere på arbejdsmarkedet og i job eller uddannelse, og der er et stort politisk fokus på gruppen, også selvom der ikke på overordnet niveau er formuleret et egentligt resultatmål.

Opgørelser viser, at der løbende skabes både gode og mindre gode resultater for målgruppen. Således er 15 pct. af de borgere, som modtog kontanthjælp i match 4 ved jobcentrenes åbning i 2007, i job 2½ år senere, mens 16 pct. omvendt har forladt arbejdsmarkedet til førtidspension, jf. figur 70.

Der er stor forskel på resultaterne i de enkelte jobcentre jf. figur 71. I Esbjerg og Fanø er hver femte af de tidligere kontanthjælpsmodtagere i job, mens det gælder mindre end hver tiende i Sønderborg.

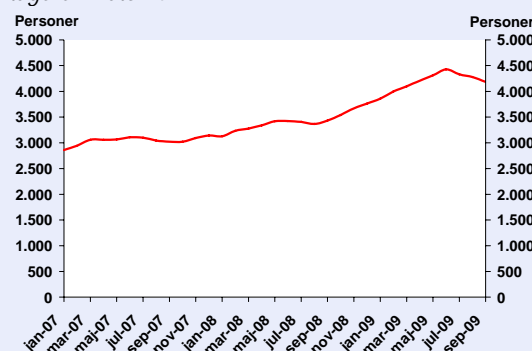
Der er desuden meget stor forskel på, hvor stor en andel af gruppen, der er blevet førtidspensioneret. I Nyborg er hele 41 pct. af gruppen tildelt førtidspension – til sammenligning gælder det 8 pct. af gruppen i Esbjerg.

Der er et politisk mål om at begrænse antallet af offentligt forsørgede unge. Dette fokus er markeret både i de nye ungeregler og i Beskæftigelsesministerens mål om at begrænse udviklingen i antallet af ledige unge.

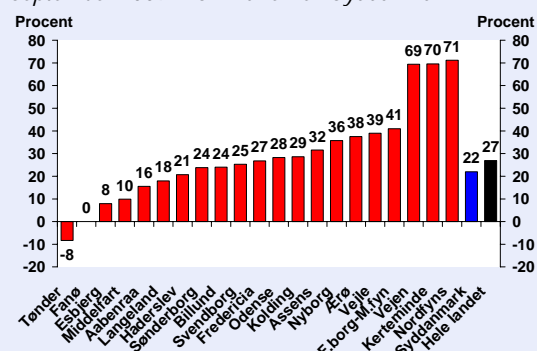
Antallet af unge i match 4 i Syddanmark er steget fra knap 3.000 personer i januar 2007 til ca. 4.200 personer i september 2009, jf. figur 72.

Figur 72: Udviklingen i ministermål 3 (udviklingen i antallet af ledige unge) – for unge kontanthjælpsmodtagere i match 4

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm: Fuldtidspersoner

Figur 73: Udviklingen i ministermål 3 for unge kontanthjælpsmodtagere i match 4 fra september 2008 til september 2009 i kommunerne i Syddanmark

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm: Fuldtidspersoner. Værdi er ikke medtaget i figuren, idet opgørelsen i jobindsats.dk tilsyneladende er fejlbehæftet.

På et år er antallet af unge kontanthjælpsmodtagere i match 4 i Syddanmark steget med 22 pct., hvilket er mindre end i hele landet (27 pct.). Der er dog store forskelle fra kommune til kommune, og især i kommunerne Nordfyns, Kerteminde og Vejen har stigningerne været kraftige (67-71 pct.), jf. figur 73.

5.3. Indsatsen over for de indsatsklare ydelsesmodtagere

De indsatsklare har en række barrierer udover ledighed, og barriererne er ofte både flere og sammensatte. Målgruppen er ikke homogen, og indsatsen skal således tage højde for både den enkeltes barrierer og ressourcer. Der er dog samtidig konkret erfaring med, hvilke overordnede indsatsstrategier der virker i forhold til målgruppen. Det gælder:

- Opkvalificering af unge, så de kan gennemføre en uddannelse
- Fastholdelse af fokus på job
- Tæt og intensiv kontakt
- Intensiv aktiveringsindsats
- Brug af virksomhedscentre
- Anvendelse af parallelle indsatser

Nedenfor sættes fokus på den konkrete indsats for de indsatsklare i Syddanmark.

Unge skal opkvalificeres, så de kan gennemføre en uddannelse

Personer under revalidering er i gang med et forløb, der skal omskole eller opkvalificere dem til arbejdsmarkedet. Succeskriteriet er derfor, om de gennemfører de uddannelses- eller på andre måder opkvalificerende forløb, der er fastlagt i deres jobplan, og at de efterfølgende kommer i job.

For de mere end 4.000 syddanske kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 under 30 år, hvoraf kun de færreste har en kompetencegivende uddannelse, er målet, at de opnår en kompetencegivende uddannelse.

En række af disse unge vil dog ikke umiddelbart kunne gennemføre en uddannelse, men må forventes at skulle gennemføre forskellige former for opkvalificerende og behandlende forløb forinden.

En aktuel undersøgelse⁴ i Syddanmark viser, at langt størstedelen af de unge er motiverede for at gennemføre en uddannelse. Mange er dog allerede frafaldet én uddannelse, og de vurderer selv, at deres nuværende situation gør det svært at gennemføre en uddannelse. Desuden peger en del unge på, at de har brug for hjælp til at finde en læreplads.

Udfordringen er derfor at sikre et godt samarbejde i mellem de mange aktører på ungeområdet, herunder særligt samarbejdet i mellem jobcenteret, Ungdommens Uddannelsesvejledning, produktionsskolerne og arbejdsgiverne.

Samarbejdet skal dels sikre, at de unge træffer de rigtige uddannelsesvalg og får den nødvendige støtte, herunder en læreplads, men også at der i indsatsen ikke opstår "huller," hvor de unge efterlades passive i mellem de mange aktører.

For de unge, hvor uddannelsesperspektivet skønnes udsigtsløst, eller hvor den unge allerede har en uddannelse, er målet ordinær beskæftigelse - sekundært støttet beskæftigelse. Indsatsstrategierne over for disse unge er derfor grundlæggende de samme, som for de indsatsklare over 30 år.

Det er vigtigt at fastholde fokus på job

Det er ofte nødvendigt med både et længere tidsperspektiv og parallelle indsætter, når indsatsklare borgere skal i ordinær beskæftigelse. Tidsperspektivet betyder, at det er vigtigt kontinuert - både for borgeren og sagsbehandleren - at fokusere på, hvordan borgeren på sigt kommer i job.

Vigtigheden af et klart jobfokus ses blandt andet ved, at nogle indsatsklare hurtigt kommer i ordinær beskæftigelse, når de bliver kandidater i et virksomhedscenter⁵.

Det er dog generelt en udfordring, at skabe beskæftigelses- og uddannelsesmæssige resultater for de indsatsklare, men det kan lade sig gøre. Ud af de ca. 10.000, som modtog kontanthjælp i matchgruppe 4 ved jobcentrenes åbning er ca. 15 pct. i job eller ordinær uddannelse 2½ år senere, jf. afsnittet om resultaterne for målgruppen (figur 70 og figur 71).

Samtidig er der en bevægelse ud af arbejdsmarkedet, hvor jobcentrene vurderer, at der ikke er et realistisk beskæftigelsesperspektiv. Således er 16 pct. af de tidligere

⁴ Spørgeskemaundersøgelse om unges mobilitet og uddannelsesparathed gennemført af mploy.

⁵ Forsøg med virksomhedscentre – Slutevaluering af hovedforsøget (2009).

kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 overgået til førtidspension siden starten af 2007.

Fastholdelsen af jobfokus er også et fokusområde for ledighedsydelsesmodtagerne og de kontanthjælpsmodtagere, som er visiteret til et fleksjob. Det er blandt andet væsentligt, at borgerne bibeholder motivationen til at finde et fleksjob, også selvom der går længere tid.

Et tæt kontaktføreløb er vigtigt – men ikke nok

De foreløbige resultater af det kontrollerede forsøg ”Alle i gang,” viser, at et intensivt kontaktføreløb for indsatsklare ikke er nok til at skabe afgørende resultater for målgruppen.

”Alle i gang” bygger videre på resultaterne for ”Hurtigt i gang”-forsøgene, og de manglende resultater afspejler derfor formodentlig de indsatsklares større afstand til arbejdsmarkedet.

Den større afstand til arbejdsmarkedet betyder, at det ikke er tilstrækkeligt, at de ledige i gennem kontaktføreløbet motiveres og målrettes til at udvise både faglig og geografisk mobilitet. Det er samtidig vigtigt, at de ledige kan begå sig på en arbejdsplads og kan opfylde arbejdsgivernes forventninger til arbejdskraft.

Boks 5: Alle i gang

”Alle i gang” er et kontrolleret forsøg, der bygger videre på erfaringerne fra ”Hurtigt i gang” og undersøger virkningerne af et intensivt kontaktføreløb rettet mod job for kontanthjælpsmodtagere med længerevarende ledighed. (afholdt 2008)

- **Målgruppe:** Borgere som har modtaget kontanthjælp i minimum 26 uger. Forsøget har kørt i 9 jobcentre, heriblandt Sønderborg.
- **Indsats:** Deltagerne i forsøget deltog i et intensivt kontaktføreløb og en samtale fokuseret på job hver uge i alt 26 uger.
- **Hovedresultater:** (Indsatsen er endnu ikke evalueret kvantitativt – de kvalitative resultater er midlertidige)
 - Der er primært tale om sekundære succesfaktorer
 - Hyppige kontaktføreløb øger kendskab og tillidsforhold i mellem ydelsesmodtager og sagsbehandler

Ovenstående betyder ikke, at et intensivt kontaktføreløb ikke virker. Det er efter alt at dømme ofte nødvendigt, at kontaktføreløbet kombineres med tilbud, der kan øge den lediges kompetencer i forhold til arbejdsmarkedet.

Det nytter at give indsatsklare en aktiv indsats

”Ny Chance til Alle” var en kampagne for at få kontanthjælpsmodtagere ud af passiv forsørgelse og i stedet i job og i aktive tilbud.

Resultaterne fra ”Ny Chance til Alle” viser netop, jf. ovenstående, at det giver gode resultater, når passive kontanthjælpsmodtagere gøres aktive. I indsatsperioden fik jobcentrene et tilskud til at yde en ekstra indsats for målgruppen, ligesom der blev opsat konkrete mål for indsatsen.

I kampagneperioden lykkedes det at få flere i job, flere i ordinær uddannelse, flere i selvforsørgelse og at få mange flere til at deltage i aktive tilbud. Selvom målsætningerne for indsatsen ikke blev fuldt indfriet, viste kampagnen alligevel, at en aktiv indsats hjælper.

”Ny Chance til Alle” viste desuden følgende:

- at kommuner med en jobrettet indsats i form af virksomhedspraktik og løntilskud opnår de bedste resultater
- at de bedste resultater for personer med psykiske lidelser skabes ved sideløbende at give behandlingstilbud
- at en høj aktiveringsgrad ikke i sig selv skaber positive resultater - aktiveringsformen og tilgangen til aktivering er afgørende for resultaterne.

Boks 6: Ny Chance til alle

Ny Chance til alle var en særlige indsats, der betød at langvarigt passive kontanthjælpsmodtagere fik deres sag gennemgået på ny og blev sikret job, uddannelse eller deltagelse i et aktivt tilbud. (afholdt 2006-2008)

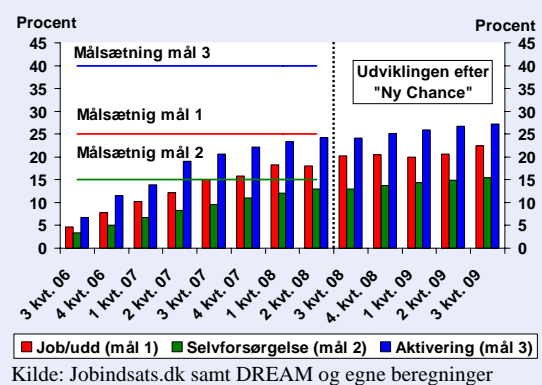
- **Målgruppe:** Alle kontanthjælpsmodtagere i hele landet som havde været passive i minimum et år – mere end 60.000 deltog i indsatsen.
- **Mål:** Der blev opstillet 3 mål for indsatsen:
 - 1: Flere i job og ordinær uddannelse (25 pct.)
 - 2: Flere skulle kunne forsørge sig selv (15 pct.)
 - 3: Flere i gang (aktivering) (40 pct.)
- **Hovedresultater:**
 - Indsatsen gav gode resultater, men opfyldte ikke de opstillede mål fuldt ud.
 - Indsatsen viser, at det kan lykkes at få passive kontanthjælpsmodtagere i job/uddannelse og i selvforsørgelse

Mere end 70 pct. af landets kommuner har valgt at forsætte indsatsen efter kampagnens afslutning. Det er formodentlig en medvirkende årsag til, at det er lykket at fastholde og også forbedre resultaterne af indsatsen. Resultaterne afspejler dog også, at der lovgivnings- og refusionsmæssigt er sket ændringer, der både tilskynder og stiller større krav om en øget aktiveringsindsats også for de svagere kontanthjælpsmodtagere.

I 3. kvartal 2009 viser resultaterne fra Ny Chance i Syddanmark således, jf. figur 74, at:

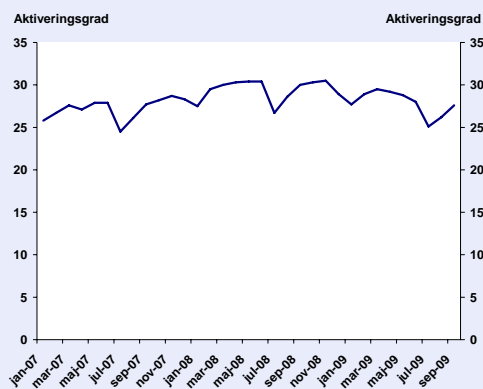
- 23 pct. af målgruppen er i job eller uddannelse (mål 1)
- At gennemsnitligt 15 pct. løbende har været selvforsørgende i hele perioden (mål 2)
- At gennemsnitlig 27 pct. løbende har været i aktivering (mål 3)

Figur 74: Udviklingen i de tre mål for Ny chance i Syddanmark under og efter kampagnen

Indsatsen fra ”Ny chance til Alle” er en medvirkende årsag til, at mellem 25 og 30 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i matchgruppe 4 løbende er i aktive tilbud i Syddanmark, jf. figur 75 nedenfor.

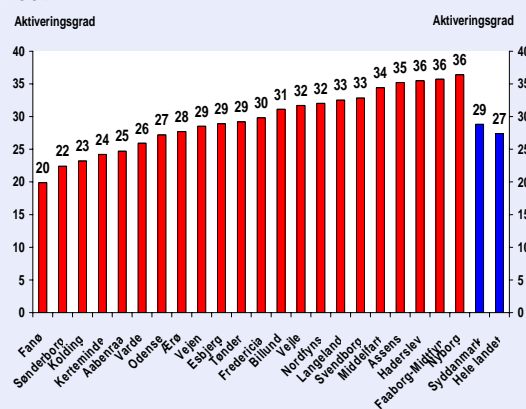
Figur 75: Udviklingen i aktiveringsgraden for modtagere af kontanthjælp i match 4 i Syddanmark

Kilde: Jobindsats.dk.

Anm.: Aktiveringsgraden er i jobindsats.dk udregnet på baggrund af 37 timer per aktiveringsuge – hvilket kan undervurdere det reelle aktiveringsomfang.

Figur 76: Aktiveringsgraden for modtagere af kontanthjælp i match 4 i de syddanske kommuner i 3. kvartal 2009

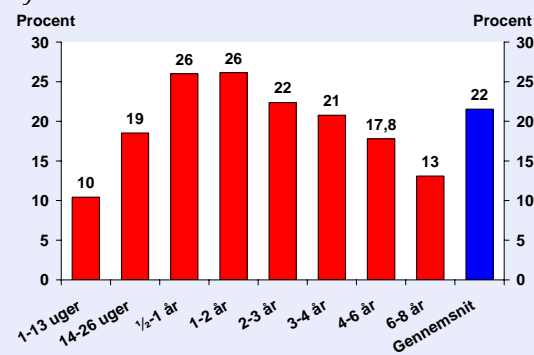

Der er dog stor forskel på, hvor stor en andel af målgruppen, der aktiveres i de enkelte kommuner, hvor aktiveringsgraden varierer mellem 20 og 36 procent, jf. figur 76.

Blandt ledighedsydelsesmodtagere i Syddanmark er knap hver fjerde løbende i et aktivt tilbud. Aktivitetsniveauet er højest for personer, som har modtaget ledighedsydelse i 1/2-2 år, mens personer med meget lang sammenhængende ledighed aktiveres i mindre grad, jf. figur 77.

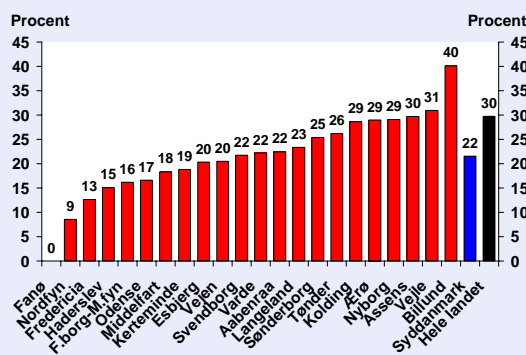
Aktivitetsniveauet varierer imellem kommunerne. Eksempelvis er 40 pct. løbende i aktivering i Billund mod 9 pct. i Nordfyns Kommune, jf. figur 78.

Figur 77: Aktiveringsgraden for ledighedsydelsesmodtagere fordelt efter længden af forudgående ledighed i Syddanmark – 3. kvartal 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger.

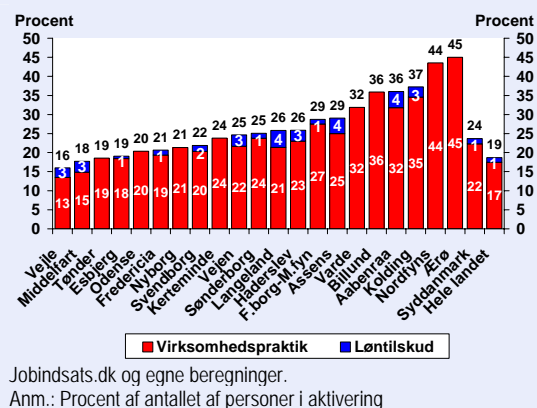
Figur 78: Aktiveringsgrad for ledighedsydelsesmodtagere i Syddanmark i 3. kvartal 2009

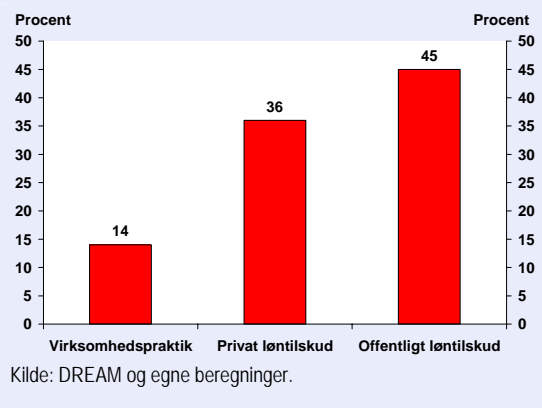
Kilde: DREAM og egne beregninger.

Der er ligeledes store forskelle på, hvilken aktivering jobcentrene tilbyder indsatsklare borgere. Eksempelvis er blot 16 pct. af aktiveringen til kontanthjælpsmodtagere i match 4 i Vejle virksomhedsrettet i form af virksomhedspraktik eller løntilskud mod mere end 40 pct. i Nordfyns kommune.

Figur 79: Andelen af redskabsanvendelsen til kontant-hjælpsmodtagere i match 4, der er virksomhedsrettet (løntilskud og virksomhedspraktik) i 2. kvartal 2009

Figur 80: Selvforsørgelsesgraden (andel uger i job og uddannelse) for indsatsklare de første 26 uger efter deltagelse i et virksomhedsrettet tilbud afsluttet i andet halvår 2008

Undersøgelser viser, at virksomhedsrettet aktivering skaber de bedste resultater for gruppen af indsatsklare. En opgørelse over alle virksomhedsrettede aktiveringsforløb i 2. halvår 2008 viser eksempelvis, at indsatsklare er i job i 36 til 45 pct. af tiden efter afslutning af et løntilskudsforløb, jf. figur 80.

Løntilskudsforløb giver den bedste beskæftigelseseffekt, mens beskæftigelsesgraden efter forløb i virksomhedspraktik er mindre. Det afspejler, at virksomhedspraktik ofte er korte forløb i forbindelse med afklaring til løntilskud, fleksjob og førtidspension. Succeskriteriet for virksomhedspraktik er således blandt andet afklaring eller ansættelse i løntilskudsjob og altså ikke altid ordinær beskæftigelse.

Meget tyder på, at effekten af virksomhedspraktik øges, når praktikken har et konkret jobfokus, foregår i fastere rammer på en konkret virksomhed og suppleres med brug af mentorer (jf. nedenstående).

Virksomhedscentre øger jobchancerne for indsatsklare

Forsøg med virksomhedscentre, hvor der etableres et antal faste virksomhedspraktikker i en virksomhed, viser gode resultater.

Virksomhedscentre bevirker, at flere borgere kommer i job eller videre i løntilskudsansættelse. Samtidig kan indsatsen i virksomhedscentre være medvirkende til at afklare den enkelte borgers arbejdsmarkedsperspektiv.

Deltagerne i et virksomhedscenter kaldes kandidater, fordi der peges fremad og sættes fokus på jobperspektivet i indsatsen.

Virksomhedscentrenes anvendelighed understreges af, at alle de 13 jobcentre, som deltog i hovedforsøget, har valgt at forankre virksomhedskonceptet i den daglige drift.

Desuden anvender 12 af jobcentrene også konceptet til andre målgrupper – primært ledige på ledighedsydelse og sygedagpenge.

Forsøgene har vist, at det er muligt at finde både plads og interesse for at etablere faste praktikpladser i virksomhederne. Det er derfor jobcentrenes udfordring fremadrettet, at udnytte de gode resultater og integrere virksomhedscentrene i egen indsats overfor de svagere målgrupper.

Det er ofte nødvendigt med en parallel indsats

En række af de indsatsklare borgere er, jf. ovenstående, kendetegnet ved at have en række problemstillinger, som ikke kan tackles via beskæftigelsesindsatsen alene. Der er således brug for specielle indsatser til de borgere, der har sociale, psykiske eller sundhedsmæssige udfordringer. Indsatser som skal gives parallelt, med de tiltag jobcenteret sætter i gang for at sikre, at den enkelte borger kommer tilbage på arbejdsmarkedet.

For at sikre at sådanne parallelle indsatser kommer til at fungere, er det væsentligt med et godt samarbejde imellem jobcentrene og de øvrige aktører på området, hvad enten det er sundhedsvæsenet, kommunernes socialafdelinger eller andre.

Boks 7: Forsøg med virksomhedscentre

Fra 2006 til sommeren 2009 er der afviklet forsøg med virksomhedscentre med det formål at skabe flere indgange til arbejdsmarkedet for mennesker med barrierer udover ledighed.

- **Målgruppe:** Kontanthjælpsmodtagere i match 3-5 i samlet 16 jobcentre, herunder Esbjerg og Aabenraa. I alt var mere end 2.000 personer i forløb i et virksomhedscenter – 68 pct. af kandidaterne var fra matchgruppe 4.
- **Hovedresultater:**
 - Indsatsen gav gode resultater: 19 pct. kom direkte i job eller uddannelse og 7 pct. i job med løntilskud
 - Selvforsørgelsesgraden for aktiveringen var højere end for alle andre aktiveringsformer
 - Passivitetsgraden efter afsluttet aktivering var lave-re, og andelen af løntilskudsjob var højere for personer, der havde været kandidater i et virksomhedscenter

Centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen

I boks 9 nedenfor er de centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen for de indsatsklare skitseret:

Boks 8: Centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen for de indsatsklare

- **Opkvalificering af unge så de kan gennemføre en uddannelse**
På trods af at de indsatsklare unge typisk ikke er direkte uddannelsesegnede, bør fokus være på, at de på et senere tidspunkt skal gennemføre en uddannelse, bl.a. via et øget tværgående samarbejde på området. Udfordringen er at hjælpe de unge til at finde den rigtige uddannelse og at motivere dem til at gennemføre den, da flere i denne gruppe tidligere er frafaldet en uddannelse.
- **Fastholdelse af fokus på job**
En del indsatsklare kommer i ordinær beskæftigelse på trods af deres barrierer ift. arbejdsmarkedet, og det er derfor vigtigt at fastholde fokus på job i indsatsen. Udfordringen bliver, at jobmulighederne for denne gruppe kan blive mindre i den aktuelle økonomiske krise, da udbuddet af arbejdskraft stiger.
- **Tæt og intensiv kontakt**
En tæt og intensiv kontakt kan medvirke til at afklare og motivere de indsatsklare i forhold til jobperspektiver. Udfordringen er at kombinere kontaktføløbet med tilbud, der øger den lediges konkrete kompetencer ift. arbejdsmarkedet, da afklaring og motivation ikke i sig selv er nok for denne målgruppe.
- **Intensiv aktiveringsindsats**
En intensiv aktiveringsindsats med fokus på virksomhedsrettede tilbud øger muligheden for at få ordinært job. Udfordringen bliver at prioritere anvendelsen af de tilgængelige pladser mellem de indsatsklare og de stærkere grupper som f.eks. de jobklare.
- **Brug af virksomhedscentre**
Aftaler om oprettelse af virksomhedscentre med et antal faste praktikpladser bringer flere i målgruppen i job – både ordinært og støttet. Udfordringen bliver at få lavet et tilstrækkeligt antal aftaler til, at virksomhedscentrene kan udbredes som et generelt aktiveringstilbud til de svagere målgrupper, herunder de indsatsklare.
- **Anvendelse af parallelle indsatser**
Da gruppen af indsatsklare kan have f.eks. både sociale og psykiske problemer, kan det være nødvendigt at kombinere beskæftigelsesrettede indsatser med andre former for indsatser af social eller behandlende karakter. Udfordringen bliver at samarbejde om og koordinere denne indsats, da den ofte involverer aktører uden for jobcentret

6. Sygedagpengemodtagere

En del af jobcentrenes målgruppe er sygemeldte og modtager sygedagpenge. Nogle sygemeldte er kun syge i kortere tid og kræver ikke en omfattende indsats, mens andre er sygemeldte i længere tid og har brug for særlige tiltag for at kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet.

I de følgende afsnit beskrives målgruppen af sygedagpengemodtagere, og der gøres rede for indsatsen over for målgruppen samt resultaterne heraf.

6.1. Målgruppens karakteristika

Nedenfor præsenteres udviklingen og karakteren af sygedagpengefraværet i Syddanmark

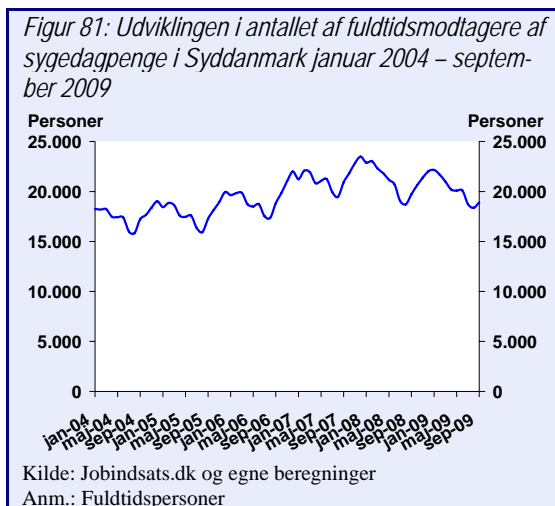
Hvordan har sygefraværet udviklet sig?

Antallet af fuldtidsmodtagere af sygedagpenge er steget i perioden fra 2004 til 2008, jf. figur 81. I det seneste år er antallet imidlertid faldet igen. Dette skyldes bl.a., at der har været stor politisk fokus på at nedbringe sygefraværet, ligesom presset på arbejdsmarkedet er aftaget som følge af den økonomiske afmatning. Desuden er lovgivningen blevet ændret, så arbejdsgiveren nu skal afholde udgifter for de første 3 ugers sygdom mod tidligere 2 uger, hvilket også har påvirket udviklingen i antallet af sygedagpengemodtagere i positiv retning.

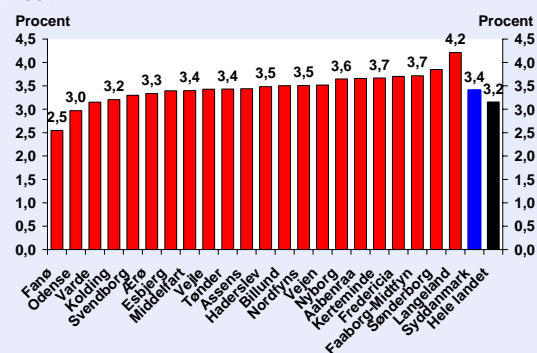
I september 2009 var der 18.912 fuldtidsmodtagere af sygedagpenge i Syddanmark. Sygedagpengemodtagere udgør 3,4 pct. af arbejdsstyrken i Syddanmark, hvilket er lidt højere end i landet som helhed, jf. figur 82.

Andelen varierer mellem kommunerne i regionen, f.eks. udgør sygedagpengemodtagere i Odense kun 3 pct. af arbejdsstyrken, mens den udgør 3,8 pct. i Sønderborg, jf. figur 82. Dette kan skyldes, at der er forskelle i alder, brancher m.v. hos borgerne i de enkelte kommuner.

Karakteren af sygefraværet er ligeledes forskellig mellem kommunerne. I f.eks. Vejle er der relativt få personer, der bliver berørt af sygedagpenge, men varigheden af forløbene er relativt lange, jf. figur 83. I Nordfyn er det omvendt med mange berørte og kort varighed. Aabenraa, Sønderborg, Fredericia og Langeland har både mange berørte og lange forløb.

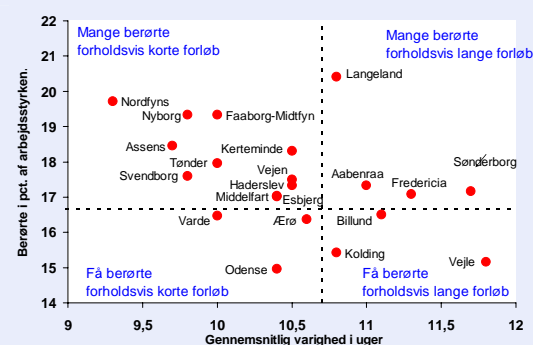
Figur 82: Sygedagpengemodtagere i pct. af arbejdsstyrken i Syddanmark, 4. kvartal 2008 – 3. kvartal 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Anm.: Risikoen for at modtage dagpenge (Y-aksen) er opgjort som andelen af borgere i arbejdsstyrken (16-64 år), som i løbet af årsperioden modtager sygedagpenge. Varigheden af sygedagpenge er det gennemsnitlige antal uger sygdomsberørte modtager sygedagpenge indenfor årsperioden – der kan således både være tale om et eller flere forløb, såvel som forløb, der enten ikke er startet eller sluttet i årsperioden.

Figur 83: Risiko for og varigheden af sygedagpengeforløb i Syddanmark, 4. kvartal 2008 – 3. kvartal 2009

Det kan være vanskeligt for jobcentret at forebygge tilgangen til sygedagpenge, dvs. hvor mange der bliver berørt af sygdom. Jobcentret har til gengæld en stor opgave i via deres indsats at medvirke til at gøre perioden på sygedagpenge så kort som muligt.

Hvad kendetegner sygedagpengemodtagere?

Flertallet af sygedagpengemodtagerne i Syddanmark er kvinder, jf. tabel 9. De unge udgør en relativ lille del af de syge, mens de ældre over 50 udgør ca. en tredjedel.

Tabel 9. Karakteristika for sygedagpengemodtagere i Syddanmark september 2009

Sygedagpengemodtagere	
Antal	<ul style="list-style-type: none"> 18.912 fuldtidspersoner 100.087 berørte i løbet af et år (17 pct. af arbejdsstyrken)
Køn	<ul style="list-style-type: none"> Flest kvinder (56 %)
Alder	<ul style="list-style-type: none"> Få unge under 30 år (13 %) flere ældre over 50 år (34 %)
Herkomst	<ul style="list-style-type: none"> Få ikke-vestlige (7 %)
Varighed	<ul style="list-style-type: none"> Den gennemsnitlige varighed er ca. 10,7 uger 61 pct. af alle forløb er kortere end 26 uger 14 pct. har meget lange forløb med over 1 års varighed
A- kasser	<ul style="list-style-type: none"> A-kasser med flest sygedagpengemodtagere: 3F (24 %), FOA (12 %), Kristelig (10 %), HK (9 %), ASE (7 %), DLA (4 %), Metal (4 %)

Kilde: Jobindsats.dk, DREAM og egne beregninger

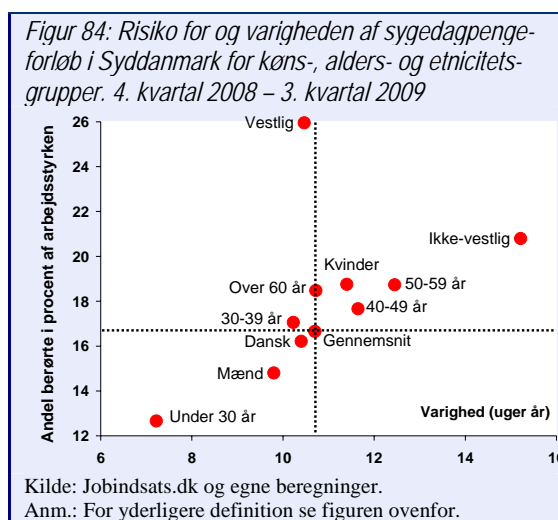
Anm: Fuldtidspersoner. Den gennemsnitlige varighed er opgjort som det gennemsnitlige antal uger på sygedagpenge i løbet af et år. Varigheden er opgjort ultimo august 2009.

Ca. 60 pct. af sygedagpengeforløbene er af kortere varighed – under 26 uger. Den gennemsnitlige varighed er 10,7 uger.

En stor del af de sygemeldte er fra 3F og FOA, jf. tabel 9. Dette hænger formentlig sammen med, at jobfunktionerne inden for disse a-kasser kan være fysisk krævende og nogen gange også psykisk belastende. F.eks. oplever medarbejdere inden for social- og sundhedsområdet en høj grad af følelsesmæssig belastning i deres arbejde⁶.

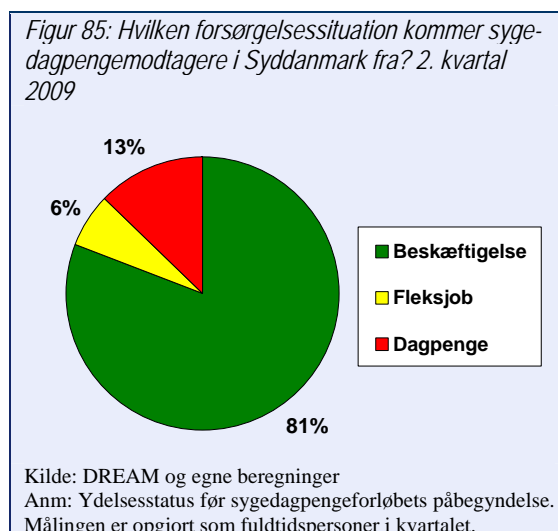
Der er forskelle i karakteren af sygedagpengeforløbene på tværs af køn og alder, jf. figur 84. Følgende karakteristika gør sig gældende:

- Kvinder har både større risiko for at blive syge og større risiko for længerevarende sygdom end mænd
- De unge har generelt meget lav risiko for at blive syge, ligesom deres sygefravær er relativt kort. For de over 40-årige er det lige modsat med både øget risiko for sygdom og for længerevarende sygeforløb.
- Borgere med dansk baggrund har lavere risiko for sygefravær end både indvandrere med vestlig og ikke-vestlig baggrund.

Langt hovedparten af sygedagpengemodtagerne i Syddanmark kommer fra beskæftigelse, jf. figur 85. 13 pct. kommer fra ledighed, hvilket er relativt meget sammenlignet med de lediges andel af arbejdsstyrken.

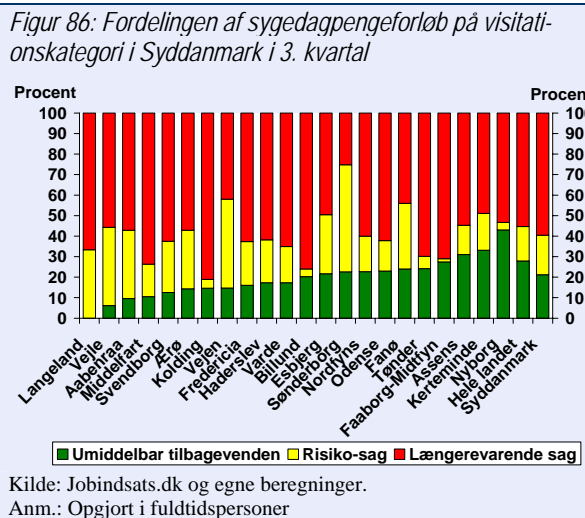
Som tidligere nævnt er de fleste sygedagpengeforløb relativt korte, men nogle har længere og mere komplicerede forløb. I Syddanmark er ca. 20 pct. af de visitationskategoriserede forløb vurderet til at være ukomplicerede korte forløb, hvor den ledige umiddelbart kan vende tilbage til arbejdsmarkedet, jf. figur 86. Dette er lavere end i landet som helhed. Andelen af sager, hvor der er en risiko for et langvarigt forløb (f.eks. stressrelaterede sygdomme), er ligeledes på 20 pct., hvilket er på niveau med landet som helhed. De resterende 60 pct. er sager, hvor sygdommen er af en så-

⁶ Beskæftigelsesregionerne i Danmark: Viden om sygefravær, november 2008

dan art, at man på forhånd har en klar forventning om, at den vil medføre et længe-revarende forløb (f.eks. alvorlige kræftsygdomme).

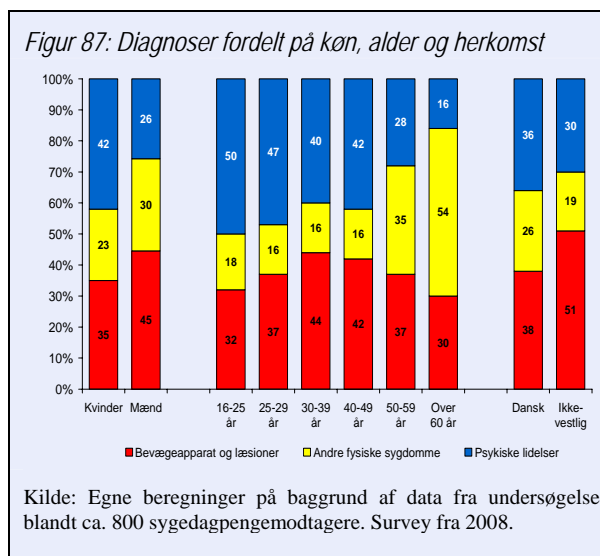
Der er store forskelle mellem kommunerne i fordelingen af sagerne. F.eks. har Vejle og Aaben-
raa en lille andel sager med umid-
delbar tilbagevenden, mens f.eks.
Kolding og Billund, Faaborg-
Midtfyn og Nyborg har en lille
andel af risiko-sager. En del af
forskellen kan skyldes, at gruppen
af sygemeldte og deres diagnoser
er forskellig fra kommune til
kommune, og en del kan skyldes
forskelle i vurderingen af syg-
domsforløbene.

Der er forskelle i hvilke diagnoser de enkelte grupper har. F.eks. har kvinder i højere grad psykiske lidelser (f.eks. stress, angst og depression), mens mænd overvejende har bevægeapparatlidelser, jf. figur 87. Det gælder desuden, at unge i særlig høj grad er ramt af psykiske lidelser, mens de ældre typisk lider af forskellige former for fysi-
ske lidelser som kræft, hjertekarsygdomme, sygdomme i åndedræts- eller fordøjel-
sesorganer mv.

Samlet set tegner der sig følgende billede af diagnoserne blandt sygemeldte:

- Ca. 30 pct. af de kategoriserede diagnoser kan betegnes som lidelser i bevægeapparatet. Det drejer sig især om nakke-, skulder- og ryg-problemer.
- Ca. 30 pct. af de kategoriserede diagnoser kan kategoriseres som psykiske lidelser. Der er især tale om depression, stress og nervøse tilstande.
- Ca. 15-18 pct. af de kategori-
serede diagnoser omhandler
læsioner, f.eks. knoglebrud,
hjernerystelser mv.

- Ca. 21-23 pct. af de kategoriserede diagnoser kan betegnes som andre fysiske sygdomme. Der er især tale om kræft, hjertekarsygdomme, sygdomme i ånde-
dræts- eller fordøjelsesorganer, epilepsi mv.

Opsamling på målgruppens grundlæggende karakteristika

Samlet set kan de kendetegnene for sygedagpengemodtagere opsummeres i henhold til tabel 10.

Tabel 10. Karakteristika for sygedagpengemodtagere i Syddanmark

Generelt: Der er knap 19.000 fuldtidspersoner på sygedagpenge. Der er flest kvinder og flest ældre.

Varighed: Størstedelen af sygeforløbene er af kortere varighed (under 13 uger)

A-kasser: 3F og FOA er de største "leverandører" af sygemeldte. Ca. 25 pct. af de sygemeldte i Syddanmark er medlem af 3F

Forsørgelse: Langt hovedparten kommer fra ordinær beskæftigelse. Kun en mindre del kommer fra fleksjob eller ledighed.

Diagnoser: Ca. en tredjedel har lidelser i bevægeapparatet og ca. en tredjedel har psykiske lidelser. Det er især unge og kvinder, der har psykiske lidelser.

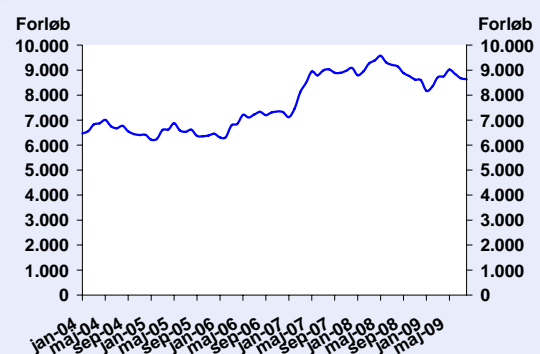
6.2. Udviklingen i resultatmål

Erfaringerne viser, at sygemeldte med længere sygefravær risikerer at blive udstødt fra arbejdsmarkedet. Der er derfor fastsat et politisk mål om, at antallet af langvarige sygedagpengeforløb over 26 uger skal nedbringes.

Som det fremgår af figur 88 har antallet af forløb over 26 uger udvist en stigende tendens over de senere år. Der kan imidlertid ses et fald i det seneste år, hvilket tyder på, at det politiske fokus på området har skabt resultater.

Samlet set er antallet af forløb over 26 uger faldet med 4 pct. i Syddanmark, hvilket er på niveau med hele landet, jf. figur 89.

Figur 88: Udviklingen i antallet af lange sygedagpengeforløb på over 26 uger (ministermål 2)

På kommuneniveau er udviklingen meget forskellig. Assens, Kerteminde, Nyborg og Ærø har oplevet fald på over 20 pct., mens en række kommuner har oplevet en stigning. F.eks. har Haderslev haft en stigning på næsten 40 pct.

Der er umiddelbart ingen tydelig sammenhæng mellem udviklingen i langvarige sygedagpengeforløb og jobcentrenes rammevilkår, jf. tabel 11. Det peger på, at jobcentrene via deres indsats kan påvirke, hvor mange der får længerevarende sygdomsforløb.

Omvendt er det karakteristisk, at kommuner med bedre rammevilkår har en større andel af meget lange forløb på mere end 26 uger. Det hænger sammen med karakteren af sygefraværet i den enkelte kommune. Kommuner med gode rammevilkår vil typisk have en stor andel af deres beskæftigelse inden for brancher med begrænsede arbejdsmiljøpåvirkninger – eksempelvis kontorarbejde, hvor der er forholdsvis få, men ofte alvorlige sygdomsforløb.

Tabel 11: Udviklingen i sygedagpengeforløb med varighed over 26 uger, andelen af sygedagpengeforløb med varighed over 26 uger og placering på rangliste efter rammevilkår for de syddanske kommuner

	Procentvis udvikling i sygedagpengeforløb med varighed over 26 uger fra september 2008 til september 2009	Andel af sygedagpengeforløb med varighed over 26 uger september 2009	Placering på rangliste efter rammevilkår
Odense	-8	28	28
Vejle	-11	34	30
Kolding	-1	29	37
Fredericia	-2	28	45
Aabenraa	-12	29	47
Esbjerg-Fanø	-5	27	49
Sv.borg-Langeland-Ærø	-4	27	61
Nyborg	-21	20	62
Varde	-14	26	65
Sønderborg	13	34	68
Vejen	-6	30	70
Haderslev	39	30	74
Faaborg-Midtfyn	-3	27	75
Middelfart	12	26	76
Tønder	-15	26	78
Assens	-24	21	83
Kerteminde	-22	28	84
Billund	18	29	87
Nordfyns	12	22	89

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger. De grønne felter angiver at kommunen er blandt de fem, der klarer sig bedst, og de røde felter angiver, at kommunen er blandt de fem, der klarer sig dårligst.

Sandsynligheden for at forlade sygedagpenge falder drastisk med længden af sygedagpengeforløbet. Der er efter 26 uger en begrænset afgang, jf. figur 92 nedenfor, hvorfor det er vigtigt med en tidlig, aktiv og koordineret indsats i forhold til sygedagpengeområdet.

6.3. Indsatsen over for sygedagpengemodtagere

Som det fremgår ovenfor, er gruppen af sygedagpengemodtagere bredt sammensat ift. diagnoser, varighed af sygeforløbet mv. Indsatsen skal derfor tage udgangspunkt i den enkeltes behov og situation, herunder i den konkrete sygdom. Der kan dog pba. viden om og erfaring med indsatsen opstilles en række overordnede indsatsstrategier:

- Fokus på fastholdelse af den syge på arbejdspladsen
- Brug af delvis raskmelding
- En tidlig og aktiv indsats
- En tværfaglig og koordineret indsats

Denne viden og erfaring understøttes af den nye lovgivning på sygedagpengeområdet, som har fokus på en tidlig og aktiv indsats. Bl.a. skal jobcentrene vurdere muligheden for gradvis tilbagevenden allerede efter otte ugers sygdom. Jobcentrene får desuden mulighed for at give aktive tilbud til alle sygemeldte.

Nedenfor sættes fokus på den konkrete indsats for de sygemeldte i sammenhæng med viden om, hvad der virker for målgruppen.

De sygemeldte skal fastholdes på deres arbejdsplads

Erfaringerne viser, at der kan være gevinster ved at arbejde med arbejdsfastholdelse i virksomhederne og i sygedagpengeindsatsen. Hvis den sygemeldte kan bevare en vis tilknytning til sin arbejdsplads under et sygeforløb reduceres risikoen for udstødning.

F.eks. kan nedsat arbejdstid, lettere eller ændrede arbejdsopgaver og/eller mulighed for fleksible arbejdstider være medvirkende til, at en sygemeldt kan blive på sin arbejdsplads.

Arbejdsfastholdelse kan bl.a. indeholde følgende elementer:

- Afholdelse af møde (rundbordssamtale) på virksomheden, hvor mulighederne afklares
- Støtte i dialogen mellem den sygemeldte og virksomheden
- Aftale med virksomheden om delvis raskmelding
- Aftale med virksomheden om placering eller omplacering til arbejde, som den sygemeldte helbredsmæssigt kan klare
- Rådgivning om arbejdspladsindretning samt bevilling af støtte til tekniske hjælpemidler mv.

Mange jobcentre har igangsat udviklingsaktiviteter rettet mod arbejdsfastholdelse, forebyggelse og udplacering af sygemeldte.

En undersøgelse viser, at over 40 pct. af jobcentrene arbejder på disse elementer af sygedagpengeindsatsen, og i den forbindelse er der især fokus på brugen af delvise raskmeldinger, arbejdsprøvning, virksomhedsrevalidering, trepartsdrøftelser mv., jf. boks 10.

Til gengæld er der meget få jobcentre, der følger op ift. ny-raskmeldte. Erfaringen viser, at mange får tilbagefald til sygdom efter en raskmelding, og der kan derfor være et betydeligt fastholdelselement i at foretage opfølgning i en vis periode efter raskmeldingen.

Boks 9: Arbejdsfastholdelse i sygedagpengeindsatsen

- Ca. 43 pct. af jobcentrene har igangsat udviklingsaktiviteter med henblik på fastholdelse, forebyggelse og udplacering.

Hvilke udviklingsaktiviteter prioriteres af jobcentrene i sygedagpengeindsatsen? Oktober 2008. (N=63)

Hvilke indsatser prioriteres mhp. forebyggelse, fastholdelse og udplacering?	Antal jobcentre	Pct.
Delvise raskmeldinger	61	98
Arbejdsprøvning	49	79
Virksomhedsrevalidering	37	60
Trepartsdrøftelser m. arbejdsgiver/a-kasse	36	58
Omplacering	29	47
Rådgivning om arbejdspladsindretning	22	35
Forebyggende indsats ift. virksomheder	19	31
Jobrettet indsats (ledige)	11	18
Partnerskabsaftaler - private virksomheder	11	18
Bevilling af hjælpemidler	9	15
Partnerskabsaftaler - offentlige virksomheder	5	8
Opfølgning på ny-raskmeldte	3	5

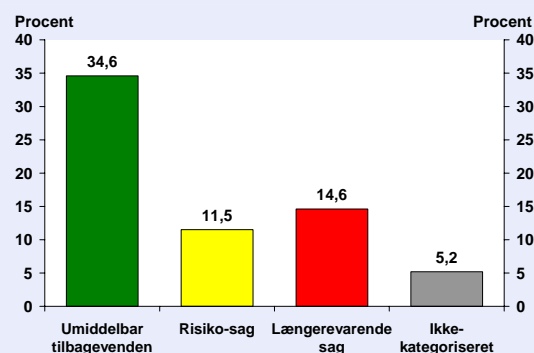
Kilde: Egne beregninger på baggrund af spørgeskema- og interviewundersøgelse i 81 jobcentre.

Mange kommuner anvender delvis raskmelding

Sygemeldte, der ikke kan varetage deres job på fuld tid, har mulighed for efter aftale med arbejdsgiveren at få en delvis raskmelding, så de kan arbejde på nedsat tid i en periode og på den måde fastholde og bevare tilknytningen til deres arbejdsplads under sygeforløbet.

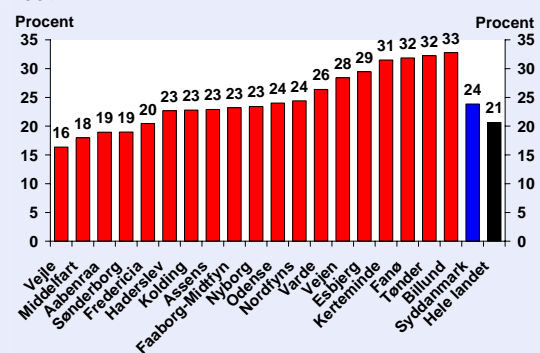
I Syddanmark får ca. en tredjedel af sygedagpengemodtagere i visitationskategori 1 (umiddelbar tilbagevenden til arbejdsmarkedet) en delvis raskmelding, jf. figur 90. Andelen er noget mindre i de to andre kategorier, men disse grupper har også ofte diagnoser, der gør delvis raskmelding vanskeligere. Delvis raskmelding kan dog også være en effektiv løsning for de sygemeldte i visitationskategori 2 og 3 afhængigt af deres konkrete diagnose og sygdomsforløb.

Figur 90: Andelen sygedagpengemodtagere omfattet af delvis rask- eller delvis sygemelding i Syddanmark i 3. kvartal 2009 – fordelt efter visitationskategori

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Figur 91: Andelen af visitationskategoriserede sygedagpengemodtagere der er omfattet af delvis rask- eller delvis sygemelding i Syddanmark i 3. kvartal 2009

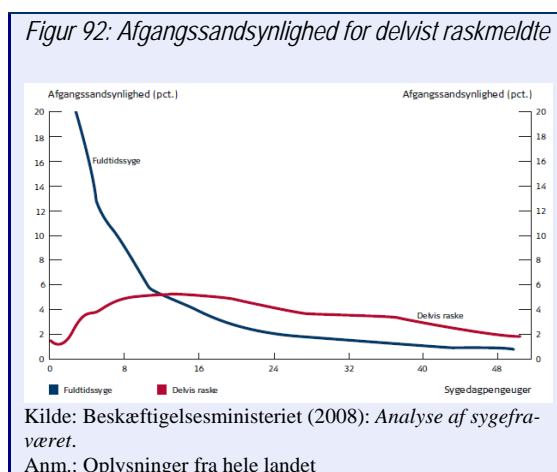
Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Generelt anvender Syddanmark delvis raskmelding i lidt højere grad end landet som helhed, jf. figur 91.

Kommunerne i Syddanmark anvender delvis raskmelding i forskelligt omfang, jf. figur 91. I Tønder og Billund får ca. en tredjedel af de visitationskategoriserede sygedagpengemodtagere en delvis raskmelding, mens det i f.eks. Vejle og Middelfart er under en femtedel.

Sandsynligheden for at blive selvforsørgende er større for delvis raskmeldte efter 13. uge, jf. figur 92. Før den 13. uge har fuldtidssyge større sandsynlighed for at overgå til fuldtidsbeskæftigelse, hvilket hænger sammen med, at de korte forløb ofte er ukomplicerede.

Der er således tegn på, at brugen af delvise raskmeldinger kan være en hurtigere vej tilbage til arbejdsmarkedet for mange sygemeldte. Det er derfor vigtigt, at jobcentrene har fokus på mulighederne for delvis raskmelding i deres indsats over for sygedagpengemodtagere.

Det skal dog samtidig bemærkes, at delvise raskmeldinger ikke er et velegnet redskab for alle sygemeldte og derfor bør doseres nøje ud fra de konkrete diagnoser og deraf afledte behov. Det er desuden vigtigt, at jobcentret løbende følger op ift. borgeren, så den delvise raskmelding ikke fastholder borgeren i sygdom, men så hurtigt som muligt fører til en fuld raskmelding.

Der er fokus på en tidlig og aktiv indsats

Som nævnt ovenfor er grundideen i den nye lovgivning for sygedagpengemodtagere, at de skal støttes i at fastholde tilknytningen til deres arbejdsplads. Dette kan bl.a. ske via en tidlig og aktiv indsats.

En tidlig indsats øger de sygemeldtes sandsynlighed for at komme tilbage i arbejde. Det er påvist, at sygemeldte, der deltager i en opfølgningssamtale⁷, har større chance for at komme i arbejde end sygemeldte, der ikke deltager i en opfølgningssamtale⁸.

Dette skyldes bl.a., at samtalen kan have en motiverende effekt, da den sygemeldte under samtalen får information om mulighederne for at genoptage arbejdet. Det tyder dog også på, at effekten af den tidlige opfølgningssamtale er kortvarig.

⁷ I dag er det et lovkrav, at der skal afholdes 1. opfølgningssamtale senest efter 8 uger.

⁸ Beskæftigelsesregionerne i Danmark: Viden om sygefravær, november 2008.

Ud over en tidlig indsats er det vigtigt, at den sygemeldte deltager i aktive tilbud. De aktive tilbud har til formål at bevare den sygemeldtes tilknytning til arbejdsmarkedet i de tilfælde, hvor en hel eller delvis raskmelding ikke er mulig.

Erfaringerne fra blandt andet indsatsen Ny chance til alle, jf. afsnit 5.3 viser, at en aktiv, virksomhedsrettet indsats nytter over for de svageste modtagere af kontanthjælp – også dem med problemer med helbredet.

Anvendelsen af aktive tilbud har været stigende med indførelsen af den nye lovgivning, som gør det muligt at anvende aktive tilbud over for hele målgruppen af sygedagpengemodtagere. For nogle jobcentre er anvendelsen af aktive tilbud dog fortsat på et relativt tidligt stadium, men der er de fleste steder fokus på at øge anvendelsen.

En analyse fra 2008 af jobcentrenes indsats på sygedagpengeområdet viser, at 68 pct. har fastsat en konkret strategi for brugen af aktive tilbud for sygedagpengemodtagere.

Det er i høj grad virksomhedsrettede tilbud som f.eks. praktik, der prioriteres af jobcentrene, men også vejledning og afklaring er hyppigt anvendt, ligesom der også anvendes mere behandlingsrettede tilbud som psykologbistand, motion m.v. De behandlingsrettede tilbud indgår typisk som en del af et mere jobrettet tilbud.

Som et led i det øgede fokus på en tidlig og aktiv linje for sygedagpengemodtagere gennemførtes i 2009 ”Aktive – hurtigere tilbage” - et forsøg for sygedagpengemodtagere og fleksjobvisiterede.

En foreløbig afrapportering⁹ viser, at en meget intensiv kontakt gør det muligt at fastholde fokus på arbejde i højere grad, end hvis man blot taler med den sygemeldte hver anden måned. Det påpeges dog også, at en ugentlig kontakt kan gøre det vanskeligt at give samtalerne et reelt indhold, og at det kræver nye samtaleteknikker at opretholde den intensive kontakt.

Af rapporteringen viser desuden, at enkeltstående forbyggende forløb er mest relevante ift. personer, der er tidligt i

Boks 10: Aktive - hurtigere tilbage

Aktive - hurtigere tilbage var et forsøg med en tidlig og aktiv indsats for sygemeldte og fleksjobvisiterede med intensivt kontaktføreløb, aktiveringstilbud og enkeltstående forebyggende og afklarende tilbud.

Deltagere: I alt deltog 16 jobcentre i forsøget. Fra Syddanmark deltog Svendborg, Nyborg, Odense og Aabenraa.

Mål: Der blev opstillet følgende mål for sygedagpengemodtagerne:

- Deltagerne kommer i job og ud af offentlig forsørgelse
- Deltagerne bliver delvist raskmeldt
- Deltagerne indgår i aktivt tilbud efter LAB-loven og/eller forebyggende eller afklarende tilbud.

Hovedresultater: Forsøget er ikke evalueret pt., men en foreløbig kvalitativ evaluering viser bl.a. at:

- Tæt kontakt gør det nemmere at fastholde fokus på job
- Tilbud efter LAB-loven er mest relevant ift. længerevarende syge
- Den tætte kontakt har fokus på delvis raskmelding, men der kan ikke påpeges en særlig indsats ift. etablering af delvise raskmeldinger

⁹ Aktive – hurtigere tilbage: Forsøgssimplementering og deltageroplevelse, Rambøll, november 2009.

deres sygdomsforløb, mens længere afklarings- og udredningsforløb eller virksomhedspraktik ofte vil være mere relevant længere inde i forløbet.

Det er vigtigt at etablere en tilbudsvifte, der kan dække behovet for at kunne tilbyde aktive tilbud til alle sygemeldte. Dvs. tilbud, som er relevante for de udfordringer, der er for de største grupper af sygdomsårsager (særligt bevægeapparatlidelser og stressrelaterede lidelser), og som kan sammensættes og tilpasses således, at der kan tages hensyn til den enkelte deltagers helbred og funktionsevne.

En tværfaglig og koordineret indsats

Indsatsen over for sygedagpengemodtagere involverer typisk en række forskellige aktører, både på tværs af jobcentret og kommunen samt eksterne aktører, f.eks. virksomhed, læge, sygehus, a-kasse m.v.. Det er derfor vigtigt for indsatsen, at der sker koordinering og samarbejde på tværs af aktørerne.

Der er tegn på, at et øget fokus på den sygemeldtes ressourcer i et samarbejde mellem arbejdsplads, jobcenter og praktiserende læge/speciallæge vil medvirke til at gøre vejen tilbage til arbejdspladsen kortere. Dette er bl.a. baggrunden for den nye ”mulighedserklæring,” der har fokus på, at medarbejderen kan bevare kontakten til arbejdspladsen.

En tværfaglig indsats kan bl.a. ske i form af tværfaglige team, der foretager udredning og identifikation af den sygemeldtes barrierer for tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Der er derfor stor fokus i jobcentrene på udvikling af det tværfaglige element i indsatsen. En undersøgelse fra 2008 viser, at næsten 60 pct. af jobcentrene har igangsat udviklingsaktiviteter på området.

Der er især særlige aktiviteter i gang ift. Ydelseskontoret, læger og a-kasser. Samarbejde med virksomheder er ikke helt så højt prioriteret, og kun godt halvdelen af jobcentrene har fokus på at udvikle samarbejdet med private virksomheder. Der ligger således en opgave i at øge fokus på dette område, hvis man vil fremme sygemeldtes arbejdsfastholdelse.

Boks 11: Jobcentrenes samarbejdspartner

- Ca. 57 pct. af jobcentrene har udviklet samarbejdet inden for det seneste år.

Hvilke parter har jobcentrene udviklet samarbejdet med? Oktober 2008. (N=67)

Hvilke parter har jobcenteret udviklet samarbejdet med?	Antal jobcentre	Pct.
Ydelseskontoret	56	90
Staten i jobcenteret	48	77
Læger	44	71
A-kasser	42	68
Kommunen (som arbejdsgiver)	37	60
Private arbejdsgivere	34	55
Andre forvaltninger	23	37
Psykologer	20	32
Uddannelses-/erhvervsvejledere	13	21

Kilde: Egne beregninger på baggrund af spørgeskema- og interviewundersøgelse i 81 jobcentre.

Centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen

I boks 13 nedenfor er skitseret de centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen over for sygedagpengemodtagere:

Boks 12: Centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen for sygedagpengemodtagere

- **Fokus på fastholdelse af den syge på arbejdspladsen**
Fastholdelse af den sygemeldte på arbejdspladsen via f.eks. nedsat arbejdstid eller ændrede arbejdsopgaver kan reducere risikoen for udstødning fra arbejdsmarkedet. Udfordringen er at få udbredt kendskabet til mulighederne for arbejdsfastholdelse, så både den sygemeldte og arbejdspladsen ser det som en naturlig del af en sygemelding.
- **Brug af delvis raskmelding**
Delvise raskmeldinger kan sikre mange sygemeldte en hurtigere tilbagevenden til job. Udfordringen er at dosere anvendelsen af delvise raskmeldinger ift. den sygemeldtes konkrete diagnose samt at sikre en tæt opfølgning mhp. at sikre, at den sygemeldte så hurtigt som muligt kan blive helt raskmeldt.
- **En tidlig og aktiv indsats**
Erfaringerne viser, at en tidlig og aktiv indsats for sygemeldte kan sikre hurtigere tilbagevenden til arbejde. Udfordringen er at etablere en bred tilbudsvifte, der kan rumme de syges forskellige diagnoser og behov.
- **En tværfaglig og koordineret indsats**
Sygedagpengeindsatsen involverer flere forskellige aktører, og et øget samarbejde mellem aktørerne kan sikre en hurtigere afklaring af arbejdsevnen og dermed gøre vejen tilbage til arbejdspladsen kortere. Udfordringen er at etablere et effektivt forum for samarbejde, der kan håndtere og forene de forskellige roller hos aktørerne.

7. De midlertidigt passive ydelsesmodtagere

De midlertidigt passive ydelsesmodtagere er i den nye matchmodel kendetegnet ved at have så alvorlige problemer, at de hverken kan arbejde eller deltage i en beskæftigelsesrettet indsats med aktive tilbud.

Det følgende afsnit beskriver målgruppen og den aktuelle indsats over for dem.

Som det fremgår af afsnit 3 er gruppen af midlertidigt passive i denne analyse defineret som kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5.

7.1. Målgruppens karakteristika

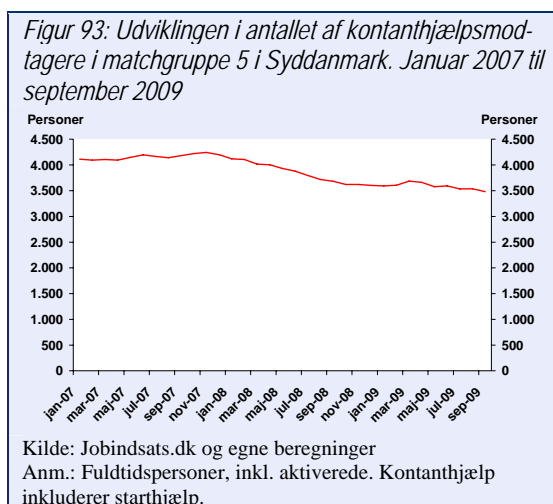
De følgende afsnit gør rede for karakteristika for de midlertidigt passive ydelsesmodtagere.

Udviklingen i målgruppen

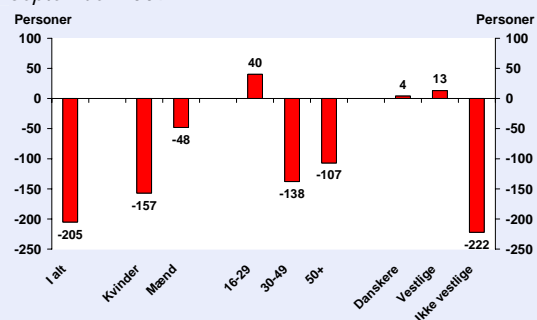
De midlertidigt passive ydelsesmodtagere er samlet set upåvirket af krisen, og antallet har været faldende siden slutningen af 2007, jf. figur 93. Fra december 2007 til september 2009 har der været et fald på 700 personer i målgruppen, og den udvikling er modsat de øvrige målgrupper.

Det faldende antal midlertidigt passive gælder imidlertid kun en del af den samlede gruppe. Således kan faldet isoleres til kontanthjælpsmodtagere med oprindelse i et ikke-vestligt land, mens både danskere og vestlige har oplevet en mindre stigning, jf. figur 94. Det fremgår endvidere, at faldet er tre gange større for kvinder end for mænd, og at der er en stigning i antallet af unge midlertidigt passive under 30.

Tendensen fra Syddanmark adskiller sig ikke fra resten af landet, men faldet i antallet af personer med oprindelse i ikke-vestlige lande er mere markant i Syddanmark end i hele landet, jf. figur 95. Således har resten af landet oplevet et fald i antallet af ikke-vestlige kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5 på 4 pct. mod 17 pct. i Syddanmark.

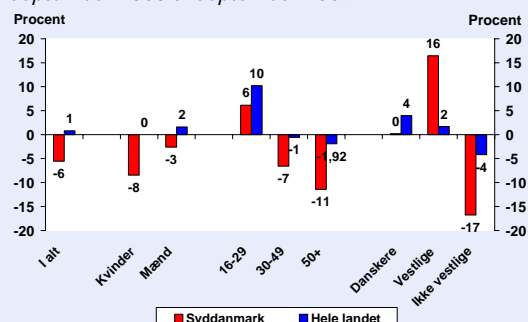

Figur 94: Udviklingen i antallet af kontanthjælpsmodtagere i match 5 i Syddanmark fra september 2008 til september 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Udviklingen i fuldtidspersoner inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp.

Figur 95: Den procentvise udvikling i antallet af kontanthjælpsmodtagere i match 5 i Syddanmark fra september 2008 til september 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Udviklingen i fuldtidspersoner inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp.

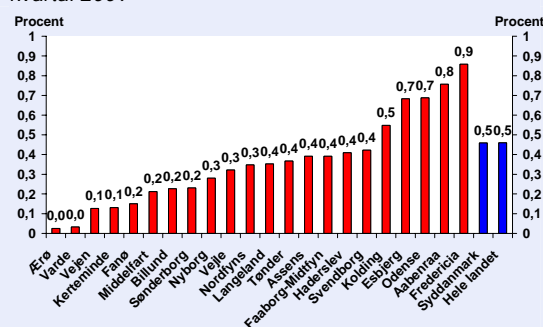
Overordnet er der tre grupper, der er særligt påvirket af de senere års udvikling:

- Gruppen af unge på kontanthjælp i match 5 er vokset, og især de 20-24-årige er ramt.
- Antallet ikke-vestlige kontanthjælpsmodtagere er faldet markant
- Faldet i antallet af kvinder i match 5 er 3 gange større end faldet for mænd

Hvad kendetegner de midlertidigt passive ydelsesmodtagere?

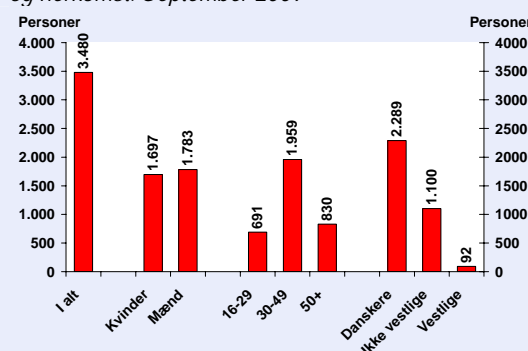
I Syddanmark er der i alt 3.480 midlertidigt passive ydelsesmodtagere, jf. figur 96. De midlertidigt passive udgør 0,5 pct. af befolkningen i den arbejdsdygtige alder, men andelen varierer på tværs af kommuner. Generelt har større byer som Odense og Esbjerg en høj andel, mens mindre kommuner som Varde og Vejen har en mindre andel, jf. figur 96.

Figur 96: Andel af befolkningen (16-64 år) på kontanthjælp i matchgruppe 5 i de syddanske kommuner 3. kvartal 2009

Kilde: Jobindsats.dk
Anm.: Fuldtidspersoner. Kontanthjælp inkluderer starthjælp.

Figur 97: Antallet af kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5 i Syddanmark fordelt på ydelse, køn, alder og herkomst. September 2009

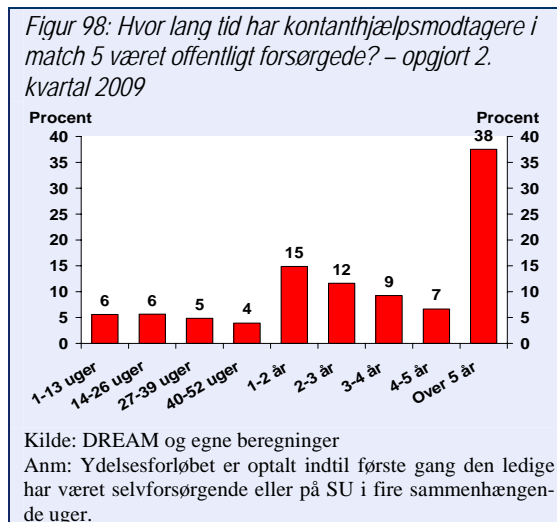
Kilde: Jobindsats.dk
Anm.: Fuldtidspersoner. Kontanthjælp inkluderer starthjælp.

I gruppen er der en ligelig fordeling mellem mænd og kvinder, og de midlertidigt passive er også jævnt fordelt aldersmæssigt, hvor omkring 1 ud af 5 er under 30 år,

jf. figur 97. Det er desuden et kendetegn for de midlertidigt passive, at der er en stor andel borgere med oprindelse i ikke-vestlige lande. De udgør i alt 32 pct. af målgruppen.

Kontanthjælpsmodtagerne i matchgruppe 5 er karakteriseret ved meget lange ydelsesforløb. Således har ca. 40 pct. af målgruppen modtaget offentlig forsørgelse i mere end fem år i træk, jf. figur 98. Kun 1 ud af 5 kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5 har et uafbrudt ydelsesforløb på mindre end et år.

For gruppen af unge midlertidigt passive under 30 år er ydelsesforløbene kortere, idet 1 ud af 3 har et ydelsesforløb med mindre end et års varighed.

De meget lange ydelsesforløb skal blandt andet ses i sammenhæng med gruppens begrænsninger i kompetencer og ressourcer. Gruppen er kendetegnet ved et lavt uddannelsesniveau, hvor mange ikke har nogen uddannelse eller kun har afsluttet grundskolen. Gruppen har desuden generelt få arbejdsmarkedserfaringer.

Desuden har de midlertidigt passive - ligesom de indsatsklare - en række væsentlige barrierer for at komme i beskæftigelse. For de midlertidigt passive har barriererne imidlertid et omfang, der betyder, at de ikke umiddelbart kan deltage i en beskæftigelsesrettet indsats. Der er tale om:

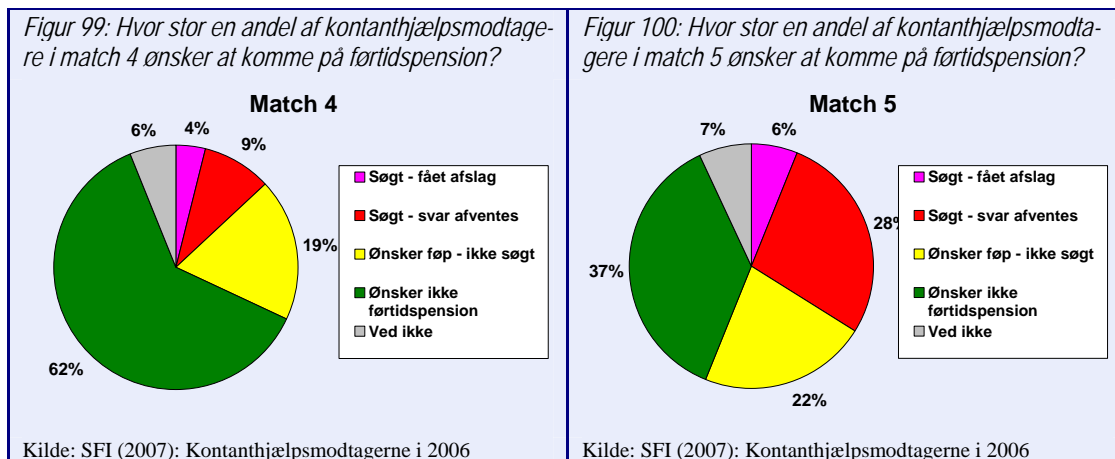
- Psykiske problemer
- Fysiske problemer
- Sociale problemer
- Stof- og alkoholmisbrug

Hovedbarriererne er overordnet set de samme som for de indsatsklare, men en karakteristisk forskel er, at en større del af de midlertidigt passive har et dårligt helbred.

En surveyundersøgelse¹⁰ viser, at ca. 55 pct. af kontanthjælpsmodtagerne i match 5 vurderer, at deres helbred er dårligt eller meget dårligt. Hertil kommer, at 62 pct. vurderer, at de lider af en kronisk sygdom. Endeligt vurderer ca. $\frac{3}{4}$, at deres arbejdsevne er nedsat som følge af sygdom eller handicap.

¹⁰ SFI (2007): Kontanthjælpsmodtagerne i 2006.

Den dårlige helbredssituation er formodentlig en medvirkende årsag til, at der blandt personer i match 5 er en større interesse for at blive førtidspensioneret end blandt personer i match 4, jf. figur 99 og figur 100.

Hvad kendetegner de unge?

De unge kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5 har en række kendetegn, der adskiller dem fra de ældre aldersgrupper, jf. Tabel 12. De unge udgør som nævnt ca. 20 pct. af den samlede gruppe.

De unge i match 5 er karakteriseret ved at være ældre end de øvrige unge modtagere af kontanthjælp. Således er blot 15 pct. under 20 år. Det afspejler formentlig, at en del af de unge modtager kontanthjælp i lang tid før de kategoriseres i match 5

Mænd er overrepræsenteret i gruppen, hvilket kan afspejle, at mænd oftere har misbrugsproblemer end kvinder.

Tabel 12. Karakteristika for unge kontanthjælpsmodtagere i match 5 i Syddanmark september 2009

Antal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 691 fuldtidspersoner ▪ 1.207 berørte om året
Køn	▪ Flest mænd (57%)
Alder	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Under 20 år (15%) ▪ 20-24 år (40 pct.) ▪ 25-29 år (44 pct.)
Herkomst	▪ En del ikke-vestlige (14 %)
<small>Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger Anm: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp.</small>	

Der er en forholdsvis stor andel med oprindelse i ikke-vestlige lande, men den er dog langt mindre end blandt de øvrige kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5, hvor 36 pct. har ikke-vestlig oprindelse.

For de unge kontanthjælpsmodtagere er udfordringen at undgå førtidspension og samtidig lykkes med at yde en social og/eller helbredsmæssig indsats, der gør dem i stand til eksempelvis at gennemføre en uddannelse.

Samlet vurdering af kendetegn og rammer

En opsamlende beskrivelse af de midlertidigt passive ydelsesmodtagere kan ses i tabel 13 nedenfor.

Under 30 år	Over 30 år
<p>Generelt: Gruppen af unge kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5 under 30 år tæller i alt ca. 700 fuldtidspersoner. Der er flest mænd i gruppen.</p> <p>Erfaring: De unge kontanthjælpsmodtagere har ofte få erfaringer fra arbejdsmarkedet og lav eller ingen uddannelse. En del af målgruppen har påbegyndt en uddannelse, men er frafaldet.</p> <p>Ikke-vestlige: Der er en mindre overrepræsentation af personer med oprindelse i ikke-vestlige lande.</p>	<p>Generelt: Der i alt ca. 2.800 kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 5 over 30 år.</p> <p>Erfaring: Gruppen har begrænset erhvervs erfaring og et lavt uddannelsesniveau. Hovedparten af ydelsesmodtagerne angiver, at de har kroniske sygdomme, og at deres arbejdsevne i høj grad er nedsat. De er oftest præget af fysiske, psykiske og sociale problemer, og godt halvdel af gruppen ønsker at komme på førtidspension.</p> <p>Ikke-vestlige: En stor del af gruppen er ikke-vestlige. Denne gruppe er særligt karakteriseret ved typisk ikke at have nogen uddannelse.</p>
Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger Anm: Fuldtidspersoner, inkl. aktiverede. Kontanthjælp inkluderer starthjælp.	

7.2. Udviklingen i resultatmål

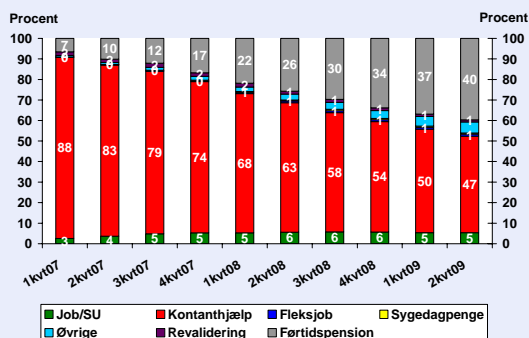
Målsætningen for de midlertidigt passive er, at de i første omgang forbedrer deres sociale og/eller helbredsmæssige situation, så de på længere sigt bliver i stand til at deltage i en mere beskæftigelsesrettet indsats og med tiden opnå beskæftigelse. Der er ligesom for de indsatsklare ikke et overordnet resultatmål for målgruppen, selvom der er stor fokus på, hvilke resultater der skabes.

En stor del af kontanthjælpsmodtagerne i match 5 ender på førtidspension. Ud af de godt 4.000 personer, som var i match 5 ved jobcentrenes åbning, modtager 40 pct. førtidspension 2½ år senere, figur 101. Omvendt er det ikke lykket for mere end 5-6 pct. at påbegynde uddannelse eller opnå ordinær eller støttet beskæftigelse.

Resultaterne varierer fra jobcenter til jobcenter. Bl.a. er der stor forskel på, i hvilket omfang målgruppen førtidspensioneres, figur 102. I Ærø er alle borgere i match 5 blevet førtidspensioneret¹¹, mens det blot gælder 28 pct. i Esbjerg og 18 pct. i Faaborg-Midtfyn.

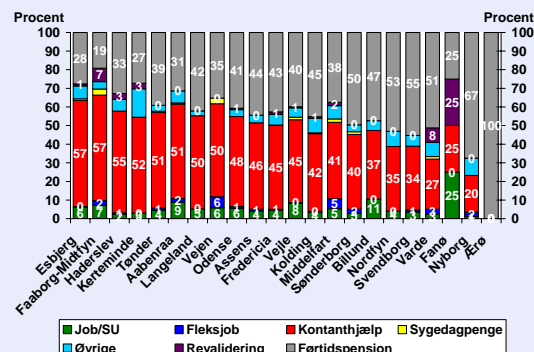
¹¹ Det drejer sig kun om 6 personer.

Figur 101: Hvordan er det gået de borgere i match 5 i Syddanmark, som jobcentrene overtog ansvaret for 1. januar 2008? Status kvartal for kvartal frem til 2. kvartal 2009

Kilde: DREAM og egne beregninger.
Anm.: Forsørgelsesstatus målt hvert kvartal i hhv. uge 13, 26, 39 og 50. Øvrige dækker primært over død og folkepension.

Figur 102: Forsørgelsesstatus i slutningen af 2. kvartal 2009 for de borgere, som modtog kontanthjælp i match 5 i starten af 2007 i de syddanske kommuner

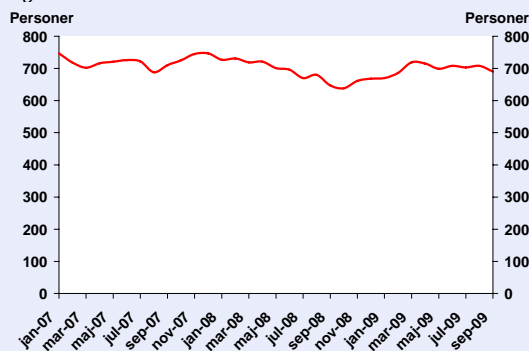
Kilde: DREAM og egne beregninger.
Anm.: Øvrige dækker primært over død og folkepension.

Der er et særligt ministermål om at begrænse udviklingen i ungeledigheden i både de stærke og svage grupper.

Fra januar 2007 til september 2009 er antallet af unge i matchgruppe 5 i Syddanmark faldet fra knap 750 til 690 svarende til et fald på ca. 8 pct., jf. figur 103.

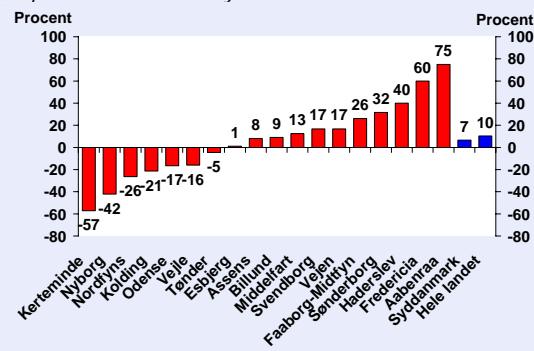
Inden for det seneste år har der imidlertid været en stigning på ca. 7 pct. Stigningen dækker over en betydelig spredning i udviklingen blandt de enkelte syddanske kommuner. I mange kommuner har antallet været faldende. De store procentvise fald i Kerteminde, Nyborg og Nordfyns Kommune dækker dog forholdsvis få personer. De kraftigste stigninger i antallet af unge i match 5 findes i Aabenraa og Fredericia, jf. figur 104.

Figur 103: Udviklingen i ministermål 3 (udviklingen i antallet af ledige unge) – for unge kontanthjælpsmodtagere i match 5

Kilde: Jobindsats.dk egne beregninger
Anm: Fuldtidspersoner

Figur 104: Udviklingen i ministermål 3 for unge kontanthjælpsmodtagere i match 5 fra september 2008 til september 2009 i de syddanske kommuner

Kilde: Jobindsats.dk egne beregninger
Anm: Fuldtidspersoner. Varde er ikke medtaget i figuren, idet opgørelsen i jobindsats.dk tilsyneladende er fejlbehæftet. Fanø, Ærø og Langeland er ikke medtaget på grund af ingen eller meget få observationer.

7.3. Indsatsen over for de midlertidigt passive ydelsesmodtagere

De midlertidigt passive har en række barrierer, der betyder, at de ikke er i stand til at deltage på arbejdsmarkedet, og problemerne er så omfattende, at en social- og/eller sundhedsmæssig indsats er nødvendig inden en beskæftigelsesmæssig indsats kan påbegyndes.

Indsatsen fra jobcenteret begrænser sig derfor til:

- Tæt opfølgning på borgerens udvikling
- Løbende vurdering af hvornår der sættes ind med en beskæftigelsesrettet indsats
- Løbende vurdering af om borgerens arbejdsevne er nedsat varigt i en grad, der berettiger til førtidspension (førtidspension behandles i et særskilt afsnit)

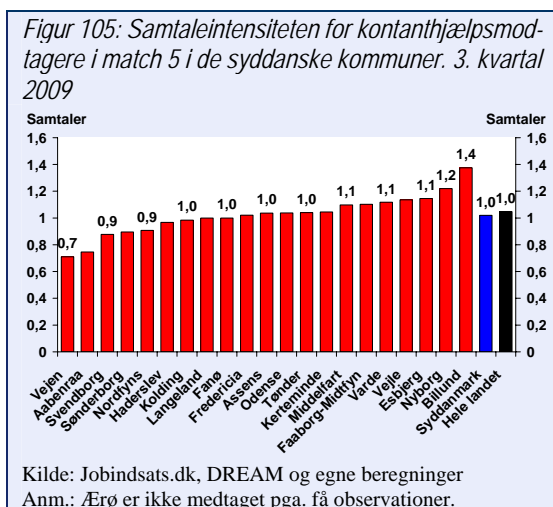
Der sker løbende opfølgning på de svageste kontanthjælpsmodtagere

Generelt afholder jobcentre de lovpligtige jobsamtaler også med de svageste kontanthjælpsmodtagere.

I gennemsnit bliver der i Syddanmark afholdt én samtale for hver 13 uger en person har modtaget kontanthjælp i match 5, dvs. lige akkurat inden for lovgivningens krav.

Samtaleintensiteten er stort set ens på tværs af de syddanske jobcentre, hvor Vejen og Aabenraa skiller sig ud ved at afholde forholdsvis få samtaler, mens Billund og Nyborg afholder forholdsvis mange, jf. figur 105.

Da en stor del af de midlertidigt passive opfatter deres arbejdsevne som begrænset, er det jobcentrets opgave at fastholde et langsigtet jobperspektiv i samtalerne og løbende vurdere, om der skal iværksættes indsatser, der kan medvirke til at bringe borgeren tættere på arbejdsmarkedet og forebygge tilgangen til førtidspension.

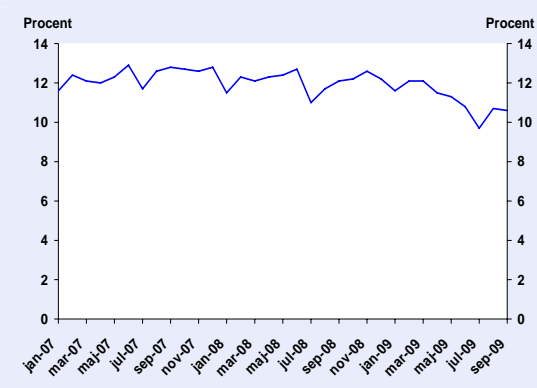

Nogle kontanthjælpsmodtagere i match 5 får en beskæftigelsesrettet indsats

Når det nye matchsystem indføres i foråret 2010, bliver kontanthjælpsmodtagere i match 5 automatisk registreret som værende midlertidigt passive. I den forbindelse er det vigtigt, at jobcentre foretager en individuel vurdering af, om denne matchning er korrekt.

Erfaringerne viser nemlig, at en række af borgerne i match 5 godt kan deltage i en beskæftigelsesrettet indsats i form af et aktivt tilbud. Fra starten af 2007 og frem har 10-13 pct. af gruppen således løbende været i aktive tilbud, jf. figur 106.

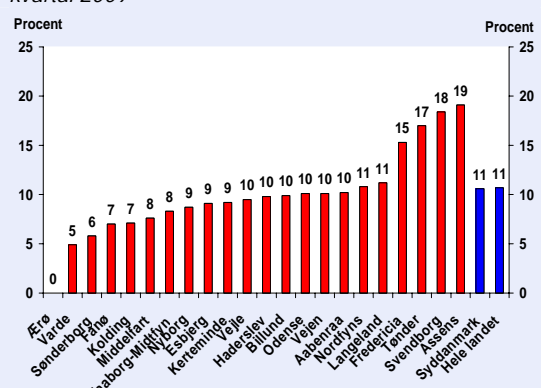
Figur 106: Udviklingen i aktiveringsgraden for modtagere af kontanthjælp i match 4 i Syddanmark

Kilde: Jobindsats.dk.

Anm.: Aktiveringsgraden er i jobindsats.dk udregnet på baggrund af 37 timer per aktiveringsuge – hvilket kan undervurdere det reelle aktiveringsomfang.

Figur 107: Aktiveringsgraden for modtagere af kontanthjælp i match 4 i de syddanske kommuner i 3. kvartal 2009

I stort set alle de syddanske kommuner aktiveres kontanthjælpsmodtagere i match 5 i større eller mindre grad. I enkelte kommuner er aktiveringsgraden oppe på næsten 20 pct., jf. figur 107.

Centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen

I boks 14 nedenfor er de centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen for de midlertidigt passive skitseret:

Boks 13: Centrale virkemidler og udfordringer i indsatsen for de midlertidigt passive

- **Tæt opfølgning på borgerens udvikling**
En tæt opfølgning er nødvendig for at kunne vurdere, hvilken konkret indsats borgeren har brug for, f.eks. om borgeren er klar til en beskæftigelsesrettet indsats, jf., nedenfor. Udfordringen er at fastholde et langsigtet jobfokus i samtalerne, idet en stor del af gruppen opfatter deres arbejdsvenne som meget begrænset og ønsker førtidspension.
- **Løbende vurdering af hvornår der sættes ind med en beskæftigelsesrettet indsats**
Nogle kontanthjælpsmodtagere i match 5 får i dag en beskæftigelsesrettet indsats, fordi jobcentrene vurderer, at det kan bringe dem tættere på arbejdsmarkedet. Udfordringen er at have en vifte af tilbud, der er tilpasset og kan håndtere målgruppens meget forskellige og sammensatte problemer.

8. Tilgangen til førtidspension

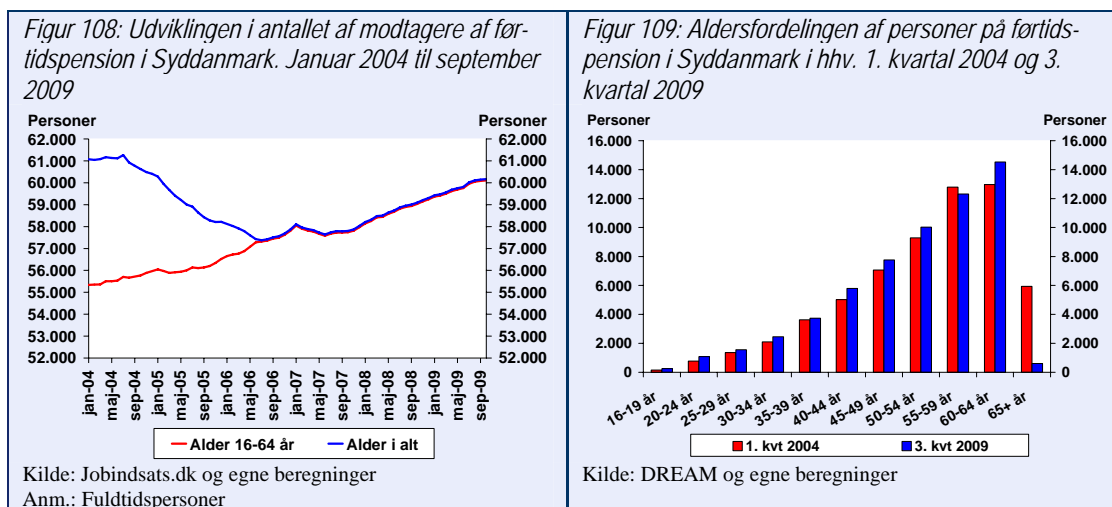
Personer på førtidspension er - bortset fra indsatsen i forhold til skånejob - ikke en målgruppe for beskæftigelsesindsatsen. Førtidspension er tværtimod forbeholdt personer, hvor arbejdsevnen er varigt nedsat og det i et sådant omfang, at personen ikke vil kunne varetage et arbejde hverken ordinært eller støttet i form af fleksjob.

Førtidspension er derfor en sidste udvej til at sikre borgeren et værdigt liv, når social-, sundheds- og beskæftigelsesindsatserne ikke er i stand til at bringe borgeren ind på arbejdsmarkedet.

Udviklingen i antallet af personer på førtidspension

Antallet af personer der modtager førtidspension i Syddanmark er steget i de senere år – i hvert fald når der kun ses på aldersgruppen under 65 år, jf. figur 108. Baggrunden for faldet i det samlede antal førtidspensionister er sænkelsen af pensionsalderen fra 67 til 65 år, hvorfor førtidspensionister i dag overgår til folkepension, når de fylder 65 år.

I alt modtager godt 60.000 personer førtidspension i Syddanmark, hvilket er en stigning på 9 pct. set fra starten af 2004 og frem.

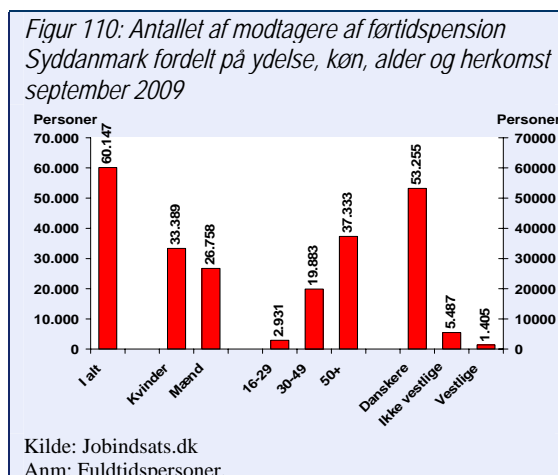
Den stigende udvikling i antallet af personer på førtidspension er sket blandt alle aldersgrupper bortset fra de 55-59-årige og gruppen over 65 år, der er pensioneret jf. figur 109.

Generelt er der flest førtidspensionerede blandt de ældre aldersgrupper, hvilket afspejler dels, at der er flere nytilkendelser til førtidspension blandt ældre end blandt yngre. Dels at førtidspension modtages fra tildelingstidspunktet og hele vejen frem til folkepensionsalderen.

Hovedparten af personerne på førtidspension er kvinder, der udgør 56 pct. af gruppen, jf. figur 110.

Andelen af unge førtidspensionister under 30 år udgør 5 pct., mens aldersgruppen over 50 år udgør 62 pct.

Førtidspensionister med ikke-vestlig oprindelse udgør 9 pct. af gruppen, og de er således overrepræsenteret i forhold til deres andel af befolkningen.

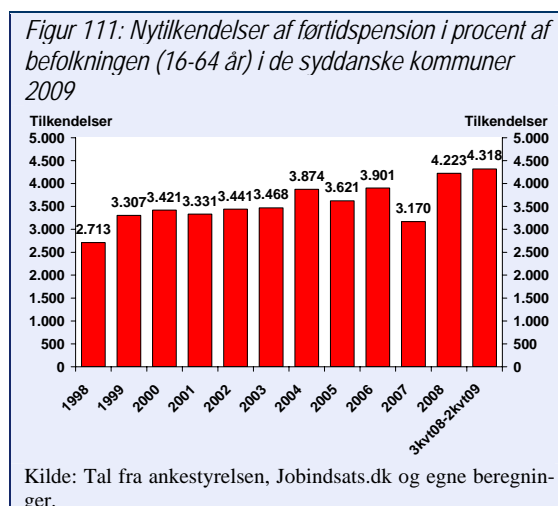

Nytilkendelser af førtidspension

Et vigtigt beskæftigelsespolitisk mål er at begrænse tilgangen til førtidspension. Siden 1998 er antallet af nytilkendelser til førtidspension imidlertid vokset støt fra 2.700 til over 4.000 årlige tilkendelser i 2008 og 2009, jf. figur 111.

Det høje antal tilkendelse i 2008 og 2009 skal blandt andet ses i relation til kommunalreformen, der trak store administrative ressourcer i det enkelte jobcenter. Dermed er der sandsynligvis opstået et efterslæb af sager om førtidspension, hvilket understøttes af et forholdsvist lavt antal nytilkendelser i 2007.

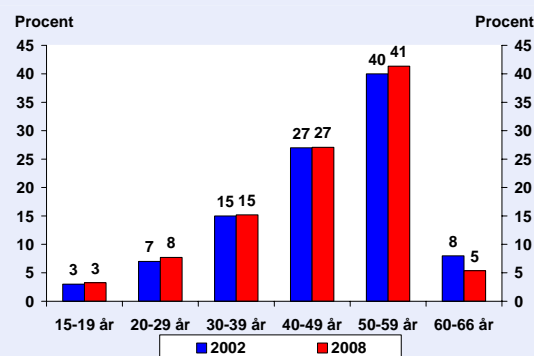
Ovenstående ændrer imidlertid ikke på billedet af, at der sker et stigende antal nytilkendelser til førtidspension i Syddanmark.

Aldersfordelingen af nytilkendelser har været nogenlunde konstant de senere år, jf. figur 112. Knap halvdelen af nytilkendelserne sker til personer over 50 år, men en del nytilkendelser går også til de yngre aldersgrupper. Således sker godt 10 pct. af tilkendelserne til unge under 30 år, og samlet set er hver fjerde nye førtidspensionist under 40 år.

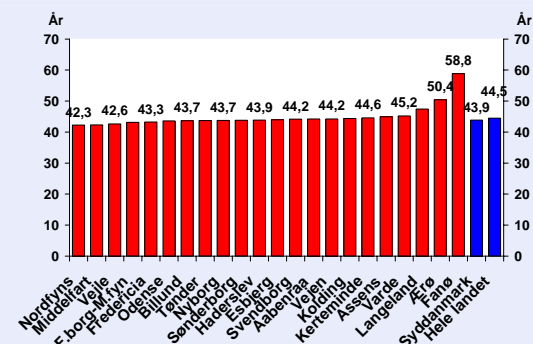
Det er helt afgørende, at antallet af unge førtidspensionister mindskes, og at gennemsnitsalderen for nytilkendelser dermed bringes ned. Gennemsnitsalderen for nytilkendelser til førtidspension i Syddanmark er ca. 44 år, og den er nogenlunde konstant på tværs af de syddanske kommuner. Generelt gives førtidspension lidt tidligere i Syddanmark end i hele landet, jf. figur 113.

Figur 112: Nytilkendelser til førtidspension fordelt efter alder i Syddanmark i hhv. 2002 og 2008

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen og egne beregninger

Figur 113: Gennemsnitsalder for nytilkendelser til førtidspension i kommunerne i Syddanmark

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen og egne beregninger

Anm: Gennemsnitsalderen er beregnet pba. de aldersintervaller Ankestyrelsen stiller til rådighed. Opgjort i perioden 3. kvartal 2008 til 2. kvartal 2009

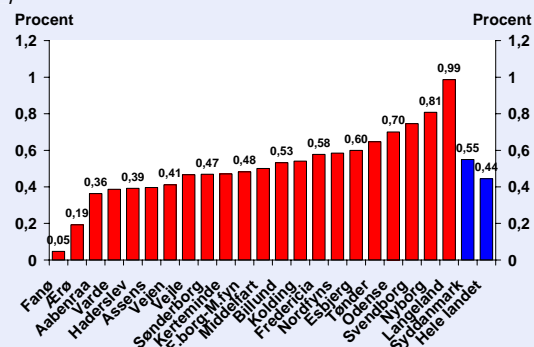
Flere bliver tildelt førtidspension i Syddanmark end i hele landet. I gennemsnit bliver 0,55 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder førtidspensioneret i løbet af et år i Syddanmark mod 0,44 pct. på landsplan.

Den høje nytilkendelsesgrad dækker over store forskelle på, hvor mange borgere der bliver førtidspensioneret i de enkelte kommuner, jf. figur 114. Andelen af nytilkendelser er stor i eksempelvis Odense, og på Langeland blev næsten 1 pct. af befolkningen førtidspensioneret i 2009. Af kommuner med lave andele af nytilkendelser kan især Fanø og Ærø fremhæves.

Blandt andet på grund af den aktuelt større tilgang udgør personer på førtidspension 7,7 pct. af borgerne i den erhvervsaktive alder i Syddanmark mod 6,7 pct. i hele landet.

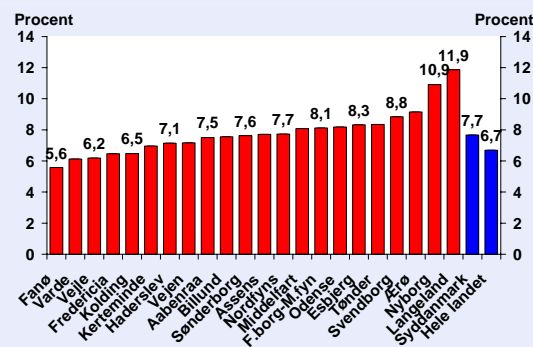
Den laveste andel førtidspensionister findes i kommunerne Vejle, Fredericia og Kolding, mens Langeland har den klart højeste andel, jf. figur 115.

Figur 114: Nytilkendelser af førtidspension i procent af befolkningen (16-64 år) i de syddanske kommuner i perioden 3. kvartal 2008 til 2. kvartal 2009

Kilde: Tal fra ankestyrelsen, Jobindsats.dk og egne beregninger.

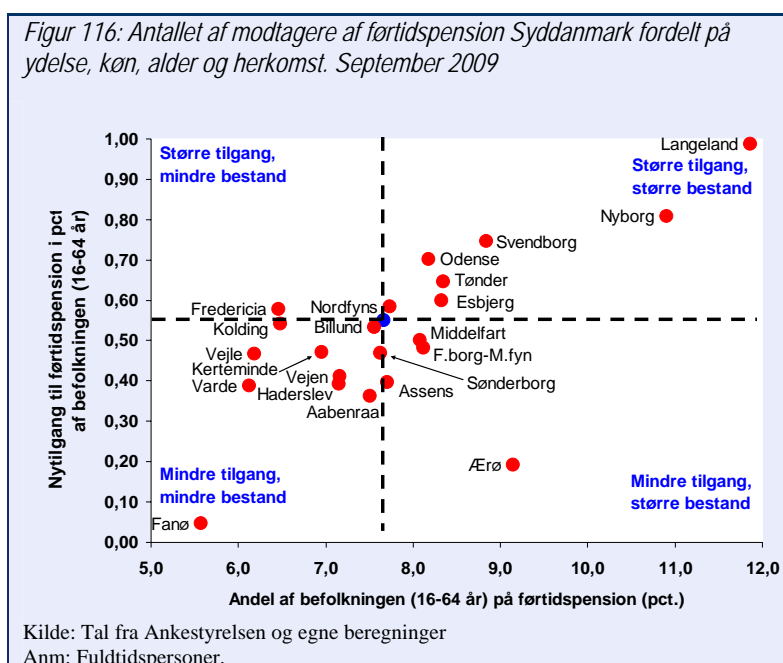
Figur 115: Andel af befolkningen (16-64 år) på førtidspension i de syddanske kommuner september 2009

Kilde: Tal fra ankestyrelsen, Jobindsats.dk og egne beregninger.

Der er således stor forskel på anvendelsen af førtidspension i de enkelte kommuner både aktuelt og historisk, jf. figur 116:

- En række kommuner har en historisk lav bestand og en lav aktuel tilgang af personer til ordningen. Det drejer sig om kommunerne Fanø, Kolding, Billund, Vejle, Kerteminde, Varde, Vejen, Haderslev, Aabenraa og Sønderborg.
- Omvendt har en række kommuner både et historisk og et aktuelt højt niveau for tilkendelser af førtidspension. Gruppen omfatter Nordfyns, Esbjerg, Tønder, Odense, Svendborg, Nyborg og Langeland.
- Én kommune har en lav bestand af personer i ordningen, men samtidig et højt antal nytilkendelser. Det gælder Fredericia.
- Endeligt har en række kommuner en stor bestand af personer i ordningen, men et lavt antal nytilkendelser: Ærø, Assens, Faaborg-Midtfyn og Middelfart.

Hvor kommer nye førtidspensionister fra?

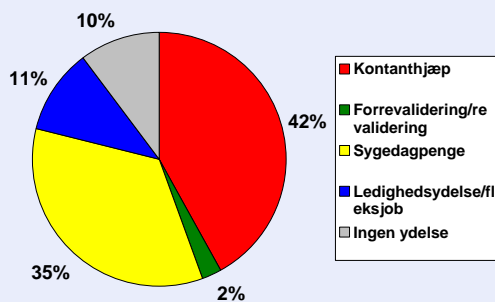
De fleste tilkendelser til førtidspension i Syddanmark sker fra enten kontanthjælp (42 pct.) eller fra sygedagpenge (35 pct.). Derudover sker ca. 11 pct. af tildelingene fra ledighedsydelse eller fleksjob og 2 pct. fra revalidering eller forrevalidering. Endelig har ca. 10 pct. ingen ydelse, før de påbegynder førtidspension¹², jf. figur 117.

Der er store forskelle på tildelingsmønstrene i de enkelte kommuner. Eksempelvis er det bemærkelsesværdigt, at hele 60 pct. af nye modtagere af førtidspension i Odense

¹² Der kan eksempelvis være tale om ægtefælleforsørgede, eller personer der er forsørgt via egen formue, og derfor ikke er berettiget til kontanthjælp inden tildeling af førtidspension. Der kan ligeledes være tale om, at nogle førtidspensionister kan sætte deres førtidspension i bero i forbindelse med midlertidig beskæftigelse, hvorefter de ved tilbagevenden til førtidspension medtælles i denne opgørelse.

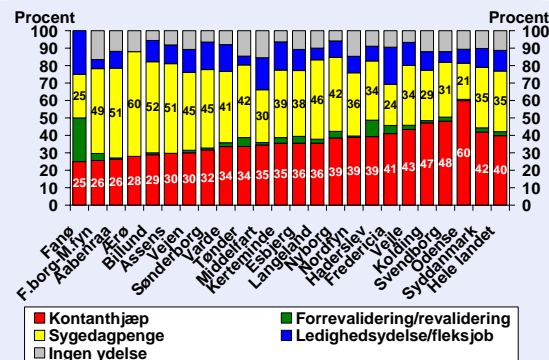
kommer fra kontanthjælp og blot 20 pct. fra sygedagpenge. Et helt andet billede end i eksempelvis Aabenraa hvor 60 pct. kommer fra sygedagpenge, jf. figur 118.

Figur 117: Ydelsesstatus for tilgang til førtidspension for borgere i Syddanmark. Opgjort for tilgangen i perioden 4. kvartal 2008 til 3. kvartal 2009

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger
Anm.: Udviklingen i fuldtidspersoner inkl. aktiverede.

Figur 118: Ydelsesstatus for tilgang til førtidspension for borgere i kommunerne i Syddanmark. Opgjort for tilgangen i perioden 4. kvartal 2008 til 3. kvartal 2009

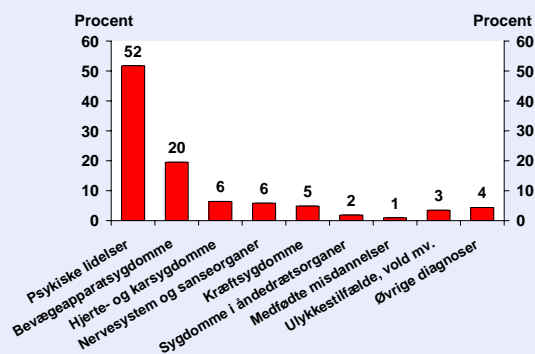

Kilde: DREAM og egne beregninger

Mere end halvdelen af nytilkendelserne til førtidspension i Syddanmark sker på baggrund af psykiske lidelser, jf. figur 119, hvoraf de almindeligste diagnoser er: post-traumatisk stress, personlighedsforstyrrelser, mental retardering, depression, skizofreni og borderline.

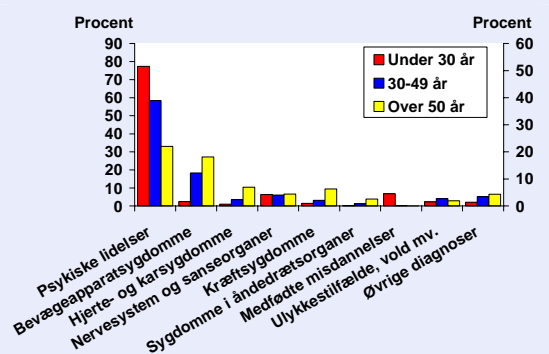
Derudover tildeles mange førtidspension på baggrund af bevægeapparatssygdomme (20 pct.), hjertekarsygdomme (6 pct.), problemer i forhold til nervesystem og sanseapparat (6 pct.) samt på baggrund af kræftsygdomme (5 pct.).

Figur 119: Fordelingen af tilkendelsesdiagnoser til førtidspension i Syddanmark 2008

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen og egne beregninger

Figur 120: Fordelingen af tilkendelsesdiagnoser til førtidspension i hele landet fordelt efter alder 2008

Kilde: Tal fra Ankestyrelsen og egne beregninger

Der er stor forskel på diagnosefordelingen inden for forskellige aldersgrupper. Billedet er entydigt, at en meget stor del af borgerne under 50 år tildeles førtidspension på baggrund af psykiske diagnoser. Det gælder således næsten 80 pct. af diagnoserne for unge under 30 år og næsten 60 pct. blandt 30-49-årige, mod til sammenligning ca. 30 pct. blandt personer over 50 år, jf. figur 120.

Det er vigtigt at være varsom med tildeling af varige ydelser som førtidspension. En nedsat arbejdsevne på et givent tidspunkt er nemlig ikke nødvendigvis ensbetydende med, at arbejdsevnen er nedsat resten af livet. Det understreges af en nyere undersøgelse¹³, som dokumenterer, at funktionsnedsættelser forbedres over tid for ca. halvdelen af de undersøgte borgere, og at funktionsnedsættelserne helt forsvandt for hver fjerde. Derfor er det vigtigt, at førtidspension kun tildeles i de tilfælde, hvor sagsbehandleren er sikker på, at arbejdsevnen aldrig vender tilbage.

Undersøgelsen viser desuden, at det navnlig er psykiske lidelser, som forbedres over tid. Det er derfor problematisk, at op mod 80 pct. af tilkendelserne til sygedagpenge blandt unge gives på baggrund af netop psykiske diagnoser.

¹³ SFI (2009): Personer med handicap: Helbred, beskæftigelse og førtidspension 1995-2008.